

Täysistunto

Tiistai 16.5.2017 klo 13.58—18.26

Täysistunto alkoi klo 13.58. Täysistunto päättyi klo 18.26.

Puhetta johtivat puhemies Maria Lohela (13.58—16.00), ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen (16.00—17.19) ja toinen varapuhemies Arto Satonen (17.19—18.26).

Täysistunnon alussa vietettiin hiljainen hetki presidentti Mauno Koiviston muistoksi.

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

Puhemies Maria Lohela: Arvoisat edustajat, ärade ledamöter! Perjantaina meidät tavoitti suruviesti presidentti Mauno Koiviston poismenosta. Otimme tiedon vastaan syvästi murheellisina, sillä hänen elämänsä on ollut niin tärkeä osa meidän kaikkien suomalaisten yhteistä kertomusta isänmaastamme.

I fredags nåddes vi av sorgebudet att president Mauno Koivisto gått bort. Det var med djup sorg vi mottog dödsbudet, för hans liv har varit en så viktig del av alla finländares gemensamma berättelse om vårt fosterland.

Vakaus ja vastuu. Jos Mauno Koiviston poliittinen ajattelu pitäisi tiivistää kahteenunaan, ehkä nämä olisivat ne sanat. Vakaa ulkopoliittikka, vastuullinen talouspolitiikka. Historian ymmärtäminen, syvä sivistys ja huumorintaju rakensivat persoonan, jota niin monet suomalaiset ihailivat.

Koivisto ei juuri koskaan suoraan sanonut, miten asiat ovat vaan miten ne eivät näyttäisi olevan. Tämä tapa ajatella asioita vastakohtien avulla tuli esille jo Koiviston työskennellessä sodan jälkeen satamassa. "Vaikka siellä jatkuvasti riidellään politiikasta, se ei tässä levottomuuden ja epävarmuuden täyttämässä maailmassa liene mikään erityisen onneton paikka", sanoi hän.

Koivisto oli lapsesta lähtien kokenut maailman levottomuutta ja epävarmuutta. Sota, sataman poliittiset taistelut ja kylmän sodan jännitys loivat varovaisen varjon Koiviston maailmankuvaan. Hän käytti usein sanoja "lienee" ja "ilmeisesti". Nämä sanat kertoivat varovaisuudesta, mutta eivät toivottomuudesta. Varovaisuus voi olla viisautta, jos sitä käyttää taitavasti. Juuri näin Mauno Koivisto toimi.

Kylmän sodan aikana Koivisto rakensi taitavasti yhteyttä idän ja lännen välille. Myöhemmin hän vahvisti Suomen yhteyksiä muuhun Eurooppaan. Koiviston aikana Suomi liitettiin Euroopan neuvostoon ja aloitti neuvottelut Euroopan yhteisön jäsenyydestä. Samana päivänä, kun Koivisto luovutti presidentin tehtävän seuraajalleen, Suomen jäsenyysehdot

Pöytäkirja PTK 54/2017 vp

vahvistettiin Brysselissä. Koiviston mielestä kansainvälisten suhteiden myönteisen kehityksen paras tae on lisääntyvä keskinäinen taloudellinen riippuvuus ja vähenevä eriarvoisuus. Näiden asioiden puolesta hän toimi.

Mauno Koiviston poliittisen työn arvokkain perintö on kuitenkin suomalaisen kansanvallan vahvistaminen. Vaikka hän ei koskaan pyrkinyt eduskuntaan, häntä voidaan pitää suurena suomalaisena parlamentarismin edistäjänä. Eduskunnan aseman vahvistuminen alkoi vuonna 1981, jolloin pääministeri Koivisto kieltäytyi suostumasta presidentin erovaatimukseen, koska katsoi hallituksellaan olevan eduskunnan enemmistön tuki. Presidenttinä Koivisto vahvisti eduskunnan ja sille vastuussa olevan hallituksen asemaa suhteessa presidentti-instituutioon. Koiviston tavoitteet vahvasta suomalaisesta parlamentarismista lopulta monin osin toteutuivat vuoden 2000 perustuslaissa.

Koiviston mukaan "parempi kolmio kannallaan kuin kärjellään". Tämä lausahdus voidaan nähdä kannanottona vallan kolmijaon puolesta, mutta myös Koiviston näkemyksenä eduskunnan, hallituksen ja presidentin valtasuhteiden tasapainosta. Kolmion vahvana kantana Koivisto piti aina eduskuntaa.

Täällä Pohjantähden alla on nyt yksi tähti vähemmän. Kaikkien kansanedustajien puolesta esitän syvän osanottoni rouva Tellervo Koivistolle, Assi Koivisto-Alloselle ja muille presidentti Koiviston läheisille.

Här under Polstjärnan saknas nu en stjärna. På alla riksdagsledamöters vägnar vill jag framföra mitt djupa deltagande till de anhöriga, särskilt till fru Tellervo Koivisto och till Assi Koivisto-Allonen.

Suurta lämpöä, kiitollisuutta ja kunnioitusta tuntien vietämme nyt hiljaisen hetken presidentti Koiviston kunniaksi.

Edustajat kuuntelivat muistosanoja seisten.

2. Suuren valiokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 30/2017 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi suuren valiokunnan jäseneksi edustaja Jani Mäkelän.

3. Perustuslakivaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 31/2017 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi perustuslakivaliokunnan varajäseneksi edustaja Markku Eestilän.

4. Hallintovaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 32/2017 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi hallintovaliokunnan varajäseneksi edustaja Jari Ronkaisen.

Pöytäkirja PTK 54/2017 vp

5. Sivistysvaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 33/2017 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi sivistysvaliokunnan varajäseneksi edustaja Veera Ruohon.

6. Talousvaliokunnan täydennysvaali

Vaali VAA 34/2017 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi talousvaliokunnan varajäseneksi edustaja Ville Vähämäen.

7. Suomen Pankin tilintarkastajien täydennysvaali

Vaali VAA 35/2017 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi Suomen Pankin tilintarkastajien varajäseneksi edustaja Ville Tavion.

8. Eduskunnan tilintarkastajien täydennysvaali

Vaali VAA 36/2017 vp

Vaaleja

Eduskunta valitsi eduskunnan tilintarkastajien jäseneksi edustaja Kimmo Kivelän.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden alueellista tarjoamista ja työelämäkokeilua koskevasta kokeilusta

Hallituksen esitys HE 51/2017 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Maria Lohela: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

Keskustelu

14.08 **Arto Satonen kok:** Arvoisa puhemies! Haluan käyttää puheenvuoron tästä pitkäaikaistyöttömiä, vaikeasti työllistettäviä koskevasta kuntakokeilusta, koska asia on minulle läheinen hyvin pitkältä ajalta. Ennen eduskuntaan tuloani toimin varsin useita vuosia Sastamalassa, silloisessa Vammalassa, toimineessa pitkäaikaistyöttömien ja nuorisotyöttömien työpajassa ohjausryhmän puheenjohtajana, ja sinä aikana siellä kokeiltiin hyvin samalla

Pöytäkirja PTK 54/2017 vp

tavalla toimivaa järjestelmää kuin mitä tässä hallituksen esityksessä nyt esitetään. Sen vuoksi halusin esittää muutamia lähtökohtia.

Pidän hyvänä ennen kaikkea sitä, että tämä kuntakokeilulaki on nyt saatu eduskuntaan. Tämä tarjoaa välineitä ja mahdollisuuksia tarttua pitkäaikaistyöttömyyteen aikaisempaa paremmin niillä alueilla, joita tämä kokeilu koskee. Esimerkiksi Pirkanmaalta tässä ovat mukana Tampereen keskusseutu ja Sastamala ja Punkalaidun. Tämä kokeilu koskee niitä työttömiä, jotka ovat ansiosidonnaiselta työttömyysturvalta pudonneita, ja heitä on kaikkiaan 60 prosenttia näiden alueiden työttömistä, eli kyse on varsin merkittävästä määrästä.

Ylipäätään työvoimapalveluja uudistettaessa osana maakuntauudistusta toivon, että peruslähtökohtana olisi se, että meillä on olemassa erilaiset toimintamallit erilaisia työttömien ryhmiä koskien. Niiden työttömien osalta, jotka ovat hiljattain jääneet työttömiksi tai ovat koulusta valmistuneet uusina työnhakijoina työmarkkinoille ja joiden työelämävalmiudet ovat hyvät ja mahdollisuudet työllistyä ovat erinomaiset, on luontevaa käyttää yksityisiä palvelutoimijoita varsin aktiivisesti, kuten esimerkiksi Tanskassa on tehty. Näen, että tämä suunta on ilman muuta oikea. Sen sijaan vaikeimmin työllistettävien osalta — puhun nyt esimerkiksi niistä, jotka ovat olleet yli kaksi vuotta työttömänä, joita Suomessa oli joulukuun 2016 työllisyyskatsauksen mukaan 59 000, niin kuin tässä hallituksen esityksessä sanotaan — uskon kyllä siihen, että tämä kuntakohtainen malli tai ehkä pikemminkin työssäkäyntialuekohtainen malli tai joissain tilanteissa maakuntakohtainen malli, ehkä pienemmissä maakunnissa, on oikea tapa hoitaa tämä järjestely. Tämä on myös se niin sanottu Saksan malli, eli Saksassa, myöskin Tanskassa, on erotettu ikään kuin helpommin työllistytävä työvoima ja sitten vaikeammin työllistytävä työvoima.

Vaikeammin työllistytävän työvoiman osalta on niin, että usein työnhakijoilla on monia ongelmia. Siellä saattaa olla elämänhallintaan liittyviä ongelmia, ylivelkaantuneisuutta tai joitain muita haasteita, jotka tekevät työllistymisestä erityisen vaikeaa, ja silloin jos tänne ulotetaan yksityistä toimintaa, meillä on sellainen riski, että joku on ikään kuin antavanaan koulutusta ja siitä yhteiskunta maksaa mutta todelliset tulokset jäävät hyvin pieniksi. Tätä mallia on aikoinaan kokeiltu Australiassa, mutta on todettu, että se ei ole ollut hyvä, ja siitä on poistuttu, sitä on muutettu. Toivon, että myös tämä näkökulma tulisi Suomessa ymmärretyksi, kun tätä asiaa nyt jatkossa kehitetään. Siihen liittyy myös se, että siellä joudutaan tekemään viranomaispäätöksiä ja ne ovat perinteisesti olleet julkisen sektorin asioita. Toki siitä voidaan jossain yhteydessä poiketa, mutta pääsääntöisesti on niin.

Eli näkisin, että tämä jaottelu on hyvin tärkeä, ja omakohtainen kokemukseni on, että kuntatasolla pystytään varsin hyvin näitä asioita hoitamaan silloin, kun oikeasti toimeen tartutaan ja se on myös riittävästi resursoitu. Olennaista on se, että jokaisen työttömän asia voidaan käsitellä yksilöllisesti. Nämä säännölliset haastattelut, joista tässäkin puhutaan — vähintään kolmen kuukauden välein — ovat ehdottoman tärkeitä, ja on hyvin tärkeää se, että selvitetään, mitkä ovat ne syyt, että henkilö ei työllisty edes siinä tilanteessa, joka meillä tällä hetkellä onneksi on, että avoimia työpaikkoja tulee koko ajan lisää ja monilla aloilla meillä on työvoimapulaakin. Eli tämä yksilöllinen tilanteiden haltuunotto on erittäin, erittäin tärkeää.

Omasta kokemuksestani kotikunnastani voin sanoa, että kun on pystytty hyvään yhteistyöhön kunnan sosiaalitoimen, koulutusoppilaitosten, ammatillisen oppilaitoksen ja yritysten ja työvoimahallinnon välillä, niin on saavutettu huomattavia tuloksia eli työttömien määrää on saatu merkittävästi alenemaan, samoin myöskin nuorisotyöttömyyden määrää.

Pöytäkirja PTK 54/2017 vp

Eli tämä malli kyllä toimii, kun siihen vain riittävästi panostetaan ja asiat vastuullisesti hoidetaan eikä olla hoitavanaan.

On myöskin niin, että kun tässä nykyisessä järjestelmässä kunnat saavat sakkoja siitä, että ne eivät ole aktivoineet pitkäaikaistyöttömiä, niin se on lähtökohtaisesti ihan hyvä järjestelmä, että kannustetaan aktivointiin, mutta kyllä enemmän saadaan tuloksia aikaan sillä, että voidaan näiden henkilöiden asiat yksilöllisesti käsitellä ja sitä kautta rakentaa polkuja työelämään.

Työttömyyteen saattaa tie olla joskus massapäätöksenkin takana, jos esimerkiksi jokin iso teollisuuslaitos loppuu, mutta jokaisen tie uuteen työpaikkaan on yksilöllinen, ja se täytyy pystyä tässä yhteydessä järjestämään. Tanskan malli, josta on paljon Suomessakin puhuttu, perustuu nimenomaan siihen, että siellä on hyvin yksilöllinen palvelu mutta myös erittäin yksilöllinen ja tarkka seuranta. Jos sitten on niin, että työtön työnhakija ei niitä velvoitteita noudata, jotka hänelle on yhteisesti sovittu, ei hae esimerkiksi niitä työpaikkoja, joita hänen tulisi hakea, tai ei tee jotain muuta aktiivitoimea, josta on sovittu, niin sen jälkeen virkailijalla on oikeus katkaista hänen työttömyysturvansa. Eli järjestelmä on mahdollistava, se on ymmärtävä, mutta se on myöskin rankaiseva silloin, jos ei velvoitteita täytä. Ja tämä on hyvin tärkeä asia, että otetaan tämä puoli vakavasti, koska meillä ei ole varaa siihen, että suuri joukko suomalaisista ajautuu tämän yhteiskunnan ulkopuolelle. On hyvin tärkeätä, että päästään osalliseksi yhteiskuntaan.

Niiden osalta, joille edes näistä hyvistä toimenpiteistä huolimatta tie ei aukea työmarkkinoille, näen todella tärkeänä myös sen, että osallistavaa sosiaaliturvaa kehitetään ja voi sitten olla mukana esimerkiksi vapaaehtoistyössä ja sitä kautta antamassa oman panoksensa yhteiseksi hyväksi. Siihen mielestäni kaikilla tulee olla oikeus, ja se myöskin mahdollistaa sen, että voi päästä sieltä vapaaehtoistyön kautta myöhemmin vielä työmarkkinoille.

Eli kaiken kaikkiaan pidän hyvänä sitä, että tämä kokeilu lähtee nyt liikkeelle. Aikataulu on kohtuullisen tiukka, koska lain on tarkoitus tulla voimaan vasta 31. päivä heinäkuuta ja kokeilu kestää vuoden 2018 loppuun, eli tässä suhteessa ikään kuin näyttöaika tulosten osalta jää kohtuullisen pieneksi, mutta kuten sanoin, tässä on jo aiempaa kokemusta siitä, niin että uskon tämän mallin toimivuuteen.

Haluan vielä lopuksi korostaa sitä, että vaikka lähtökohtaisesti uskonkin yksityiseen yrittäjyyteen toimintamallina lähes kaikissa tilanteissa, niin vaikeimmin työllistettävien asema on kyllä sellainen, että siinä tarvitaan myös jatkossa merkittävästi yhteiskunnan panosta.

14.17 Timo Heinonen kok: Arvoisa rouva puhemies! Hyvät edustajakollegat ja muut paikallaolijat! Varapuhemies, edustaja Satonen piti hyvän esittelypuheenvuoron tästä asiasta asian päällä pitkään olleena. Tässä on siis pitkäaikaistyöttömien työllisyyskokeilusta kyse, ja me tarvitsemme ehdottomasti kaikki keinot, uusia konkreettisia keinoja, rohkeitakin keinoja ja toimia, sen eteen, että mahdollisimman moni saisi töitä.

On myönteistä, että talouden suunta on nyt muuttunut ja myös työllisyystilanne on parane massassa. Tuoreen työ- ja elinkeinoministeriön tiedotteen mukaan työttömien työnhakijoiden määrä Työvälistilastossa laskee parhaillaan jopa ennakoitua paremmin. Tänä vuonna työttömiä työnhakijoita ennustetaan olevan yhteensä noin 314 000, mikä on keskimäärin peräti 35 000 vähemmän kuin viime vuonna. Ensi vuonna työttömien työnhakijoiden määrän ennustetaan laskevan 30 000:lla ja seuraavana vuonna 15 000:lla. Myös pitkäaikaistyöttömien määrän, josta tässä esityksessä on kyse, ennustetaan vähenevän tänä

Pöytäkirja PTK 54/2017 vp

vuonna erityisen voimakkaasti. Pitkäaikaistyöttömien määrä laskee tänä vuonna 23 000:lla viime vuoteen verrattuna, jolloin pitkäaikaistyöttömiä oli tuo 124 000. Ensi vuonna pitkäaikaistyöttömiä arvioidaan olevan 85 000 ja vuonna 2019, tämän hallituksen päättäessä kauttaan, noin 78 000. Samaan aikaan työllisyys siis kasvaa tänä ja ensi vuonna kohtalaisesti tuoreen työ- ja elinkeinoministeriön lyhyen aikavälin työmarkkinaennusteen mukaan: työllisyysasteen ennustetaan nousevan tänä vuonna 69,4 prosenttiin, ja ensi vuonna kasvu ja nousu jatkuvat niin, että olemme tuossa 70 prosentin rajalla.

Työministeri Lindström totesi, että Suomen talouden kasvu ja hallituksen työllisyystoimet alkavat hiljalleen näkyä myös työllisyyslukuissa, ja tämä on myönteinen, hyvä uutinen varmasti jokaiselle suomalaiselle. Mutta, arvoisa puhemies, lisää toimia tarvitaan työllisyyden ja kasvun vahvistamiseksi, ja tämä nyt käsittelyssä oleva esitys on yksi niistä.

Puhemies Maria Lohela: Otetaan listalta vielä edustajat Mäkipää, Laukkanen ja Filatov, ja sitten debattia, mikäli tarvetta on.

14.20 Lea Mäkipää ps: Arvoisa puhemies! Hallituskauden tavoitteiden mukaisesti työn kannustavuutta, työllistämisen houkuttelevuutta, työvoimahallinnon toimivuutta ja kilpailukykyä parantavien uudistusten on tarkoitus lisätä työn tarjontaa, yrittäjyyttä ja elinkeinorakenteen monipuolistumista ja vahvistaa julkista taloutta.

Työllisyyden nostaminen on tärkein tehtävä maan talouskasvun kannalta. Työ- ja elinkeinotoimistoissa oli tammikuun lopussa yli 342 000 työnhakijaa. Määrä oli silti 25 000 vähemmän kuin vuotta aiemmin, ja myös työpaikkojen määrä on kasvanut. Työllisyysmäärärahojen vähentyessä on löydettävä uusia keinoja työllistymis- ja työllistämiskynnyksen alentamiseen. Vähemmällä rahalla on saatava enemmän tuloksia.

Hallituksen tavoitteena on edistää kokeilukulttuuria. Näin voidaan testata malleja, jotka haastavat rohkeasti vanhoja toimintatapoja, ja löytää kokemuspohjalta ne tavat, jotka toimivat. Esitetyn kokeilun tavoitteena on siis vähentää pitkäaikaistyöttömyyttä ja vaikuttaa työllisyysasteen nostamiseen. Kohderyhmänä ovat pääosin pidempään työttömänä olleet ja nuoret työttömät. Painotus on lisäksi niissä työttömissä, jotka eivät ole osallistuneet työllistymistä edistäviin palveluihin työttömyyden pitkittyessä.

Esityksessä ehdotetaan, että kokeilussa mukana olevat kunnat vastaisivat kokeilualueilla julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden tarjoamisesta kokeilun asiakaskohderyhmälle. Kohderyhmät perustuvat kokeilualueiden omiin näkemyksiin siitä, minkä kohderyhmän palveluita kehittämällä maakunnat voisivat parhaiten valmistautua palveluiden tuottamiseen maakuntamallissa. Näitä kokeiluryhmiä on viidessä maakunnassa. Ja kuten edustaja Satonen mainitsi, esimerkiksi Pirkanmaan kokeilualueella kunta vastaisi palveluiden tarjoamisesta niille työttömille työnhakijoille, jotka eivät ole oikeutettuja palkansaajan tai yrittäjän ansiopäivärahaan. Kohderyhmän suuruus olisi noin 60 prosenttia kokeilualueen työttömistä.

Hallituksen esitys laiksi julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden alueellista tarjoamista ja työelämäkokeilua koskevasta kokeilusta liittyy hallitusohjelman kahden kärkihankkeen toimeenpanoon. Näiden tavoitteena on luoda työnhakija- ja työnantaja-asiakaslähtöinen kokonaisvaltainen, hallinnonalojen rajat ylittävä kustannusvaikuttava toimintamalli vuoden 2019 jälkeiseen aikaan, jolloin julkiset työvoima- ja yrityspalvelut siirretään valtiolta maakuntien järjestämisvastuulle.

Pöytäkirja PTK 54/2017 vp

Hallitus on linjannut, että vuoden 2019 alusta työ- ja elinkeinotoimistot sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset lakkaavat itsenäisinä virastoina ja niiden tehtävät siirretään maakunnille. Maakuntaudistuksessa yrityspalvelut sekä julkiset työvoima- ja yrityspalvelut kootaan uudeksi kasvupalveluksi. Maakuntamallissa maakunta vastaa julkisen kasvupalvelun järjestämisestä. Kasvupalvelua voivat tuottaa yritykset, kolmas sektori ja julkisomisteiset yritykset.

Kokeilun aikana sosiaali- ja terveystalvet kuuluvat vielä kuntien järjestämisvastuulle, jolloin kokeilukunnat vastaisivat sekä sosiaali- ja terveystalvetjen että julkisten työvoimatalvetjen tarjoamisesta työttömälle. Kunnilla olisi siten nykyistä paremmat mahdollisuudet vaikuttaa kohderyhmään kuuluvien työttömien työnhakijoiden työllistymisen edistämiseen rakentamalla kokonaisvaltaisia palvelupolkuja asiakkaiden tarpeiden mukaan. Tämä on erittäin tärkeää. Toimivallan laajentaminen mahdollistaisi kunnille myös työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmän käytön niiden asiakkaiden osalta, jotka kuuluvat kokeilun kohderyhmään. Nykyistä parempaa tietojen saantia oman alueen työttömistä pidettiin lähes kaikissa kokeiluhakemuksissa keskeisenä lähtökohtana kokeilun onnistumiselle ja tavoitteiden saavuttamiselle.

Arvoisa puhemies! Esityksestä on saatu useita lausuntoja, joissa lähes kaikkien mielestä kokeilun kesto on liian lyhyt sille tavoitteeksi asetettujen vaikutusten todentamiseksi. Lausunnoissa on esitetty, että kokeilua tulisi jatkaa maakuntaudistuksen siirtymäajaksi vuoden 2019 tai 2020 loppuun.

14.25 Antero Laukkanen kd: Arvoisa rouva puhemies! Tämän hallituksen yksi merkittävistä tavoitteista on ollut erilaisten kokeilujen kautta saavutettavan hyödyn etsiminen ja tällaisen poliittisen kokeilukulttuurimallin luominen Suomeen, ja pidän sitä tervetulleena tapana lähestyä, tässäkin tapauksessa, näin vaikeaa aihetta kuin pitkäaikaistyöttömät ja ihmisten työllistyminen.

Oikeus- ja työministeri Jari Lindströmin asettama selvityshenkilö Maria Kaisa Aula kar-toitti alkuvuodesta 2016 eri toimijoiden näkemyksiä toimenpiteistä, joilla työnantajien työllistämiskynnystä sekä työttömien työllistämiskynnystä voitaisiin alentaa ja siten vähentää työttömyyttä. Aula ehdotti työllisyyspalvelujen alueellisia kokeiluja, jotka toteutettaisiin vuosina 2017—2018. Huhtikuun alussa 2016 hallitus linjasi, että julkiset työvoima- ja yrityspalvelut siirretään valtiolta maakuntien järjestämisvastuulle vuoden 2019 alussa. Työ- ja elinkeinotoimistot sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset lakkaavat itsenäisinä virastoina ja niiden tehtävät siirretään maakunnille.

Tässä on mielenkiintoinen tilanne, kun oikeastaan kunta on ainoa, joka täysin tuntee sen oman alueensa työllistämistilanteen, ja tämä kokeilu teetetään nyt sillä tavalla, että nämä kunnat vastaavat tästä kokeilun toteutuksesta ja ikään kuin tämmöisestä nopeutetusta tuki-työllistamisestä ja henkilön ohjaamisesta työhön, ja kuitenkin sitten tavoitteena on ikään kuin nollata tämän kokeilevan tahon kokemukset ja sitten siirtää ne tälle uudelle maakunnalle. Minusta tämä menettelytapa ei ole kauhean looginen, mitä tässä nyt ollaan toteuttamassa tämän kanssa, ja pidän sitä tämän kokeilun yhtenä semmoisena heikkona puolena. Ainakin monet suuret kaupungit, kymmenen suurinta kaupunkia, jotka kokevat, että heillä on paras mahdollisuus vastata työllisyystoimista, elinkeinotoiminnasta suoraan kaupungin omassa ohjauksessa, pitävät tätä hallituksen linjausta siitä, että nämä siirtyvät tälle uudelle maakunnalle, sellaisena, että se etäännyttää vielä enemmän tätä palveluntarjoajaa ja sitten sitä työtöntä.

Pöytäkirja PTK 54/2017 vp

Sitten tämä kuntouttava työtoiminta, joka tällä hetkellä, ainakin suurissa kaupungeissa, on kolmannen sektorin kanssa erittäin hyvin hoidettu. Siellä on paljon tukityöllisyyspaikkoja järjestöissä, jotka tuottavat täydentävää sosiaalityötä kaupungille, ja siellä koetaan, että nyt kun tämän mahdollisen tuloksen seurauksena tämäkin lähtee pois ja kun koko tämä aikuissosiaalityön tulevaisuus on tällä hetkellä ihan hämärän peitossa tässä lakiuudistuskonaisuudessa, siitä ei puhuta juuri mitään, niin tässä tulee hallitukselle kiire kyllä antaa lisäohjeita — tai en tiedä, miten he ovat ajatelleet, mutta syytä olisi keskustella, miten tämä kolmannen sektorin työpanos saadaan pidettyä mukana tässä. Minä toivonkin tästä nyt hyvää keskustelua, kun debatti alkaa, miten tämä kuntouttava työtoiminta, kolmas sektori, aikuissosiaalityö, miten tämä kolmijako saataisiin toimimaan hyvin.

Kyselyyn vastanneista kunnista noin 140 omistaa työpajan tai muun työllisyyspalveluja tuottavan yksikön. Suurin osa näistä kohdistuu myös nuorisotyöhön, ja täällä myös tämä kolmannen sektorin rooli on ihan merkittävä. Täällä hallituksen edustajat, jotka nyt näitä tulevaisuuden linjauksia ovat enemmän pohtineet, voisivat nyt tätä viisauden arkkuaan sitten avata ja kertoa, miten tämä kolmannen sektorin toiminta tullaan näissä kokeiluissa ottamaan huomioon.

14.30 Tarja Filatov sd: Arvoisa puhemies! Tämä kokeilu on varsin tervetullut, koska se jatkaa sitä työtä, mitä edellisellä eduskuntakaudella tehtiin. Silloinhan kunnille, itse asiassa varsin laajalle osalle Suomen kuntia, annettiin mahdollisuus tuottaa paremmin palveluita pitkäaikaistyöttömille ja etsiä omia väyliä työhön ja työelämään niillä läheisillä työmarkkinoilla.

On pakko sanoa tässä tilanteessa, kun kuuntelin edustaja Satosen puheenvuoroa, että hän tiesi, mistä hän puhui. Hän ei puhunut kovin paljoa tästä esityksestä, vaan hän puhui siitä erosta, mikä työttömyyden hoidossa markkinoilla ja kunnissa on. Ja kun tämän kokeilun aika on varsin lyhyt — ymmärrän sen, koska tässä mennään pidemmälle kuin siinä edellisessä kokeilussa, ja se on hyvä asia, mutta toisaalta se on haastavaa, koska samaan aikaan hallitus tekee kuitenkin maakuntauudistusta, jossa työvoimapalveluja aiotaan maakunnallistaa ja muuttaa tilaaja—tuottaja-malliin — niin toivoisinkin, että sitä oppia, mitä jo tästä edellisestä kuntakokeilusta saatiin, käytettäisiin tässä työssä hyväksi.

Itse ajattelen sillä tavalla, että kun on kyse normityöväilytyksestä, kovasta työväilytyksestä, osaavasta työvoimasta ja halukkaista työnantajista, silloin varmasti alakohtaisesti erikoistuvilla yksityisillä yrityksillä ja markkinoilla on paljon annettavaa, koska ne voivat tehostaa työväilytystä sitä kautta, että ne voivat keskittyä tiettyjen alojen tarpeisiin. Jos katsotaan niitä kokeiluja, mitä vaikkapa Opteamin kanssa on tehty, niin Uudellamaalla käytettiin nimenomaan sellaista kohderyhmää, jossa työttömät olivat olleet 3—6 kuukautta työttöminä, ja tulokset olivat hyviä. Mutta sitten kun katsotaan niitä kokeiluita, mitä on tehty vaikeammin työllistyvien kanssa ja pitkäaikaistyöttömien kanssa, niin silloin nuo yksityisen työväilyttäjän tulokset eivät ole ollenkaan samaa tasoa. Siksi olen hyvin taipuvainen ajattelemaan samalla tavalla kuin varapuhemies Satonen, että pitkäaikaistyöttömien kohdalla kannattaa pitää kiinni siitä osaamisesta, mitä esimerkiksi kunnissa on, mitä järjestöissä on ja mitä julkisella puolella on, koska se ei ole niin helposti taipuvainen bisnekseksi kuin yksityinen tai tämä hieman, voisi sanoa, ehkä helpompi työväilytys. Se ei välttämättä ole helppoa, koska siellä tullaan sitten taas osaamiskapeikkoihin ja sillä puolella haasteet ovat toisenlaiset.

Pöytäkirja PTK 54/2017 vp

Toivoisin, että kun hallitus nyt valmistelee tätä maakuntauudistusta, niin se miettisi sitä, että meillä järjestöpuolella on paljon sellaista osaamista, joka hyödyttää nimenomaan pitkään työttöminä olleita ihmisiä. Tätä osaamista ei saisi nyt päästää markkinahuumassa hukkumaan. Jos me menemme puhtaasti tilaaja—tuottaja-malliin, jossa vain yhtiöt voivat tuottaa palveluita, me törmäämme hyvin äkkiä EU:n tukipolitiikan sääntöihin. Me törmäämme hyvin äkkiä siihen, että yritykset toimivat ikään kuin sen oman ydinbisneksensä kanssa mutta niiden voikin olla vaikeaa tehdä yhteistyötä esimerkiksi sosiaali- ja terveystoimen kanssa, joka on toinen yritys ja toimii taas oman ydinbisneksensä kanssa.

Näihin pitää löytää sekä rahoituksellisia että lainsäädännöllisiä liimoja, jotta tämä yhteistyö ei katoa. Luulen, että suurin osa työelämän ja pitkäaikaistyöttömyyden asiantuntijoista on sitä mieltä, että työvoiman palvelukeskukset eli TYPit ovat olleet yksi niistä parhaista menetelmistä, millä pitkäaikaistyöttömyyttä on taitettu. Siinä on ollut kyse siitä, että kunnan sosiaali- ja terveystoimi, työhallinnon työnvälitys ja työvoimapalvelut sekä Kelan kuntoutuspalvelut on nivottu paremmin yhteen. Asiakas on saanut yhdeltä luukulta keskitetysti räätälöidyt palvelut ja tuet. Nyt jos tämä TYP-konsepti tuhoutuu maakuntahallintouudistuksessa, niin me menetämme paljon sellaista synergiaa, mitä noista palveluista on saatu, ja käy jälleen niin, että työttömän palvelut repeävät eri luukuille ja yksi pompottaa yhteen suuntaan ja toinen pompottaa toiseen suuntaan.

Sen vuoksi toivon, että kun tätä isoa maakuntauudistusta ja siihen liittyvää työvoimapolitiittista uudistusta tehdään, niin tämä historia katsotaan tarkkaan. Itse ajattelen sillä tavalla, että nuoret ja pitkäaikaistyöttömät ovat ne kohderyhmät, jotka kannattaisi hoitaa kuntien kautta tai työssäkäyntialueiden kuntien yhteistyön kautta. Jos tähän ei hallitus taivu, niin toivottavasti edes siihen, että kunnat ja järjestöt voivat suoraan tuottaa palveluita maakunnille eikä niin, että niiden on pakko yhtiöittää toimintaansa, koska valtaosa pienistä kunnista on vaikkapa valiokunnan kuulemisissa sanonut, että tuo yhtiöittäminen heidän kohdallansa on niin haasteellista, että he eivät välttämättä siihen lähde, ja samaa viestiä ovat tuoneet järjestöt. Muutoin meille syntyy tilanne, että meillä ei ole markkinoita, jotka tuottaisivat palveluita meidän kaikkein vaikeimmassa asemassa oleville työttömillemme.

Puhemies Maria Lohela: Nyt on mahdollista käyttää vastauspuheenvuoroja, mikäli halua debattiin on.

14.35 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä lakiesitys on erittäin tarpeellinen ja kannatettava. Juha Sipilän hallituksen yksi pääasia, yksi sellainen kärkihankeidea, on se, että erilaisilla piloteilla, kokeiluilla, käynnistetään hankkeita, jotka toisivat lisäarvoa muun muassa työllistämiseen. Kun jokainen meistä tietää, että jokaisella Suomen kunnalla on velvoite omien kuntalaistensa ja työttömien ihmisten työllistämiseksi — se näkyy muun muassa työmarkkinatuen kuntaosuuden kautta, eli meillä on ihan aktiivinen velvollisuus kunnissa hoitaa se asia mahdollisimman hyvin — niin tähän työhön me tarvitsemme mukaan tietenkin tulevankin, uuden hallinnon aikaisen alueellisten hallintoviranomaisten tuen ja valtiolta jonkun verran rahaa. Ja sitten ehdottoman tärkeää tässä kuviossa on se, että paikalliset työnantajat saadaan tähän integroitua järkevästi mukaan. Tällä yhteistyöllä meillä on mahdollisuuksia onnistua, koska ne vaikeimmin työllistyvät ihmiset eivät vapailla työmarkkinoilla varmaankaan heti pärjää, mutta kun heidät saadaan ohjattua työnantajien yhteyteen ja vaikka kevyemmällä töillä aloittamaan, niin se on hyvä alku.

Pöytäkirja PTK 54/2017 vp

14.36 Maria Tolppanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä vähän aikaisemmin puhuttiin myöskin osallistavasta työttömyysturvasta. Tällä hetkellä tilanne vain on sikäli vähän hankala, kun vaikuttaa siltä, että tämä osallistava työttömyysturva velvoittaa vain työtöntä mutta ei velvoita kuitenkaan sitten valtiota taikka työvoimaviranomaisia, työtä ei tarvitse tarjota. Ja jos ei sitten löydy työtä, vaikka on sitä hakenut, niin siitä rangaistaan. Toivoisin, että kun tässä nyt haetaan yhdessä näitä ratkaisuja työttömyyden hoitoon, niin pidettäisiin mielessä myös se, että työttömillä pitäisi olla mahdollisuus siihen, että leipää riittää pöytään, koska se on yksi tae sille, että jaksaa etsiä sitä työtä eteenpäin.

Sinänsä kaikki kokeilut, joita tehdään sen eteen, että saataisiin työllisyyttä parannettua, ovat hyviä asioita. Tosin tällä hetkellä näyttää vähän synkältä sikäli, että muun muassa tänään tuolla valiokunnassa asiantuntijat sanoivat, että vaikka hallitus sanoo, että tulee 60 000 uutta työpaikkaa, niin hallitus ei kerro, mihinkä ne tulevat, ja näyttää siltä, että hallituksen asettama [Puhemies koputtaa] työllisyysasteen paranemistavoite ei tule toteutumaan.

14.37 Harri Jaskari kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olisin hiukan keskustellut tästä edustaja Filatovin lausunnosta, jossa aika voimakkaasti otettiin kantaa sen puolesta, että ei voisi yhtiöittää työvoimapalveluja. Nyt tätä tietysti täytyisi katsoa myöskin siitä lähtökohdasta, pelaavatko työvoimapalvelut tällä hetkellä, ja voi sanoa, että eivät välttämättä kovinkaan hyvin pelaa siinä suhteessa. Nyt me voisimme löytää monipuolisempia tapoja, erilaisia tuottajia erilaisille työttömille siinä suhteessa. Mutta ymmärän kyllä sen näkökulman, ja silloin puhutaan pitkäaikaistyöttömistä ja sellaisista, joilla on sosiaalisia ongelmia ja haasteita enempi, että täytyy löytää nämä yhteismallit, mutta ei kai hyvää toimintatapaa sen sijaan ajeta alas sen takia, että jonkinlaista erilaista muotoa siinä on. Sehän liittyy aika paljon siihen järjestäjään, ja itse asiassa järjestäjällä on velvollisuus myöskin silloin, kun on markkinapuute, toteuttaa se palvelu vaikka omana toimintanaan, mutta yhtiöittämällä.

14.38 Tarja Filatov sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen suunnitelmista on tietysti vähän vaikeaa käydä keskustelua, koska lait eivät ole vielä eduskunnassa, mutta mikäli olen oikein ymmärtänyt sitä kasvupalveluvalmistelua, niin se lähtee vielä tiukemmasta yhtiöittämispakosta kuin sote-lainsäädäntö ja siinä maakunnalla ei olisi oikeutta tuottaa palveluita muutoin kuin markkinahäiriötilanteessa. Tämä iso pelko on se, miten tämä koko prosessi juoksetetaan näin nopealla aikataululla sillä tavalla, että se toimii, kun me tiedämme, että monet niistä toimijoista, jotka pitkäaikaistyöttömien kanssa työskentelevät, eivät lähde siihen yhtiöittämiseen, ja me tiedämme myös sen, että yhtiöillä on hiukan erilaiset pelisäännöt kuin esimerkiksi kolmannen sektorin toimijoilla, joissa voidaan tehdä asiakashuomioivammin tiettyjä asioita. Olen ehdottomasti sitä mieltä, että yhtiöiden osaamista pitää hyödyntää, mutta samaan aikaan yhtä tiukasti sitä mieltä, että järjestöjen osaamista ja kuntien osaamista ei pidä heittää romukoppaan.

14.39 Harri Jaskari kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Oikeastaan tätä juuri tarkoitinkin. Mutta onko se pahan alku ja juuri, että se on yhtiön muodossa? Se on kai se suuri kysymys, joka tekee toiminnan läpinäkyväksi. Sittenhän on aidosti tilaajan tai järjestäjän vastuulla, minkälaista palvelua tilataan, kuinka laaja-alaista tilataan sen palve-

Pöytäkirja PTK 54/2017 vp

lun osalta. Minun mielestäni silloin puututaan väärään kohtaan, kun puututaan itse muotoon tai keinoon sen sijaan, että puhuttaisiin siitä, tehdäänkö joku asia hyvin vai huonosti.

14.40 Anne Kalmari kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se, mitä tässä on nostettu vapaaehtoistyön roolista ja järjestöjen roolista, on erityisen tärkeää, jos puhumme pitkäaikaistyöllistymisestä. On toki mahdollista perustaa sosiaalisia yrityksiä, ja moni järjestö miettii tällä hetkellä tosi vahvasti sitä, lähdetäänkö yhtiömuotoon, mutta siellä järjestöissä on niin paljon osaamista, nimenomaan vaikeassa elämäntilanteessa olevien ihmisten nostamiseksi, että väitän, että sitä henkilökohtaista tatsia ei koskaan ehkä bisneksellä voi saada. Mutta tässä ei, eikä meidän tulevissa lainsäädännöissämme, varmasti ole tarkoituskaan kolmatta sektoria syrjäyttää, vaan tärkeätä olisi nimenomaan saada se osaaminen sieltä käyttöön. Siksi näitä puheenvuoroja on aika herkällä korvalla kuunneltava ja myöskin pohdittava niin, että eivät mitkään normit tule sitten vastaan, kun tätä työllistämistä tehdään.

14.41 Jari Myllykoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Jaskari käytti tässä yhteydessä sanaa "avoimuus", kun on yritystoiminnasta kysymys, että sillä luodaan avoimempi kulttuuri. No, se on varmasti mielipideasia, mutta kun on kysymyksessä yritystoiminta, niin kyllä yrityksillä — ainakin niissä yrityksissä, joiden hallituksissa minä olen ollut — on omat asiansa ja ne ovat yrityksen omia asioita. Jos te tähän samaan toisitte sitten jonkun avoimuuslakipaketin mukaan, niin se toki voisi muuttaa kaiken, mutta siihen minä toki en usko tältä hallitukselta tulevan toimia. Olen kyllä erityisen mielissäni siitä, että varapuhemies Satonen tunnistaa nämä ongelmat. Ja niin kuin edustaja Filatov toi esille, meidän pitää huolehtia siitä, että... Maakunta on vähän niin kuin se etsisi neulaa heinäsuovasta, mutta kunta on siellä heinäsuovassa sisällä, lähellä niitä ihmisiä ja parempi löytämään niitä työpaikkoja.

14.42 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Uskon, että ministeri Lindström kuuntelee näitä asioita huolella ja varmasti ottaa näitä kaikkia huomioon. Mutta haluaisin kuitenkin siirtyä tähän lakiesitykseen enkä nyt niinkään puhua siitä, että kasvupalvelulaki on mahdollisesti myöhemmin tulossa. Oppositio on erityisesti pyytänyt, että hallitus tekisi jonkinlaisia toimia erityisesti pitkäaikaistyöttömien ja nuorten tilanteiden parantamiseksi, ja tässä on yksi hyvä esitys siitä, joka on tullut selvitysmiehen ehdotuksesta. Tässä on kuitenkin pohjalla, kuten edustaja Satonen kertoi, kokemukset Tanskasta, jossa yksilöllinen palvelu tuottaa parhaimpia tuloksia. Jokaisella ihmisellä on omanlaisiaan elämänpolkuja, omanlaisiaan elämäntilanteita, ja näitä säännönmukaisia tapaamisia, henkilökohtaisia tapaamisia, jotka tässä ovat mukana, on kehuttu jo nyt. Toki niitä ei ole pystytty 100 prosentille vielä järjestämään, mutta ne ovat erittäin tervetulleita tähän henkilön elämäntilanteeseen.

14.43 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minä kyllä ottaisin myös hyvin vakavasti ne huolet, mitä tässä salissa on tänäänkin mielestäni aiheellisesti esitetty. Kyllä se, että kuntien ja kolmannen sektorin järjestötoimijoiden asema pitää pysyä turvaamaan, on aivan olennainen asia. Ei ole mitään järkeä siinä, jos ennen pitkää tällainen ikään kuin, voisiko sanoa, vähän ideologinenkin yhtiöittämistarve ajaa lopullisen ratkaisun sellaiseen muotoon, että näitä nyt hyvin toimivia toimijoita ei sitten enää tulevai-

Pöytäkirja PTK 54/2017 vp

suudessa nähtäisi tässä muodossa. Siksi minä hieman ihmettelen sitä keskustelun sävyä, että miksei saisi tai muuta, kun nimenomaan tässähän on toisinpäin, kysymys on ollut edustaja Filatovinkin huolessa siitä, että ne nykyiset toimijat pystyvät toimimaan tulevaisuudessakin. Ja siksi, puhemies, minusta on hyvin tärkeää, että täällä on käytetty myös niitä puheenvuoroja, että nyt täytyy herkällä korvalla kuunnella näitä terveisiä, mitkä tulevat sieltä järjestötoimijoilta, kunnilta ja muilta, eikä niin, että pistämme lasta pesuveden mukana kaiken kaikkiaan.

Ja ihan yleisesti, puhemies, tähän loppuun haluaisin vain todeta, että huoli on iso tämän työllisyystavoitteen saavuttamisen suhteen.

14.45 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tänään salissa on kuultu varmasti näissä asioissa parasta osaamista tässä salissa edustavia henkilöitä, edustaja Satosta ja Filatovia, ja paikalla on myös entinen työministeri Ihalainen, ja myös edustaja Jaskari on näiden asioiden parissa tehnyt runsaasti työtä. Varmasti on niin, että me tarvitsemme nyt avarakatseisuutta ja rohkeutta etsiä näitä keinoja, millä tavalla mahdollisimman moni pitkäaikaistyötön pääsisi työn syrjään kiinni ja pääsisi sitä kautta työllistymään. Vastakkainasettelua ei varmasti tässäkään kaivata eikä tarvita, ja nämä huolet on hyvä ottaa valiokuntakäsittelyssä vakavasti huomioon. Meillä maahan syntyy tällä hetkellä hyvällä tahdilla uusia työpaikkoja, niin autoteollisuuteen, satamiin kuin metsäteollisuuteenkin. Monella alalla on pian se tilanne, että tarvitaan lisää osaavaa työvoimaa, ja uskon, että sieltä toivottavasti löytyy näistäkin monille henkilöille työtä.

14.46 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä kokeilussa on parasta varmasti se, että kunnat ovat edelleen varsin keskeinen toimija. Ja jos ajatellaan viime hallituskaudella voimassa ollutta kuntakohtaista työllisyyskokeilua, joka lopui vuoteen 2015, niin siellähän saavutettiin erinomaisia tuloksia nimenomaan sen tähden, että koottiin näitä moniammatillisia tiimejä ja siellä katsottiin kunkin työttömän elämäntilannetta yksityiskohtaisesti. Siellä pystyttiin kuntatasolla kytkemään näitä kolmannen sektorin toimijoita ja sitten myöskin yrityksiä mukaan ja tällä tavalla niin kuin räätälöidä ihmisille se työllistymispolku, koska se on aivan totta, että todellakaan meillä kaikki työttömät eivät ole samanlaisia työttömiä, vaan sieltä löytyy niitä, jotka ponnahtavat nopeasti takaisin työmarkkinoille, niitä, jotka tarvitsevat lisäkoulutusta, ja sitten heitä, joilla on monenlaisia erilaisia, esimerkiksi sosiaalisia, ongelmia. Siinä mielessä on tärkeää, että jokaisen työttömän elämäntilanne otetaan erityisesti huomioon.

Tässä yhteydessä olisin halunnut kyllä ministerille lähettää terveisiä, että tämä sosiaalisten yritysten lainsäädäntö tulisi kyllä tällä hallituskaudella ottaa tarkasteluun ja sitä lähteä kehittämään, koska uskon, että se olisi myöskin yksi osa tätä kokonaisuutta.

14.47 Olavi Ala-Nissilä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on käyty tärkeää keskustelua. Täydennän sen verran, että olin eilen positiivisen rakennemuutoksen tilaisuudessa Varsinais-Suomessa, selvityshenkilö Esko Aho kertoi tästä tilanteesta. Tilanahan on se, että on enemmän työpaikkoja kuin on työttömiä Varsinais-Suomessa, tämä tilanne on tulossa hyvin nopeasti eteen. Lapissa ensi vuonna voi olla se tilanne, että matkailubuumi johdosta ei ole tarpeeksi työntekijöitä. Eli tämä työn kohtaantuminen on erittäin tärkeä asia. [Maria Tolppanen: Nyt kannattaa lukea tilastot!] — Nämä olivat, edustaja Tolppanen, faktaa.

Pöytäkirja PTK 54/2017 vp

Nyt on tärkeää — tietenkin on haasteellista — että pitkäaikaistyöttömät voivat työllistyä. Silloin vaaditaan näitä yksilöllisiä ratkaisuja, mistä tässä on ollut puhetta. Toivoisin, että se tässä kokeilussa nousee esille, miten pitkäaikaistyöttömät voisivat työllistyä näissä työllistymisbuumeissa, joita Suomessa nyt on esimerkiksi Varsinais-Suomessa. Tilannehan on se, että työvoimaa on lähinnä täällä Uudellamaalla saatavissa, [Puhemies koputtaa] ei sitä Itä-Suomessa ja Pohjois-Suomessa enää olekaan sillä tavalla.

14.48 Tarja Filatov sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mitä tulee niihin kaikkoihin, mitä työmarkkinoilla on, niin siinä varmaan paras keino on käyttää työvoimapolitiittista koulutusta, ja kun tehdään tätä ammatillisen koulutuksen uudistamista, jossa kielletään jatkossa maakuntia hankkimasta tutkintoon tähtäävää koulutusta, on pidettävä tarkkaan huoli siitä, että täällä valtionosuusjärjestelmän puolella, joka menee ammatillisen koulutuksen sisälle, on tarpeeksi ketteriä rahoitusvälineitä. Nyt näyttää siltä, että sinne tulee vuosittainen rahoituspotti, joka suunnitellaan vuosittain, niin että vaikka nonstopina pääsee opiskelemaan, niin välttämättä, jos käy niin, että jollakin alueella — vaikkapa siellä Varsinais-Suomessa — nousee joku teollisuudenala, kuten telakkateollisuus, siten että siellä on paljon kysyntää työvoimalle, ei pystytäkään kesken vuoden lisäämään tämän alan koulutusta täällä ammatillisella puolella. Toivon, että hallituspuolueet miettivätkin sitä, että olisi tällainen isompi liikkuva erä, jolla pystyttäisiin myös kesken vuoden turvaamaan se, että tietyillä alueilla on enemmän tarjolla tiettyä koulutusta kuin ehkä normaalissa tilanteessa, koska meidän työmarkkinat todellakin liikkuvat niin nopeasti.

Mitä tulee sitten näihin yrityksiin, [Puhemies koputtaa] niin esimerkiksi vertaistukea ei voi toteuttaa [Puhemies koputtaa] yritysmuodon sisällä.

14.50 Harri Jaskari kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puheenjohtaja! Muutama kommentti vain. Joskus välillä vain tuntuu, kun ruvetaan puhumaan yrityksistä, että vaikka siellä on samat tekijät kuin kolmannella sektorilla, niin osaaminen katoaa sitten ihan välittömästi — katsotaan keinoa siinä suhteessa ja ihmetellään, että keino tulee itse asiassa tavoitteeksi. Se ei tarkoita ollenkaan, että arvostetaan jotenkin vähäisemmin järjestöjä, ei missään tapauksessa, mutta se liittyy juuri tähän avoimuuteen, mitä arvoisat edustajat sanovat. Kun me teemme selkeät kriteerit siitä, mitä tavoitellaan, minkälaisilla mittareilla tavoitellaan, minkälaista työllisyysastetta tavoitellaan, minkälainen on asiakastyytyväisyys, niin se on avoimuutta siten että pystytään katsomaan, että näillä panoksilla saatiin näitä tuotoksia aikaiseksi, ja silloin se on aitoa, avointa myöskin niitten tahojen osalta, jotka maksavat tästä palvelusta.

14.51 Kaj Turunen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Heinonen luetteli täällä kyllä näitä paikan päällä olevia asiantuntijoita, mutta luulenpa, että ministeri Lindström on kuitenkin se kaikista paras asiantuntija, itsekin työttömänä olleena, ja kun hän on nyt sitten tätä lakipakettia viemässä eteenpäin, hän nämä asiat huomioi, mistä täälläkin keskustellaan.

Minä ajattelen näin, että tällä hetkellä työttömillä työllistymisen esteenä on myöskin aika paljon byrokratia. Meidän tämä sovitellun päivärahan järjestelmä jättää pienen työn vastaanottamisen vuoksi puolitoista kuukautta, jopa kaksi kuukautta, ilman työttömyysturvaa, ja tämän asian ratkaiseminen on äärimmäisen tärkeää.

Pöytäkirja PTK 54/2017 vp

Mitä tulee tähän työvoimapalvelujen yhtiöittämiseen: Yhtä lailla ajattelen niin, että nämä TYPit ovat tärkeitä, mutta kyllä yhtiömuodossa pystyy järjestämään esimerkiksi osatietäytyöläisille useamman työnantajan kautta sitten täyspäiväistä työtä.

14.52 Riitta Myller sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun tätä keskustelua on kuullut, niin tulee eittämättä mieleen, että kokeilukulttuuri on hyvä ja kokeilut ovat hyväksi mutta pitäisi myös ottaa oppia niistä kokeiluista. Viime hallituskaudella oli tämä kuntien työllistämiskokeilu, ja esimerkiksi Pohjois-Karjalasta siitä on erinomaisen hyviä tuloksia. Meillä 18 prosentin työttömyysalueella on todellakin tosi kaukana se, että työpaikkoja on enemmän tarjolla kuin työvoimaa. Mutta ei voi myöskään olla puhumatta sitten tästä tulevasta maakuntahallinnosta ja työvoimapalvelujen yhtiöittämisestä ja niistä ongelmista, mitä siihen liittyy. Nyt kun tätä kuuntelee, näillä ei näytä olevan kovin paljon tekemistä keskenään. Tässä kokeilussa, josta nyt on puhetta, lähdetään kuntapohjalta liikkeelle, ja sitä varmasti me kaikki kannatamme, mutta maakuntamallissa nämä kaikki pitää taas yhtiöittää. Mihin tätä kokeilua ollaan tekemässä?

14.53 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä hallituksen esitys sinänsä on johdonmukainen, kun kokeilussa olevat kunnat vastaavat alueillaan työvoima- ja yrityspalveluista, koska kunnathan maksavat myös sakkomaksut pitkäaikaistyöttömyydestä. On aika loogista, että sama taho sitten pyrkii niitä sakkomaksuja pienentämään sen avulla, että saadaan työllisyysaste paremmaksi. Toisaalta, kun toimeentulotukikin tähän oleellisesti liittyy, en itse ole vielä tähän päivään saakka ihan ymmärtänyt, miksi se toimeentulotuki pitää jakaa kahdelle eri taholle ja toisella ei ole työllisyyden kanssa juuri tekemistä. Mutta se on ollut ja mennyt.

Kun on kokeilu ja tämä hallituksen esitys edustaa kokeilukulttuuria, niin minun mielestäni olisi ollut kohtuullisen tasapuolista, että olisi toisenlainen kokeilu, jossa työllistämispalvelut annetaan yksityiselle yritykselle — itse en tätä osakeyhtiötä niin pelkää — eli annettaisiin jonkun toisenkin vähän kokeilla ja sitten katsottaisiin, kummanko kokeilut ovat paremman tuloksen saaneet.

14.54 Tarja Filatov sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meillä itse asiassa on käytetty yksityisiä palveluntuottajia työvoimapalveluissa aika paljonkin. Koulutuksesta valtaosa tulee tältä puolelta, ja työlläilyksessäkin näitä kokeiluja on. Ja kuten aiemmin sanoin, niin ne kokeilut osoittavat sen, että silloin kun on kyse ikään kuin kovasta työmarkkinasta, on saatu hyvää tulosta. Kansainvälisesti arvioituna ei ole ollut niin suurta eroa sillä, tekeekö toiminnan — vaikkapa Saksan mallissa — yritys vai tekeekö sen julkinen sektori. Julkinen siellä itse asiassa osoittautui tehokkaammaksi, mutta se todennäköisesti johtui siitä, että siellä oli enemmän osaamista, kun siellä oli pidempään tehty tätä työlläilytoimintaa, ei siitä, että se sinänsä oli julkinen. Oleellista on se, mitkä ovat henkilöstömitoitukset.

Meidän suomalaisen järjestelmän ydinongelma on se, että me aina kuvittelemme, että Ladan hinnalla voi saada Mersun. Me tähtäämme Ruotsin ja Tanskan tehokkaaseen työvoimapolitiikkaan, mutta me emme ole valmiita resursoimaan sitä henkilöstöjoukkoa, joka tekisi tuota räätälöityä, henkilökohtaista, ihmisen tarpeet huomioon ottavaa palvelutyötä. Vertailuna vaikkapa nyt Tanskan ja Suomen välillä: Tanskassa on 14 ihmistä asiakkaana

Pöytäkirja PTK 54/2017 vp

per 1 työvoimavirkailija, Suomessa yli 280. Tämä on ehkä se iso ero, [Puhemies koputta] joka vaikuttaa siihen, millaista palvelua ihmiset saavat.

14.55 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Turunen otti tärkeän asian esille tuossa aikaisemmassa puheenvuorossaan, sen, että tämä hallitus hakee byrokratian purkua ja kannustinloukkujen purkua, koska ne ovat myös yksi syy, ne vaikuttavat ihmisten arkeen. He eivät voi näitä asioita hyvinkään tarkasti monestikaan laskea.

Täällä kysyttiin, miksi tämmöistä kuntamallia tässä välissä, ennen maakuntaa, ylipäänsä kokeillaan. Olen antanut itseni ymmärtää näin, että tässä kokeilussa saadaan kokemuksia palvelujen yhteensovittamisesta ja tässä tarjotaan lisää lähipalveluita, saadaan siitä kokemuksia ja asiakaspalautetta ja tätä voidaan hyödyntää maakunnassa. Kuitenkin muistetaan, että ilmeisesti olemme yhtä mieltä siitä, että tämä kyseinen kokeilu on tervetullut.

14.56 Antero Laukkanen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä on kyllä käytetty todella hyviä puheenvuoroja. Esityksessä sivulla 7, kohdassa "Kuntoutuva työtoiminta", sanotaan näin: "Kunta voi järjestää kuntoutuksen työtoiminnan itse, tekemällä kirjallisen sopimuksen sen järjestämisestä toisen kunnan tai kuntayhtymän taikka rekisteröidyn yhdistyksen, rekisteröidyn säätiön, valtion viraston tai rekisteröidyn uskonnollisen yhdyskunnan kanssa." Tämä on nykytilassa oleva paras mahdollinen malli, miten jalkautetaan pitkäaikaistyöttömien työllistäminen sinne kolmanteen sektoriin, ja tämä osa pitäisi säilyttää tässä uudistuksessa.

Puhemies! Täällä on puhuttu siitä, mitä on olla työtön. Minä tulin näihin töihin työttömyyskortistosta ja palaan työttömyyskortistoon, sitten kun täältä työt loppuvat. Ymmärrän sen, mitä se tarkoittaa, kun kunta tarjoaa tukityötä. Olen useassa järjestössä mukana, jotka tarjoavat todella lyhyellä varoitusaajalla vankilasta tulleille, erilaisista muista vaikeista olosuhteista tulleille henkilöille työtä, työllistämme kymmeniä ihmisiä. Tämä on [Puhemies koputtaa] toimiva malli, sitä ei pitäisi purkaa.

14.57 Katri Kulmuni kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hienoa, että myös oppositio on antanut arvoa tälle lakiesitykselle.

On aivan totta, että on yhteinen huoli pitkäaikaistyöttömistä, työttömistä ylipäänsä, ja tarvitaan uusia keinoja tilanteen saamiseksi laskusuuntaan. Se, että myös näitä kokeiluja viime kaudelta pystytään työvoimapalveluiden osalta jatkamaan, on erittäin tärkeää. Ja kyllä niihin liittyy myös alueellisia vaihteluita. Lapissa saattaa olla vuodessakin 20-prosenttinen työvoimatarpeen vaihtelu sesongin ja kauden mukaan. Siksi on tärkeää, että kunnat, alueet ja maakunnat saavat päättää näistä asioista enemmän.

Täällä on puhuttu myös kasvupalvelulakiluonnoksesta ja siitä, että pitäisi myös järjestöjen ja säätiöiden yhtiöittää oma toimintansa, jos haluavat toimia kasvupalvelumarkkinoilla. Sehän ei pidä paikkaansa. Jos säätiöt ja järjestöt siellä toimivat, niiden ei tarvitse yhtiöittää toimintaansa tuottaakseen kasvupalveluita.

14.58 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on pidetty hyviä puheenvuoroja siitä, miten tärkeää on tietää myöskin niistä kokeiluista, mitkä jo on järjestetty tässä maassa, joista on saatu hyviä ja ehkä vähemmän hyviä kokemuksia siitä, mikä työvoimapalveluiden osalta toimii ja mikä ei. Esimerkiksi oma kotikuntani kokeiluluontoisesti käytti yksityisiä työnvälityspalveluita työttömien työllistämiseksi, ja eräs yritys esi-

Pöytäkirja PTK 54/2017 vp

merkiksi kontaktoi 500 henkilöä, onnistui työllistämään yhden ja lähetti siitä hyvistä kaupungille laskun 35 000 euron edestä. Eli tällaisiakin kokeiluja ja kokemuksia on tässä maassa.

Mutta mitä tulee julkisten työvoimapalveluiden yhtiöittämisvelvoitteeseen tämän kasvupalvelulakikokonaisuuden yhteydessä, niin huoli on herännyt myöskin nuorten työpaja-toiminnasta ja siitä, mikä sen kohtalo on tässä tulevassa kasvupalvelulakikokonaisuudessa, joka on erittäin hyvä esimerkki siitä, miten ei pitäisi romuttaa toimivia, esimerkiksi nuorille työttömille suunnattuja, toimintamalleja vaan pikemminkin pyrkiä vakiinnuttamaan ja jatkokehittämään niitä.

15.00 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Turunen mainitsi puheenvuorossaan byrokratian purun yhtenä keinona työllistämisen helpottamiseksi. Hän on aivan oikeassa. Kerron esimerkin eiliseltä päivältä Ilomantsin kunnanhallituksen kokouksesta. Me käsitelimme Vaara-Karjalan Leader-hankkeita. Hankkeiden rahoitus seisoo sen takia, kun Pyhä Byrokratius on iskenyt. Hyrrä-ohjelma ei pelaa, ja maksatuksia ei tule. Kunta meni toki apuun ja antoi sinne väliaikaista rahoitusta, että hankke saadaan vietyä loppuun. Tämä on esimerkki siitä, miten yhtäkkiä yksi viattomalta tuntuva byrokratian kukkanen estää tehokkaan toiminnan. Samaisessa kokouksessa käsiteltiin paria yrityshanketta. Nekin seisovat sen takia, kun lupa-asiat eivät etene, asiat seisovat, ihmiset eivät saa töitä, investoinnit jäävät tekemättä.

Jos me tässä maassa haluamme jonain päivänä työllisyyttä edistää, niin tällaisten byrokraattisten, turhien asioiden poistaminen on asia numero yksi. Ja sitten asia numero kaksi on saada sellaisten ihmisten työllistämisasiota eteenpäin, jotka eivät vapaille markkinoille työllisty. Tätä kautta pääsemme hyvin eteenpäin.

15.01 Maria Tolppanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on tänään puhuttu aika paljon myöskin vapaaehtoistyöstä, joka on erittäin arvokasta ja erittäin hyvää ja hyödyllistäkin työtä ihmisille, jotka sitä tekevät. Siinä on kuitenkin yksi pieni ongelma, ja se on se, että se on ilmaistyötä. Tekijälleen se ei anna palkkatuloa, millä sitten tulisi toimeen. Yksi asia, mikä meidän pitäisi saada tässä kokonaispaketissa kuntoon, on ehdottomasti tämä palkkatuki: kolmannen sektorin palkkatuki täytyy saada toimimaan sillä tavalla, että siellä voidaan tehdä työtä.

Ja kaikki sellaiset puheet ovat minusta aivan järkyttäviä, että jos jossakin tehdään ilmais-työtä, kökkää tai talkootyötä, ja siellä tarjotaan hernesoppaa, niin se pitäisi ilmoittaa verotajalle. Minusta kukaan ei saisi edes nähdä tällaista unta, että näin pitäisi koskaan toimia.

Semmoinen talonpoikaisjärki tässä käteen ja sydän kohdalleen, niin saamme varmasti paljon hyvää aikaiseksi, myöskin työttömien, nimenomaan työttömien, osalta ja myöskin sille ajalle, milloin sitä työtä ei löydy.

Puhemies Maria Lohela: Sitten takaisin puhujalistan pariin.

15.02 Harri Jaskari kok: Arvoisa rouva puhemies! On todella hyvä ja tärkeä asia, että tämäntyylisiä kokeiluja tehdään. Nämä kokeilut ovat olleet hyvin tyypillisiä juuri tämän hallituksen aikana. Kokeiluihinkin on tietysti tärkeät syyt, yksi tärkeimpiä tässä tapauksessa on — vähän sama kuin mistä on kysymys sote-uudistuksessa — että nykyinen ei toimi kunolla. On monia erilaisia seikkoja, joita tarvitaan, erilaisia malleja, erilaisia toimintatapoja

Pöytäkirja PTK 54/2017 vp

asioiden tekemiseen. Yksi näistä on hyvin aktiivinen työnvälitys, koska tällä hetkellä on paljon työttömiä mutta myöskin paljon vapaita työpaikkoja.

On kuitenkin muistettava, että tämä on kokeilu, koska me olemme tekemässä koko kasvupalvelu-uudistusta ja siinä hyvin selkeänä ohjenuorana on järjestäjien ja sitten varsinaisten kasvupalvelutuottajien selkeä eriyttäminen. Tämä ei saa merkitä sitä, että tämä kokeilu jatkuisi niin kuin kolmantena reittinä pysyvästi. Kuitenkin ymmärrän sen hyvin tärkeän roolin, sen että tarvitaan oma merkittävä rooli myöskin järjestöille ja ennen kaikkea myöskin vapaaehtoistyölle jatkossa, ja että sitä ei sekoiteta näihin hankkeisiin, mitä me muuten meinaamme kasvupalveluissa tehdä.

Senkin puolesta tämä kokeilu on ihan toimiva, että vielä tällä hetkellä on sellainen tilanne, että kunnat ovat ne, jotka maksavat sakkomaksun siinä tapauksessa, kun kunnassa on työttömiä. Onhan se ollut aika hankala tilanne, kun muut operoivat työnvälitystä pääosin ja sitten kolmas osapuoli, tällä hetkellä kunnat, maksaa siitä sakon, vaikka ne itse eivät ole kovin aktiivisesti pystyneet olemaan toiminnassa. Nyt on hyvä kokeilla myöskin sitä, että on valta ja vastuu samalla taholla. Ja minun mielestäni on myöskin se näkökulma sitten, kun siirretään maakunnille kasvupalvelut, silloin myöskin sakkokysymykset täytyy poistaa kunnilta.

Tässä keskustelussa on aika mielenkiintoista ollut myöskin se jotenkin ihmeasia, että puhutaan aina ideologiasta, että kun on joku yhtiö, niin se on jo ideologinen asia, ja kun ei ole yhtiötä, niin sekin on ideologinen asia, kun aidosti sen pitäisi olla vain keino, toimintatapa tehdä hyvää työtä, mutta myöskin ehkä helpoin tapa havaita, jos tehdään huonoa työtä, koska se on läpinäkyvin toimintatapa, jos katsotaan tuloksia.

Vielä kommentti edustaja Filatoville siitä Tanskan mallista, kun sanottiin, kuinka paljon enempi Tanskan mallilla käytetään resursseja. Se pitää paikkansa, mutta Tanskan mallin puolesta puhuu myöskin se toinen puoli. Siellä ovat työmarkkinat huomattavasti vapaampia, jolloin siellä tapahtuu aidosti työmarkkinoilla paljon. Paljon työpaikkoja loppuu, mutta vielä enempi työpaikkoja tulee, koska se on selvästi joustavampi työmarkkina. Ihmiset näkevät, että jos joku työ loppuu, niin on näköpiirissä myöskin paljon mahdollisuuksia. Tämä toinen puoli täytyisi ottaa huomioon myöskin, kun tehdään näitä kasvupalveluhankkeita.

15.06 Eero Lehti kok: Arvoisa rouva puhemies! Taannoin kysyin paikalliselta oman kuntani työvoimatoimiston päälliköltä, joka oli jäänyt eläkkeelle, miten menee. Hän kysyi vastakysymyksen: "Arvioi, Eero, kuinka monta sadasta pystymme työvoimatoimiston kautta työllistämään." Vastasin, että 10 prosenttia. Hän vastasi: "Kunpa asiat olisivatkin niin hyvin." Hänen pitkäaikainen kokemuksensa oli, että yksi sadasta on työvoimatoimiston ansiosta saanut työtä ja kolme muuta omasta toiminnastaan johtuvana lopputuloksena on löytänyt työtä, siis 4 prosenttia. Voisi sanoa, että ehkä nykyinen työvoimatoimisto on enemmänkin kortisto kuin varsinainen työvoimatoimisto.

Vajaa kymmenen vuotta sitten kysyin silloiselta työministeriltä, voitaisiinko edellyttää — kun laissa sanotaan, että markkinoilla pitää olla työvoiman saatavilla — että asianosaisten profiili olisi työvoimatoimiston ylläpitämässä digitalisoituneissa palveluissa, niin että työnantajat voisivat etsiä. Hämmästyin, kun hän vastasi, että silloinhan he saisivat töitä. Minä sanoin, että eikö se ole tarkoituskin, että he saavat työtä. En meinannut pysyä tolpillani, mutta siitä lähtien olen ihmetellyt tätä huonoa track recordia, poikkeuksellisen huonoa.

Pöytäkirja PTK 54/2017 vp

Jos ajatellaan työnantajan kannalta, niin kokemuksesta tiedän, että monesti on sellaisia työtehtäviä, että kun sopiva löytyy, niin se työpaikka realisoituu, mutta sen etsiminen on vaikeata. Usein vaaditaan erityisosaamista, esimerkiksi kielitaitoa tai joitain it-koodaustaitoja tai toimialan tuntemusta tai näitä kaikkia yhteensä. Mutta jos kaikki työvoima olisi — myös ne, jotka eivät ole työttömiä vaan jotka hakevat ehkä uutta oksaa omalle uralleen — nähtävissä, silloin voisi työnantaja myös koodata etukäteen sen tarpeen sinne ja panna seurannan päälle: sellainen, joka puhuu kiinaa, osaa elintarvikealaa ja on valmis matkustamaan, on ajokortti et cetera. Eli tällainen profiili voitaisiin panna, jolloin sen sitten laukaisee, kun sinne digitalisoituneeseen rekisteriin tällainen henkilö ilmaantuu. Näitä työpaikkoja silloin syntyisi, ja se resurssi, joka on olemassa, tulisi paremmin hyödynnettyä. Monilla aloilla ei tänään enää laiteta edes työpaikkaa julkiseen hakuun, koska hakijoita on niin paljon, että niiden läpikäynnistä seuraa vain tuskaa, kun kaikille ei sitä työtä voi tarjota. Joskus on yhtä työpaikkaa kohden satoja ihmisiä hakemassa, ja jos ne ovat vielä samalla alalla toimivia, niin silloin työnantaja ei pane näitä tehtäviä julki. Mutta tällä edellä mainitulla toimenpiteellä, digitalisoituneella rekisterillä, markkinat saataisiin pyörimään.

Pitkäaikaistyöttömien ongelma tässä kuntatasolla on realisoitunut sen takia, että — kuten täällä on todettu — vastuu on siirtymässä kunnille. Mutta olen miettinyt sitä, että kun yksityisellä alalla on työvoimaa välittäviä, jotka myyvät ja vuokraavat työvoimaa, niin eikö valtio voisi ottaa tätä työnantajan riskiä perustamalla sellaisen valtiollisen työvoimayhtiön, joka vuokraa työvoimaa, jolloin nämä työnantajan riskit jäisivät, kuten nykyisessäkin vuokratyötilanteessa, sille vuokratyöyhtiölle eikä sille, missä työssä ollaan. Tällöin myös kynnys ottaa pieniin yrityksiin vuokratyövoimaa varmasti madaltuisi ja olisi yksi työväline, millä tätä asiaa saataisiin hoidettua.

Sitten on joukko, varmaan ennen kaikkea pitkäaikaistyöttömissä, ihmisiä, joiden työpanos ei tuottavuudeltaan ole sitä tasoa, että työnantaja voisi sen hyväksyä. Voisi sanoa, että rajakustannukset ovat suuremmat kuin rajahyöty, jolloin ihminen ennen kaikkea on riskissä sitten menettää työn, jos sen jonain päivänä on saanut. Muutamissa maissa on lähdetty siitä, että työn vastaanottovelvollisuus on, mutta Suomessa kun on yleissitovuutta, niin tiettyillä toimialoilla tämä henkilökunta, joka olisi alalle sopivaa, ei pysty siihen työsuoritukseen, että se ansiotaso voisi olla edes TESin mukainen. [Li Anderssonin välihuuto] Tällöin valtion pitäisi antaa tukea, ja näin ihmiset saisivat mahdollisuuden kokeilla omia taitojaan aidossa työympäristössä. Työ on sitä paitsi parasta koulutusta, mitä työtön voi saada. Tämä varmaan tulee jatkossa koskemaan ennen kaikkea niitä henkilöitä, jotka ovat tulleet maahan kielitaidottomina pakolaisina tai turvapaikanhakijoina. Kielen oppiminen työyhteisössä on huomattavasti helpompaa kuin luokassa.

Ennen kaikkea toivoisin uusia ajatuksia, ei riitä pelkästään tämä kokeilu. Tämä työttömyyden ongelma on niin suuri, että jos se saataisiin ratkaistua, niin moni muu ratkaisu moneen muuhun ongelmaan olisi automaattisesti käsillä.

15.11 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssä oleva hallituksen esitys on mielestäni tähän aikaan erittäin hyvin sopiva, ja Juha Sipilän hallitus nimenomaan on lähtenyt siitä liikkeelle, että erilaisten kärkihankkeiden ja erilaisten kokeilujen kautta yritetään luoda lisääaktiiviteettia muun muassa työmarkkinoille ja saada sitä kautta ihmisiä aidosti työllistettyä.

Tämä on kokeilu. Se on totta, että tämä kokeiluaika on kovin lyhyt, mutta mikä estää sitten, kun tästä on kokemukset saatu, tekemään vaikka seuraavan kokeilun? Tärkeää olisi

Pöytäkirja PTK 54/2017 vp

kuitenkin huomata, että pelkkä kokeilu ei auta vielä yhtään mitään mutta siitä saadut kokemukset tulee hyödyntää sitten jatkossa ja pyrkiä luomaan aktiivisesti uusia työpaikkoja.

Kunnat ovat tänä päivänä aidosti yhä enemmän vastuussa kuntalaisistaan, asukkaistaan. Se on selvä asia, ja valtio on selittänyt määrätietoisesti tätä vastuuta kuntiin päin. Toisaalta on aika paradoksaalista, suorastaan kummallista, että valtiovalta samaan aikaan on vetäytymässä yhä enemmän siitä, on panostamassa suurella intensiteetillä siihen, että yhä enemmän maaseutualueilta on viety erilaisia palveluja pois päin keskuspaikkoihin päin ja reuna-alueet ovat tästä kärsineet. Tässä on semmoinen ristiriita, jota minun on kovin vaikea ymmärtää. Työmarkkinatuen kuntaosuus on selvä asia, se että kunta sen joutuu maksamaan. Se toimii myös kunnille eräänlaisena piiskana ja ruoskana siinä, että kunta pyrkii aktivoimaan työttömiä kaikilla mahdollisilla järkevillä keinoilla. Kunta vastaa asukkaistaan, mutta se tarvitsee kumppanikseen ehdottomasti valtion. Jos valtio vetäytyy maaseutualueiden kehittämisestä — esimerkiksi liikenneverkko, erilaiset investoinnit — niin kunnan työ yksinään on lähes mahdotonta niissä olosuhteissa.

Tämän keskustelun aikana on noussut esille, että yhtenä vaikuttavimmista keinoista uusien työpaikkojen syntyyn on byrokratian purku. Se on kiistaton tosiasia, että tässä maassa 5,5 miljoonan ihmisen kansakunnalla on noin 40 miljoonan ihmisen byrokratia luotuna. Tästä meidän tulee kyllä ihan aidosti hankkiutua eroon. Ei ole mitään järkeä, että hankkeet seisovat tuolla eri virastoissa lupaviranomaisten pöydillä tai hallinto-oikeuksissa ihan turhamaisten asioiden takia. Siellä ovat seisomassa lähes 3 miljardin euron hankkeet, jotka tarjoaisivat ihmisille töitä. Ei siinä tarvita kokeilukulttuuria, kun saadaan investoinnit liikkeelle, niin kuin onneksi on nyt tapahtumassa. Me tiedämme päivän uutisista, että uusia työpaikkoja syntyy nimenomaan sitä kautta, että investoinnit on saatu liikkeelle. Me panostamme tänä päivänä paljon biotalouteen, uusiutuvaan energiaan, mutta joka ainoasta maaseudulle tulevasta hankkeesta pyritään valittamaan. Tästä meidän on päästävä aidosti eroon, jos haluamme saada töitä lisää.

Arvoisa rouva puhemies! Meillä on esimerkiksi Leader-hanke. Äsken mainitsin tuossa edellisessä puheenvuorossani, vastauspuheenvuorossani, esimerkiksi Leader-hankkeiden edistämisen maakunnissa, maaseutualueilla, pienien tärkeiden hankkeiden. Nekin seisovat sen tautta, kun tämä Hyrrä-tietokoneohjelma ei toimi. Onhan aivan käsittämätöntä, että homma on siitä kiinni, että yksi tietokoneohjelma ei toimi maassa, joka pitää itseään kuitenkin Euroopan yhtenä johtavana tietokone- ja erilaisten ohjelmien kehittämismaana. Onhan tämä aivan käsittämätön juttu, että tällainen asia on meillä kehityksen jarruna tällä hetkellä. Sama koskee erilaisia muita valtion investointitukia, koskee muun muassa valokuituverkkoa tässä maassa. Siellä seisoo valtavia rahoja sen tautta, kun ei ole saatu maksatuksia hoidettua. Tulee välillä mieleen, onko kysymyksessä tietokoneohjelma vai jonkun viranomaisen tahallinen tai, sanotaanko, osittain tuottamuksellinen teko viivästyttää näitä hankkeita. Semmoinen on välillä käynyt mielessä, toivon mukaan olen väärässä.

Kunta on erittäin tärkeä yhteistyökumppani jatkossakin ja nimenomaan valtion suuntaan siinä mielessä, että saadaan ihmisille töitä. Valtiovallan pitää kantaa vastuunsa niin, että tulee investointeja ja niihin saadaan lupia nopeasti, mutta kunta on hyvä yhteistyökumppani, koska se tuntee paikalliset olosuhteet. Yritykset ovat kunnissa erittäin tärkeitä yhteistyökumppaneita joka ainoalle kunnalle. Kotikunnassani Ilomantsissa on tehty erittäin hedelmällistä yhteistyötä eri yritysten kanssa ja saatu sillä onnistumisia aikaan. Eilenkin olivat asiat käsittelyssä nimenomaan siitä näkökulmasta, että pienet yritykset otetaan mukaan, saadaan uusia työpaikkoja: se, että yrityksessä on vaikka kahdelle tai kolmelle ih-

Pöytäkirja PTK 54/2017 vp

miselle työpaikka, on äärimmäisen arvokasta, koska se todennäköisesti on sitten se mahdollinen kasvuyritys, joka seuraavana vuonna tai kahden vuoden kuluttua tarjoaa lisää töitä. Tämän polun alkuunsaattaminen on yksi tämän talon tärkeitä tehtäviä. Valtio ei saa vetäytyä vastuustaan.

Niin kuin sanoin äsken, valtiovallan tehtävänä on pitää koko Suomi asuttuna ja nimenomaan niin, että nyt uusiutuvan energian ja luonnonvarojen luvattuna aikana valtiovallan pitää ennakkoluulottomasti olla tukemassa näitä hankkeita niin, että saamme hommat liikkeelle ja ennen kaikkea vientiteollisuuden vetämään, koska jos me emme tätä työtä kunnolla tee, niin olemme sitten tilanteessa, missä tällä hetkellä elämme, jossa väkimäärä keskittyy tänne etelään ja maksamme sitten asumistukia 2,3 miljardia vuodessa ja kasvu on hurjalla vauhdilla kasvava. Minusta sitä summaa voisi pienentää silläkin, että annetaan mahdollisuuksia muuallekin kehittyä ja kasvaa ja työpaikkoja syntyisi muuallekin. Silloin tällaiset lakiesitykset kävisivät pikkuhiljaa tarpeettomiksi, kun olisi aidosti markkinoilla töitä, ja myös kunnat saisivat siinä samassa yhteydessä luotua sellaisia työpaikkoja, joihin pystyisivät työllistymään myös ne henkilöt, jotka avoimilla työmarkkinoilla eivät ehkä parhaalla mahdollisella tavalla pärjää.

15.17 Leena Meri ps: Arvoisa puhemies ja kuuntelijat! Hyvää keskustelua käytiin, ja hie-man kertauksenomaisestikin kokoon yhteisiä ajatuksia ja omia ajatuksiani aiheesta.

Taustallahan tässä tosiaan on hallituksen tavoite ja meidän kaikkien yhteinen tavoite saada meidän työllisyytemme paranemaan ja erityisesti pitkäaikaistyöttömien ja nuorten tilanteen parantaminen. Näissä luvuissahan on ollut nyt paranemista, mikä todellakin ilahduttaa varmasti meitä kaikkia, ja tähän varmasti oppositiokin voi yhtyä. Kukaan ei voi olla olematta iloinen siitä, että suunta on kuitenkin oikea. Tätä kokeilua puolsi myöskin selvityshenkilö Aula, ja tämä on erittäin hyvä siinä mielessä, että tulee yksilöllisiä palveluita, haetaan yksilöllistä yhden luukun palvelumallia, koska mikä sopii yhdelle, ei sovi aina kaikille, sen jokainen ymmärtää.

Lyhyesti vielä: Tuossa oltiin ihan aiheellisestikin huolestuneita tulevaisuudesta. Maa-kuntauudistus on suuri asia, ja kasvupalvelulaki on ollut lausunnoilla. Tiedän, että ministeri Lindström kuuntelee asioita huolella. Varmasti kaikki ovat tietoisia hänen asennoitumisestaan ja huolestaan liittyen työttömyyteen ja työllisyyden parantamiseen. Hän ottaa kaikki asiat huolella esille.

Tuloksista ja tavoitteista vielä. Asiahan on aina niin, että lasi on puoliksi täynnä tai puoliksi tyhjä. Kun työllisyys on nyt parantumassa, jopa ennustettua paremmin, ja hallitus on asettanut 72 prosenttia tavoitteeksi, niin oppositio on halunnut esittää asian niinpäin, että ei sinne voida päästä, ei voida, ei tämä kyllä tule täyttymään. [Riitta Myllerin välihuuto] No, hyvässä vauhdissa minusta kuitenkin ollaan. Jos ajatellaan mitä tahansa tavoitetta elämässä, niin kyllä se tarpeeksi korkealle täytyy asettaa, muutenhan sen täyttää jo viikossa ja sitten voi hehkuttaa täällä, että kyllä nyt on tavoitteet täytetty. — Edustaja Lindtmankin hymyilee, ja toivottavasti hän on nyt samaa mieltä, että oikealla uralla kuitenkin ollaan tämän numeraalisen etenemisen suhteen.

Mutta — palatakseni tähän vielä — se, mistä olin erittäin ilahtunut, on se, että tässä oli hyvin yksilöllistä palveluohjausta, 5 §:ssä. Ensimmäisen tapaamisen pitäisi olla jo kahden viikon päästä, ja sen jälkeen kolmen kuukauden välein tavataan, niin kuin nytkin. Se tukee nimenomaan sitä yksilöllisyyttä.

Pöytäkirja PTK 54/2017 vp

Katselin lausuntojen antajien palautetta. Siis yleisellä tasolla tähän oltiin tyytyväisiä, ja täälläkin lakiesitykseen ollaan oltu tyytyväisiä. Kritiikki on ymmärtääkseni kohdistunut pääasiassa keston ja sitten taas kasvupalvelulakiin, joka nyt tietysti tässä ei ole käsiteltävänä.

Yksi asia, mistä täällä tänäänkin puhuttiin — joku tuolla huudahtikin, että se ei pidä paikkaansa — on työvoimapula. Kyllähän sitä on. Me kaikki tiedämme, että on olemassa kohtaanto-ongelma. Oliko se noin viikko sitten, kun edustaja Filatov ja ministeri Lindström olivat ohjelmassa, missä oli mukana ihminen yksityiseltä työnvälityspalvelun tuottajalta. Hän sanoi, että muun muassa ravintola-alalla on työvoimapulaa. Elikkä kyllä meillä on sitä kohtaanto-ongelmaa.

Itse kun katselin täällä lakiesityksen tavoitteita, niin täällä on ollut tarkoituksena myös etsiä erilaisia toimintamalleja työttömien osaamisen ja ammatillisten valmiuksien parantamiseen, jotta voitaisiin nykyistä paremmin saada työntekijän osaaminen vastaamaan työmarkkinoiden tarpeita. Siinä on todellakin tarkoitus hakea sitä, että hei, nyt tämä työpaikka on sinulta lähtenyt, millä toimenpiteillä voisit hakea tuota toista työpaikkaa, missä esimerkiksi on nyt työvoimapulaa. Näin se vain on, että alat vaihtelevat ja elämä menee eteenpäin. Kun itse olin nuori, niin ei silloin ollut mikroaaltouuneja eikä kännyköitä, ja on tullut uudenlaista teollisuutta. Kaikki vanhat, perinteiset työpaikat saattavat pikkuhiljaa kadota, ja tulee uutta tilalle. Ihminen voi olla hyvinkin hämmentynyt ja tarvitsee silloin hyvin paljon yksilöllistä apua.

Edustaja Turunen ja edustaja Hoskonen puhuivat byrokratiasta ja kannustinloukuista. Se on tärkeää, koska jokainen perhe joutuu miettimään aina sen seuraavan kuukauden laskut, ja jos tulee vaikka väliaikaisiakin tuen menetyksiä tai joutuu tekemään uusia hakemuksia, niin se on ihan selvä asia, että se vaikuttaa ihmisen halukkuuteen ja pystymiseen — ei kysymys ole pelkästä haluamisesta, jos pitää laskea jokainen euro niin, että riittää ruokaa pöytään perheelle, se on täysin ymmärrettävää. Meidän lainsäätäjien tehtävä on keksiä siihen keinot, miten me saamme sen jouhevasti niin, että ihminen voi liikkua työelämään takaisin ja näin, eli se tavoite ja se huoli on kyllä täysin ymmärretty.

Mutta summa summarum, ainakin tämä lakiesitys nyt tuntuu kuitenkin ihan kannatettavalta. Tästä ei juuri nyt mitään vikaa löytynyt — ja edustaja Aaltokin nyökkäilee.

15.23 Lauri Ihalainen sd: Arvoisa puhemies! Olen samaa mieltä, että tämä kuntakokielua koskeva laki on hyvää tarkoittava. Tuskin siitä itse asiasta kukaan voi olla eri mieltä sen vuoksi, että kyllä meidän yhteiskunnan syvin ongelma on kuitenkin tässä työttömyyden sisällä, ja se on pitkäaikaistyöttömyys. Onneksi sekin on pikkuisen lähtenyt taittumaan, siitä iloitsemme. Mutta edelleenkin yli 100 000 ihmistä on yli vuoden työttömänä, ja siellä sisällä tapahtuu se, että se kaksi vuotta työttöminä olleiden joukko suhteessa kasvaa. Eli työttömyyteen valuu ihmisiä, mutta sieltä ei päästä helposti pois. Ja myös nuorten kohdalla on oireita, että se alkaa pitkittymään, kun yleisesti ottaen nuorten työttömyys on lyhytkestoista.

Tähän liittyy se toinen ongelma, joka myös liittyy ikään, josta on täällä paljon puhuttu. Kun keskimäärin työttömyyskesto ehkä nyt pyörii siinä 50 viikon kieppeissä, vähän yli, niin jos ihminen on plus 55-vuotias, työttömyys kestää keskimäärin yli 90 viikkoa, se että pääsee seuraavaan työpaikkaan, niin kertoohan tämäkin tietysti jotakin: parhaassa työiässä olevien ihmisten kohdalla, jos he jäävät työttömäksi, se kesto alkaa olla aika pitkä päästä

Pöytäkirja PTK 54/2017 vp

seuraavaan työpaikkaan. Ja kaikki muistamme nämä tunnusluvut, että yhden viikon lyhentäminen työttömyyskestopa on 26 miljoonaa hyvää julkiseen talouteen.

Tässä mielessä tämä viime kaudella tehty kuntakokeilu oli tärkeä sen takia, että se tuotti hyviä tuloksia — mutta siihen laitettiin 20 miljoonaa euroa per vuosi rahoitusta. Sen idea oli se, että kunnat, kolmas sektori ja järjestöt tekivät hyvää yhteistyötä siellä paikkakunta-kohtaisesti ja alueellisesti ja saatiin sitä kautta hyviä tuloksia. Sitä perinnettä on hyvä jatkaa. Tähän liittyy tämä TYP-järjestelmän perustaminen, eli on matalan kynnyksen palvelut yhden oven avauksella: TE-palvelut, kunnat sosiaalipalvelut ja Kela-palvelut. Minä en oikein ymmärrä, miksi tämä konsepti pitää nyt muuttaa tai purkaa. Olisi tosi tärkeää, että se säilytettäisiin. Ja samaan yhteyteen liitettiin se, että palkkatuen kriteereitä muutettiin. Tuki on sitä suurempi, mitä vaikeammasta työttömyydestä on kysymys, mitä pitkäaikaistemmas- ta työttömyydestä on kysymys. Yli kuusikymppisten osalta se tuli pysyväksi. Pyrittiin hakemaan keinoja, jotka auttaisivat tähän pitkittyvään työttömyyteen.

Eli sinänsä tämä kokeilu on tarpeen, mutta tähän maakuntaudistukseen liittyy tämä aika- kataulu. Nythän sen ohella, että maakuntiin tulee yhteinen rahapotti, TE-palvelut yksityis- tetään, ei pelkästään yhtiöitetä. Minä pidän sitä suurena virheenä. Kyllä julkisen sektorin roolin pitäisi olla myös työvoimapalveluissa tärkeä; tarvitaan kumppaneita yksityiseltä sektorilta, ja sitä on kokeiltu myöskin viime hallituskaudella. Tavallaan tässä pitäisi löytää uutta. Tämä johtaa siihen, että myös kuntien rooli muuttuu: maakunta vastaa. Meidänkin mielestämme kunnilla pitäisi olla jatkossakin keskeisin rooli pitkäaikaistyöttömyyden ja nuorisotyöttömyyden hoitamisessa sen takia, että kunnilla on nämä palvelut käytettävissä ja nuorten osalta siellä on sivistys- ja koulutustoiminta, työpajatoiminta, etsivä nuorisotyö — olisi aika luontevaa, että kunnilla olisi keskeinen vastuu myös nuorten työllistämässä jatkossa.

Sitten vielä näihin resursseihin. Kyllä tässä on kuitenkin aika paljon kysymys rahoituk- sesta ja sen riittävydestä, kun yleisesti ottaen työllisyysmäärärahat kokonaisuudessaan ovat vähentyneet, eivät kasvaneet. Se 25 miljoonaa, joka nyt tuli lisää, on tarpeen, mutta siihen kokonaismäärään se ei liity. Ruotsissa on nelinkertainen määrä palkkatukea verrat- tuna Suomeen — nelinkertainen määrä — ja siellä pystytään jo sitten hyvillä resursseilla tekemään sitä työtä, joka tässä on tarpeen.

Eli sinänsä tämä on tärkeä uudistus, mutta tähän johtaa siihen, että tämä meidän aja- tuksemme siitä, että kunnilla on keskeinen vastuu pitkäaikaistyöttömyydestä, niin kuin täs- sä kuntakokeilussa on, ei toteudu vaan tämä siirtyy maakunnille ja tämä koko konsepti muuttuu, ei ole enää kunnilla sitä perusvastuuta. Tavallaan tämä ristiriita, miten tämä rat- kaistaan, minusta jää kyllä edelleen ilmaan. Minä toivon, että kuntien rooli ei uudessa hal- lintorakenteessa supistu.

15.28 Arto Pirttilahti kesk: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Ihalainen sanoi painavia sanoja tähän asiaan.

Itse kokeilu on hyvä, ja hallitus on tässä ihan hyvällä tiellä. Mutta jos katson sitä alue- kehittämisen näkökulmasta ja pienten kuntien näkökulmasta, mitkä ovat maakunnan reu- na-alueilla, niin tämä hallitus ja edelliset eduskunnat ovat kyllä näiden maakunnan reuna- alueitten resursseja vähentäneet hyvinkin voimakkaasti: meillä ei ole enää siellä niitä työ- voimatoimistoja, mistä edustaja Lehtikin puhui. Silloinen työvoimatoimisto antoi ohjausta työttömille, se antoi rekrytointipalveluja yrityksille ja kokosi koulutuksen yhteen vielä sit- ten kuntien elinkeinotoimistojen kanssa, eli työvoimatoimiston johtajalla oli tällainen alue-

Pöytäkirja PTK 54/2017 vp

kehittäjän rooli yhdessä kuntien toimijoiden ja yhdessä kouluttajien kanssa. Se oli hyvin voimakas, se oli sellainen keskustelupiiri, missä pohdittiin koko kunnan tilannetta. Ja aina, jos tuli iso tilaus tai tuli uutta yritystoimintaa, voitiin löytää uutta työvoimaa ja tiedettiin ne henkilöt. Mutta tämän jälkeen, kun se on lähtenyt maakuntakeskuksiin, se on digitalisoitunut, se on kasvotonta tämä toiminta. Meillä Mänttä-Vilppulassa siellä on enää kaksi työntekijää, sihteeriä. Työvoimatoimiston tehtävät ovat siirtyneet kunnille, ja meillä on kahdeksan työntekijää siellä kuntien työllistämispalveluissa.

Eli siinä mielessä kokeilu on hyvä, jos tätä saadaan vielä vietyä eteenpäin ja kunnan roolia tässä koetellaan ja vahvistetaan. Mikä ettei, kuntien elinkeinotoimistot voisivat sitten ottaa vastaan myös koko työllisyydenhoitokysymyksen siellä pienemmissä kunnissa — ja pakkohan niitten on oikeastaan ottaakin.

Byrokratian purku on hyvä asia.

Sitten, arvoisa puhemies, yksi kohta on tämä yhdistysten rooli tällä hetkellä. Se on erittäin tärkeä. Ilman kolmatta sektoria me emme pärjaisi tässäkään. Näen, että esimerkiksi tämä palkkatukien ja työkokeilujen rahoituksen ja resurssien vähentäminen vaarantaa sitten myös näitten yhdistysten toiminnan tällä hetkellä.

15.30 Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! Tässä edustaja Ihalainen piti erinomaisen puheenvuoron niistä ongelmista, jotka tähän hallituksen työvoimapolitiikan kokonaisuuteen liittyvät. Eli kritiikin kohteena tässä ei ole tämä lakiesitys tai tämä kokeilu, mitä nyt toteutetaan, vaan nimenomaan se ristiriitaisuus, joka näihin muihin suunnitelmiin liittyy: Nyt toteutetaan kokeilu, jossa lähtökohtana on kunnan roolin vahvistaminen. Se vastaa siihen tarpeeseen ja niihin toiveisiin, mitä kunnat ovat esittäneet. Mutta sitten tämä hallituksen kasvupalvelulakikokonaisuus tarkoittaa sitä, että vastuuta nimenomaan siirretään pois kunnilta maakuntiin, ja kaiken lisäksi myöskin sitä, että työvoimapalveluita sitten yksityistetään ja että julkisia palveluita joudutaan yhtiöittämään. Minä en ymmärrä sitä, mikä järki on yhtiöittä esimerkiksi nuorten työpajatoimintaa, mihin tämä luonnos johtaisi, kasvupalvelulakiluonnos siis, jos verrataan sellaiseen tilanteeseen, jossa kunnat vastaavat nuorten työpajatoiminnasta ja ovat pystyneet tekemään saumatonta ja hyvää yhteistyötä esimerkiksi kunnallisen etsivän nuorisotyön ja myöskin ammatillisten oppilaitosten kanssa. Eli kyllä näihin hallituksen suunnitelmiin omasta mielestäni ja viitaten edustaja Jaskarin aikaisempaan puheenvuoroon sisältyy hyvin vahvakin ideologinen viritys.

Toinen ristiriita liittyy tähän byrokratiaan. Eli samanaikaisesti, kun hallituspuolueiden edustajat puhuvat byrokratian vähentämisen tärkeydestä työttömien näkökulmasta, hallituksen suunnitelmat työnhakuvelvoitteesta, mekaanisesta sellaisesta, jossa vain lähdetään siitä, että joku tietty määrä hakemuksia pitää tehdä, tästä aktiivimallista, ovat täysin ristiriidassa näiden puheiden kanssa, koska se tarkoittaa, että työttömiin kohdistuvan byrokratian määrä tulee lisääntymään.

15.32 Eero Lehti kok: Arvoisa rouva puhemies! Olen toiminut toistakymmentä vuotta yhtiön hallituksessa, jonka toimiala on vuokratyönantaja, ja siellä on tehty myös kokeiluja. Riippuen siitä, miten kokeilu on tehty, ne tulokset ovat kyllä varsin hyviä. Tekisi mieli sanoa, että täällä väitetty... Uskon kyllä siihen, että Suomessa työvoimatoimiston käytössä on yksi työntekijä yli 200:aa työnhakijaa kohden ja Ruotsissa se on ehkä kymmenesosa tästä. Jos tätä verrataan luokkakokoon, jossa on 20—25 oppilasta, niin tuntuu aika huonolta hyötysuhteelta. Jos ajatellaan yhteiskunnan kannalta, että se työvoimatoimiston kautta tai

Pöytäkirja PTK 54/2017 vp

muuten pystyy työllistämään yhden ihmisen, se on pois myös työttömyyden kustannuksista ja tuo välittömästi yhteiskunnalle verotuloja ja muita työpalkkaan sidonnaisia tuloja. Tuntuu siltä, että tämä laskelma pitäisi tehdä kertaalleen vielä ja katsoa, missä vaiheessa kannatta panostaa ja missä kannattaa säästää ja missä vaiheessa voidaan käyttää digitaali-saatiota hyväksi.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan on annettava lausunto.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle joukkolainanhaltijoiden edustajaa koskevaksi laiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 48/2017 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtion talousarviosta annetun lain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 49/2017 vp

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kirkkolain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 26/2017 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 7/2017 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 26/2017 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

13. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi maataloustuotteiden markkinajärjestelystä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 21/2017 vp

Valiokunnan mietintö MmVM 6/2017 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Maria Lohela: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 13. asia. Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö MmVM 6/2017 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Keskustelu

15.35 **Anne Kalmari kesk** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Arvoiset kollegat! Meillä on tänään käsittelyssä maataloustuotteitten markkinajärjestelystä annettu laki. Moni varmasti miettii, että mikä ihmeen maatalouden markkinajärjestelylaki, mutta tämä on itse asiassa hyvin tuttu koulumaitotuki, jota nyt on laajennettu sitten niin sanotuksi kouluhedelmätueksi, mutta kun nämä eurooppalaiset sanat eivät tietenkään tarkoita sitä samaa Suomessa, niin olemme fiksusti sen sitten laajentaneet koskemaan kotimaisia kasviksia, siis vihanneksia, juureksia ja marjoja.

Tämä käsittely oli hyvin antoisa valiokunnassa, ja siitä käytiin kovasti keskustelua. Olemme yksimielisiä siitä, että tämä lakiesitys on hyvä. On hyvä, että koulumaitotukea on nyt laajennettu sinne kasvisten puolelle. Summat tässä menevät näin: 3,8 miljoonaa euroa EU:n rahoittamaa koulumaitotukea on käytettävissä sinne maidon puolelle, ja sitä ohjataan erityisesti luomuun. Tällä kertaa ei ole niin, että sitä tavanomaistakaan tukea olisi poistettu, mutta luomun tuki on 27 senttiä — tämä määrätään varmasti asetuksella vielä tarkemmin myöhemmin — ja tavanomaisen maidon osalta tämä tuki on 9 senttiä. Tämän 3,8 miljoonan lisäksi sitten hedelmien ja vihannesten jakeluun on käytettävissä 1,6 miljoonaa euroa.

Meillä Suomessa on niin, että olemme kouluruokailun mallimaa, jonne muualta maailmasta ja Euroopastakin tullaan katsomaan kouluruokailun järjestämistä. Siksi tätä hedelmäosuutta ei ehkä pidetty niin merkittävänä, semminkin kun ennemmin siihen tarvitsi kansallista osuutta lisäksi. Mutta nyt kun saimme sitten kohdennettua sitä nimenomaan kotimaisten kasvisten käytön lisäämiseen emmekä tarvitse omaa rahoitusosuutta ja valiokunnankin painostuksesta johtuen nyt sitten tämä jakelutuki yritetään mahdollisimman taloudellisesti ja tehokkaasti ja ilman turhaa byrokratiaa hoitaa, niin halusimme myös tämän vihannesten ja kasvisten tuen mukaan. Se tasapainottaa oikein hyvin meidän kouluruokailuamme, sillä toisesta meidän kasvisten käyttö Suomessa ei liian runsasta ole. Miehet — joita täälläkin salissa valtaosa on — käyttävät Suomessa kasviksia 250 grammaa päivittäin, naiset sentään hieman enemmän, 330 grammaa. Kyllä tämä kasvisten käyttö sellainen asia on, että se opitaan jo ihan siellä kouluiässä ja jopa sen alle. Siksi on hyvä, että tähänkin asiaan kannustetaan. Sen lisäksi, että näillä tietysti rahoitetaan kuntien taloutta, kun kunnat näitä ruokahankintoja tekevät, ohessa on tällainen valistuskampanja näille hyville asioille, kotimaisen valkuaisen saannille ja kasvisten saannille.

Valiokunnalla oli myös vähän huolia. Vaikka tämä luomulinjaus on jo vanha, pitkälinen linjaus — haluamme nostattaa Suomessa luomun osuutta kohti 20:tä prosenttia — ja meillä on huoli siitä, että luomun peltoviljelyn osuus on paljon suurempi kuin mitä varsinaisten tuotteitten osuus, niin siitä huolimatta emme haluaisi, että kävisi ainakaan niin, että kulutus lähtisi pois kotimaisesta ja siirtyisi vaikkapa muualla tuotettuun luomuun. Siksi haluamme, että esimerkiksi näitten kasvisten hankinnat olisivat erittäin sesonginmukaisia, ja haluaisimme, että EU:n päässä saataisiin mahdollisimman nopeasti valmiiksi päätöksentekoa luomukasvihuonetuotannosta. Siellä nimittäin on sen tyyppinen ongelma, että meidän tuotantotapamme, joka on irti maasta, ei ole EU:lle mieleinen, ja meillä on vielä uhka, että tämä tuotantotapa ei sitten luomuksi tulevaisuudessa kelpaisikaan. Nyt juuri, kun investointeja tälläkin lainsäädännöllä ehkä saisimme aikaiseksi, niitä ei ehkä uskalleta tehdä.

Näillä terveisin olemme valiokunnan kanssa yhtä mieltä siitä, että lakiesitys on erittäin hyvä ja eteenpäin vietävissä.

Pöytäkirja PTK 54/2017 vp

15.40 Arto Pirttilahti kesk: Arvoisa rouva puhemies! Todella hieno asia, että luomua nostetaan ylöspäin ja luomumarkkinoita saadaan myös koulumaitotuen ja hedelmä- ja vihannestuen kautta vietyä eteenpäin. Mutta tietenkin aina, kun on tuki kyseessä, itselleni täytyy varmistin poistaa, että onhan näin, että tämä tuki ei valu sitten kaupan katteisiin vaan tästä jää sitten viljelijällekin jotain ja saadaan myös luomumarkkinoita sitä kautta parannettua.

Itse tämä hevi-linjaus on aivan hyvä, minkä valiokunta on tässä laittanut esille, että pannotetaan laadukkaisiin kotimaisiin tuotteisiin ja myös katsotaan kotimaisen elinkeinon puolelta niin sesonkituotteita, lähituotteita kuin myös kuljetusmatkaa. Tähän liittyy hyvin vahvasti, kuten on tässä mietinnössä myös valiokunnan näkökulma, julkinen hankintalaki, joka on juuri uudistunut. Näkisin, että tämä toisi lisää pontta myös sinne kuntiin ja kuntien julkiselle sektorille, että käytettäisiin enemmän paikallisia, koska julkisessa hankintalaissa meillä on mahdollista innovatiivisuuden kautta työllisyys, ympäristö ja muut näkökulmat huomioon ottaen hyödyntää paikallisten tuotteita, lähituotteita, ja neuvotella heidän kanssaan. Tämä lainsäädäntö on erittäin onnistunut jatke siihen ja jatke myös siihen, mikä aikaisemmin on ollut valtion laitoksissa, että käytettäisiin enemmän kotimaisia tuotteita, mikä ettei myös luomua.

15.42 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa puhemies! Pari huomiota tähän EU:n koulumaito- ja kouluhedelmätukiasiaa koskevaan maa- ja metsätalousvaliokunnan yksimieliseen mietintöön.

Valiokunnalle toimitetusta selvityksestä on käynyt ilmi, että suomalaisten kasvien ja hedelmien kulutus on huomattavasti matalampaa kuin mitä terveyden kannalta on toivottavaa. Siksi valiokunta pitää erittäin myönteisenä, että nyt käynnistetään koulujakelutuki, joka kattaa perinteisen koulumaidon lisäksi myös kasvien, hedelmien ja marjojen jakelun. Ministeri Tiilikaisen esityksestä koulumaitotukea tullaan nyt painottamaan myös luomumaidolle. Tämän päätöksen taustalla on valtioneuvoston periaatepäätös kestävien ympäristö- ja energiaratkaisujen edistämisestä julkisissa hankinnoissa. Tässä linjauksessa suositellaan luomulle 20 prosentin osuutta vuoteen 2020 mennessä, eli myös julkisissa keittiöissä tarjotusta ruoasta tulee olla luomua 20 prosenttia vuoteen 2020 mennessä. Esityksessä onkin pidetty johdonmukaisena, että luomun käyttöä edistetään myös koulujakelujärjestelmän mahdollistamissa puitteissa. Tukitasoista on tarkoitus säätää valtioneuvoston asetuksella. Tällöin voidaan myös arvioida tarkemmat tuotekohtaiset vaikutukset sekä luomun ja tavanomaisen rinnakkaiselo tässä asiassa.

Arvoisa puhemies! Hedelmien osalta valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että suomalaiset syövät jo tällä hetkellä esimerkiksi makeita banaaneja toiseksi eniten maailmassa, joten niiden kulutusta tai muiden tuontihedelmien kulutusta on turha enää lisätä. Valiokunta korostaakin, että tukitoimenpiteet tulee kohdistaa laadukkaisiin kotimaisiin kasviksiin, [Ville Skinnari: Nauris! — Naurua] jolloin myös hyöty elinkeinon ja maan kokonaistalouden näkökulmasta on paras mahdollinen. Lisäksi myös hedelmien ja vihannesten hankinnassa tulee korostaa sesonkiluonteisuutta sekä lähituotannon ja lyhyiden kuljetusmatkojen huomioonottamista. Toivonkin, että tällä tuella tullaan mahdollistamaan eri puolille Suomea erityisiä lähiruokapäiviä tai -viikkoja syksyllä, jolloin satokausi on parhaimmillaan ja kotimaisessa tarjonnassa on laajaa ja laadukasta valinnanvaraa. [Timo Harakka: Naurista!] — Esimerkiksi naurista.

Pöytäkirja PTK 54/2017 vp

15.44 Harry Wallin sd: Arvoisa rouva puhemies! Puheenjohtaja Kalmari esitteli hyvin tämän yksimielisen mietinnön, mutta haluan korostaa joitakin asioita vielä.

Asiantuntijakuulemisessa kävi ilmi, että suomalaisten kasvisten sekä hedelmien kulutus on huomattavasti matalampaa kuin mitä terveyden kannalta on toivottavaa — tähän myöskin puheenjohtaja Kalmari esittelypuheenvuorossaan korosti. Sen vuoksi on pidetty tarpeellisena, että Euroopan unionin niin sanottu kouluhedelmäohjelma otetaan käyttöön myös Suomessa. On siis erittäin hyvä, että nyt käynnistetään koulujakelutuki, joka kattaa koulumaidon lisäksi myös kasvisten, hedelmien ja marjojen jakelun. Valiokunta korostaa myös sitä, että Suomen koulujakelujärjestelmällä tulee edistää paikallisten tuotteiden käyttöä.

Sitten on pakko nostaa esille myöskin se, että me pitkään keskustelimme valiokunnassa tietenkin siitä, että kun tätä luomumaitotukea huomattavasti nyt korotetaan, niin siitä on kuitenkin sitten seurauksena se, että rajallisen tukimäärän lisäksi voimakas kohdentuminen luomutuotteille voi johtaa siihen, että jaettavia tuotteita on määrällisesti vähemmän kuin aikaisemmin.

Suomalaiset syövät jo tällä hetkellä paljon tuontihedelmiä. Onkin tärkeää, että koulujakelutuki kohdistuisi erityisesti kotimaisiin marjoihin, hedelmiin ja kasviksiin. Myös sesonkiajattelu on hyvä lähtökohta.

15.45 Jari Myllykoski vas: Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksen sana myös hyvästä, ytimekkäästä esittelystä, minkä valiokunnan puheenjohtaja tästä aiheesta kävi täällä. Muutamia huomioita kuitenkin.

Vaikka tämä on edistysaskel luomulle, niin pitää myös pysyä niissä realiteeteissa, mitä tämä voi myös tuottaa. Ja on nyt todettava, että luomutuotanto, joka ehkä ympäristönäkökulman huomioon ottaen on suositeltavampaa, ei ravintoarvoiltaan ole yhtään sen kummallisempaa kuin normaalistikaan tuotettu elintarvike.

Jos jotakin tässä on huonoa, niin se, että tämä kuihduttaa nyt maitotuotteiden kouluruokailuun käytettävyyttä. Eli kun tässä on mukana vain nestemäiset maitotuotteet eli piimä ja maito, niin tämä tavallaan kaventaa nyt näitä mahdollisuuksia, että meillä voisi olla juustoja ja jukurtteja tämän piirissä, koska niitäkin lähituotannossa, enemmänkin, tuotetaan. Eli tämä kaventaa tätä tuotesortimenttia, ja kun luomumaitotuotantolaitoksia on Suomessa, voisiko sanoa, melko vähän, niin tämä tavallaan alueellisestikin väristää vähän eri tuotantosuuntien ja eri alueiden maidontuottajien asemaa ja erityisesti meijeripuolella.

Hyvää tässä on se, niin kuin tässä monessa puheenvuorossa on jo tuotu esille, että nyt nämä kausituotteet toivottavasti ovat kotimaisia: eihän tämä direktiivi millään lailla velvoita siihen, mutta uutta hankintalakia oikein tulkiten, niin kuin edustaja Pirttilahti toi esille, me pystymme kyllä suuntaamaan, jos me otamme vaikkapa hiilijalanjäljen kriteeriksi, kuinka kunnat tekevät näitä päätöksiä.

Mutta se, että luomuun siirrytään näin voimakkaassa määrin ja ohjaavasti, tarkoittaa sitä, että jos halutaan pitää nykytasoinen kouluruokailu ja siirrytään luomuun, kuntien kustannukset tulevat kasvamaan joiltakin osin eli maksumies on se kunta ja kuntalaiset. Mutta ehkä me haluamme ja kunnissa halutaan siitä huolimatta, että luomua edistetään, kuitenkin kouluruokailun pitää olla tällä tasolla kuin se on nyt — ja sitä olisi kyllä mielestäni huomattavasti enemmän kehitettävä, ei vain pidettävä tällä tasolla.

Arvoisa rouva puhemies! Uudistuksen hyvyys on siinä, että tällä monipuolistetaan nyt meidän kouluruokailun mahdollisuuksia, kun tänne tulevat marjat ja vihannekset.

Pöytäkirja PTK 54/2017 vp

15.48 Markku Eestilä kok: Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen tavoitteena on edistää luomu- ja lähiruokaa, ja tämäkin hallituksen esitys tukee sitä. Valiokunta korosti mietinnön eräessä kohdassa sitä, että täytyy edistää paikallisten ja alueellisten tuotteitten asemaa tässä jakeluketjussa, mikä liittyy kouluihin. Ja täytyy muistaa vasta säädettyä hankintalakia, jossa myös edistettiin pienten tuottajien ja yritysten mahdollisuuksia kilpailutuksessa, eli tällä tavalla nämä hallituksen linjaukset sitten alkavat näkyä lainsäädännössä. Tämäkin viimeinen, mitä nyt käsitellään, on esimerkki siitä, miten nämä hallituksen strategiset linjaukset muodostuvat lainsäädännöksi.

15.49 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Valiokunnan puheenjohtaja esitti hyvin tämän esityksen, eli edistetään kotimaista ruoantuotantoa ja kotimaisuutta myös kouluissa. Kouluruokailu edistää oppilaan ja opiskelijan terveyttä, työskentelytehoa ja hyviä tapoja. 85 prosenttia koululaisista syö päivittäin kouluruokaa, mutta 13—17-vuotiaista vain 65 prosenttia, eli joka kolmas heistä ei syö lämmintä ruokaa ollenkaan vaan korvaa sen vaikkapa makeisilla.

On erittäin tärkeää, että koulussa syödään kotimaista puhdasta ruokaa. Tässä tapauksessa luomutuotantoa tuetaan, mutta täytyy muistaa, että se tavallinen ruoantuotanto sieltä pelloilta sinne pöytiin on myös periaatteessa luomua, koska se on hyvin puhdasta. Kaikin puolin koululaisten ruokailua pitää tukea, ja sen on oltava ilmaista ruokailua tulevaisuudessaakin.

Se, että meillä on kotimainen tuotanto, on ehdottoman tärkeää. Olemme kyllä lukeneet viime aikoina myös, että on hyvin paljon kritisoitu sitä. Mitä Suomessa kannattaa tuottaa, jos ei elintarviketuotanto kannata? Täytyy huomioida se, että huoltovarmuus on tärkeää, ja se, että me saamme kotimaista hyvää tuotantoa, ja se, että niin moni välikäsi saa myös elannon, kun Suomessa pystytään tuottamaan elintarvikkeita.

15.51 Ville Vähämäki ps: Puhemies! Tämä hallituksen esitys toteuttaa hyvin sitä ideologiaa, että lähellä tuotettu ja lähellä kulutettu, aivan täsmälleen kuten hallitus on toivonutkin. Oikeastaan tässä toivoisin, että pienet kunnat ja mikseivät isommatkin tekisivät niitä hankintapäätöksiä siten, että suosittaisiin niissä hankintapäätöksissä niitä paikallisia pieniä tuottajia, jotta se kaikki hyvä heijastuisi siihen lähelle, kotiseudulle. — Kiitos.

15.52 Harry Wallin sd: Arvoisa puhemies! En haluaisi pitkittää, mutta nyt pitää palata tähän hallituksen esitykseen ja tähän mietintöön. Tässä nyt esitetään uudistetun koulumaitotuen säännökset niin, että siihen tulee myöskin hedelmien ja vihannesten käyttö. Tässä ei rahoiteta koko kouluruokailua, vaan tässä tämä EU:n koulumaitotuki nyt suunnataan pääsääntöisesti luomulle ja sen lisäksi tulevat hedelmät ja vihannekset. Että ei tämä nyt kuitenkaan sen laajempi kouluruokailureformi ole kuin vain tämän pienen osan osalta.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 21/2017 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisälön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 54/2017 vp

14. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi arvo-osuusjärjestelmästä ja selvitystoiminnasta sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 28/2016 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 7/2017 vp

Toinen käsittely

Puhemies Maria Lohela: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 14. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Asia pantiin pöydälle 10.5.2017 pidetyssä täysistunnossa tähän täysistuntoon.

Keskustelu

15.53 Kaj Turunen ps: Arvoisa puhemies! Tänään vielä keskustellaan EU:n arvopaperikeskusasetuksesta. Todettakoon, että kyseinen asetus on ollut voimassa vuodesta 2014 lähtien ja menee kansallisen lainsäädännön yli. Todetaan myös, että tässä asetuksessa on poikkeuslauseke, artikla 38, luku 5, joka tarkoittaa sitä, että jos kansallisvaltioilla aikaisemmin ei ole ollut käytössä hallintarekisteriä, asetus ei velvoita ottamaan hallintarekisteriä käyttöön. Suomessa ei ole ollut hallintarekisteriä käytössä, eikä Suomeen tule hallintarekisteriä.

Arvoisa puhemies! Mutta mennään päivän epistolaan. Minä olen tänään jättänyt keskustuskansliaan yhden ponnen tarkistukseen ja yhden uuden ponnen. [Antti Lindtman: Olikin tarkistettavaa!]

Arvoisa puhemies! Arvopaperit, joilla käydään kauppaa kauppapaikoilla, on EU-asetuksen mukaan liitettävä arvo-osuusjärjestelmään. Kansallisessa lainsäädännössä on kuitenkin mahdollista liittää arvo-osuusjärjestelmään myös sellaisia arvopapereita, joilla ei käydä kauppaa kauppapaikoilla. Tällaisia arvopapereita kutsutaan listaamattomiksi arvo-osuuksiksi. EU-asetuksessa säädetty liikkeeseenlaskijan valinta-oikeus koskee vain yhtiöitä, joiden liikkeeseen laskemilla arvopapereilla käydään kauppaa kauppapaikoilla. Tämä tarkoittaa sitä, että kansallisesti on mahdollista säätää asetuksesta riippumatta, että listaamattoman arvo-osuuden liikkeeseenlaskija ei voisi valita ulkomaista arvopaperikeskusta. Jo voimassa olevan lain nojalla vieraan pääoman ehtoisten arvopaperien liikkeeseenlaskijat saattavat valita usein ulkomaisen arvopaperikeskuksen, sillä sijoittajakunta on usein kansainvälistä.

Vieraan pääoman ehtoisten arvopaperien omistus ei ole yleisöjulkista. Jos arvopaperilla ei käydä kauppaa kauppapaikalla, voidaan kuitenkin suhtautua epäilevästi ulkomaisen arvopaperikeskuksen halukkuuteen ottaa tällainen liikkeeseenlaskija asiakkaakseen. Saavutettavat hyödyt jäisivät todennäköisesti olemattomiksi suhteessa kustannuksiin. Kun voimassa olevan lain mukaan vieraan pääoman ehtoisen arvopaperin liikkeeseenlaskijan oikeutta valita ulkomainen arvopaperikeskus ei kuitenkaan ole rajoitettu, tulisi mahdollisen listaamattoman arvo-osuusjärjestelmään liitetyn arvo-osuuden liikkeeseenlaskijan valinta-oikeuden rajoituksen koskea ainoastaan osakkeita.

Arvoisa puhemies! Sanotaan nyt tämä edellä puhuttu sitten selkokielellä. EU-asetus ei vaadi suomalaisten listaamattomien yhtiöiden oikeutta valita arvopaperikeskus, eikä tämän vuoksi meidän tarvitse sallia näiden yhtiöiden käyttää ulkomailta hallintarekisteriä. [Antti Lindtman: Hyvä, että selkisi!] Tämän vuoksi esitän lausuman talousvaliokunnan

Pöytäkirja PTK 54/2017 vp

mietintöön: "Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy viipymättä valmistelemaan lainsäädäntöä, jonka nojalla kielletään suomalaisen listaamattoman osakeyhtiön osakkeiden liittäminen ulkomaiseen arvo-osuusjärjestelmään."

Arvoisa puhemies! Talousvaliokunnan mietinnön toinen ponsi kaipaa mielestäni lisäksi pienen tarkentavan muotoilun, joka on vain yhden yhdyssanan toisen osan muuttamista. Kun mietinnön ponnessa sana on "toteuttamismahdollisuudet", olisi se syytä kirjoittaa lopullisessa ponnessa muotoon "toteuttamistavan". Tämä tarkoittaa sitä, mitä eduskunta edellyttää valtioneuvostolta. Uskon ja tiedän, että toteuttamistapoja on turvata myös ulkomailta suoran omistuksen tasoinen omistustietojen julkisuus. Tämän vuoksi esitän ponnen 2 tilalle ponnen: "Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto selvittää toteuttamistavan ja välittömästi valmistelee kansalliseen lainsäädäntöön tarvittavat muutokset, joilla turvataan suoran omistuksen tasoinen omistustietojen julkisuus."

Puhemies Maria Lohela: Puhujalistalta otetaan puheenvuorot edustajilta Andersson, Ihlainen, Skinnari ja Mölsä, ja sitten debattia, mikäli tarvetta on.

15.58 Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! Palaamme jälleen hämärärekisterin käsitteilyyn, tällä kertaa onneksi päivänvalossa. Edustaja Kulmala on mielestäni kiteyttänyt tämän esityksen ongelmallisuuden täydellisesti todetessaan, että "minua ei ole valittu eduskuntaan edistämään rikoksia vaan estämään niiden tekemistä". Siitähän tässä edelleen on pohjimmiltaan kyse. Suomessa voisimme halutessamme pitää kiinni suoran omistuksen mallista, mutta hallitus haluaa sen sijaan tämän porsaanreiän kautta luopua tästä mallista, mikä tarkoittaisi veronkierron, korruption ja sisäpiirisuhmuroinnin helpottumista.

Kuten hyvin tiedämme, tämä lakiesitys oli talousvaliokunnan käsittelyssä vuoden. Uudistuksen taustalla oleva EU:n arvopaperiasetus ja EU-komission sen soveltamisesta Suomelle antamat kommentit ovat tämän koko ajan olleet entisellään. Ainoa asia, joka tämän vuoden aikana on muuttunut, on perussuomalaisten kanta. Joulukuussa edustaja Turunen talousvaliokunnan puheenjohtajana voimakassanaisesti ilmoitti, ettei Suomen EU-sääntöjen puitteissa tarvitse muuttaa lainsäädäntöämme ja hyväksyä omistusten piilottamista hallintarekisteriin ulkomaille vaan että Suomi voi edelleen vaatia suomalaisilta suoraa omistusta. Jos Suomi sallii hallintarekisteröinnin ulkomaiden kautta, se vaikeuttaa sisäpiirikauppojen ja muiden talousrikosten selvittämistä sekä vähentää verotuksen varmuutta ja oikeudenmukaisuutta, totesi edustaja Turunen tuolloin.

Kehysriihen alla Turusen ja perussuomalaisten johdon kanta muuttuikin päinvastaiseksi. Tämän jälkeen olemme kuulleet, että aiemmat tulkinnat olivat väärä, että EU-asetus vaatiikin Suomea mahdollistamaan hämärärekisteröinnin. Muistutan kuitenkin, että mitään uutta sovellus- tai tulkintaohjetta ei EU:sta tällä välillä tullut. Norjakin katsoo yhä arvopaperiasetuksen sallivan heidän edellyttämänsä suoran omistuksen mallin, joten sieltäkään suunnasta ei uutta tietoa ole tippunut.

Arvoisa puhemies! Talousvaliokunnan mietinnössä hallituspuolueet itse tunnistivat, että lakiesitykseen liittyy vakavia avoimuuden puutteesta johtuvia ongelmia. [Kaj Turunen: Ne nyt korjataan!] He eivät kuitenkaan halunneet korjata niitä tai palauttaa esitystä valmisteiluun vaan esittivät ainoastaan toiveensa lausumien muodossa. [Kaj Turunen: Koska ne on erilaisia!] Kun oppositio, media ja kansalaiset kiinnittivät huomion lausumien onttouteen, muuttuivat alkuperäiset lausumat yhtäkkiä riittämättömiksi myös perussuomalaisille. [Antti Lindtman: Juuri näin!]

Pöytäkirja PTK 54/2017 vp

Hallituksen pikaisena hätäratkaisuna neuvottelema uusi ratkaisu 50 prosentin ennakonpidätyksestä ei ratkaise tämän esityksen ongelmia. Sakkovero tarkoittaisi silti, että hallintarekisteröinti ulkomaalaisten arvopaperikeskusten kautta olisi mahdollista ja sallittua suomalaisille. Omistusten piilottaminen olisi myös edelleen mahdollista. Mikäli henkilö syys-tä tai toisesta, esimerkiksi korruptioepäilyn takia, haluaa piilottaa omistuksiaan, hän tuskin välittää tästä sakkoverosta. Sitä on myös mahdollista kiertää joko ketjuttamalla omistusta tai myymällä omistuksia ennen osingonjakoa, jolloin saa verovapaita luovutusvoittoja. Ennakonpidätys ei myöskään tuo yleisöjulkisuutta. Tällä hetkellä Suomen suoran omistuksen malli takaa tietoja osakeomistuksista myös muille kuin veroviranomaisille, kuten poliisille ja tutkiville toimittajille. Tältä osin kyse on siis pelkästä mediapelistä.

Vielä oudompia käänteitä ja piirteitä tämä asia sai tänään, kun valiokunnan puheenjohtaja vielä tässä käsittelyvaiheessa jättää uusia lausumaesityksiä, joilla halutaan isoja muutoksia lainsäädäntöön. Herää tietenkin kysymys, miksi näitä samoja asioita ei edistetty valiokuntavaiheessa tai sen vuoden aikana, jolloin hallituksella olisi ollut aikaa valmistella juuri näitä muutoksia, mitä valiokunnan puheenjohtaja nyt lausumien muodossa peräänkuuluttaa. [Eduskunnasta: Hyvä kysymys!]

Arvoisa puhemies! Hallitus on myös toistuvasti vedonnut kiireeseen. Toistan vielä, että tämä laki makasi talousvaliokunnassa vuoden. Tuona aikana esittämämme ja talousvaliokunnankin vaatimat muutokset olisi hyvin ehditty valmistella. On totta, että arvopaperikeskusten pitää pystyä hakemaan toimilupaa syyskuussa, mutta tätä varten kuitenkin riittäisi, että hallitus päättäisi toimilupaviranomaisen ja säätäisi loput lakimuutoksista sitten, kun omistuksen avoimuuden ja tiedonsaannin turvaavat esitykset ovat valmiita.

Arvoisa puhemies! Kuten olemme todenneet, tämä esitys tulisi hylätä ja palauttaa valmisteltavaksi niin, että se vähintään turvaa ja mieluummin parantaa omistusten nykyistä avoimuutta ja verotuksen tehokkuutta. Yhtiöillä tulisi olla velvollisuus tunnistaa omistajansa ja toimittaa niitä koskevat tiedot reaaliaikaiseen julkiseen rekisteriin, jollainen Suomessa tulisi muutenkin valmistella rahanpesulainsäädännön nojalla. Tunnistaminen mahdollistaisi myös oikean lähdeveron perimisen. Tiedot osingoista ja myös myyntivoitoista tulisi toimittaa suoraan verottajalle. Lisäksi suomalaiset tulisi sanktion uhalla velvoittaa omistamaan suomalaisia osakkeita suoraan.

Olemme useaan otteeseen saaneet kuulla, kuinka edustaja Kankaanniemiellä on ennakoperintäponnosta oikein kirjallinen kuittaus hallituskumppaneilta. Samaan aikaan on kuitenkin vallinnut aika laaja hiljaisuus muiden lausumien osalta, ja herää tietenkin kysymys, tarvitaanko kirjallista kuittauksia hallituskumppaneilta jokaisen lausuman kohdalla, jotta voimme olla varmoja siitä, että lausumissa esitettyyn lainvalmisteluun myöskin ryhdytään. [Antti Lindtman: Onko nyt uudet paperit Kankaanniemiellä?] Ennen kuin näemme kirjalliset takuut näiden kaikkien lausumien mukaisten lakien valmistelusta, on vaikeaa ottaa todesta mitään hallituksen vakuutteluista veronmaksun oikeellisuuden tai omistustietojen avoimuuden tärkeydestä, varsinkaan kun tämä sama hallitus ei ole osoittanut erityistä kunnianhimoa muiden harmaata taloutta suitsivien, läpinäkyvyyttä lisäävien ja veronkiertoa vaikeuttavien lakien edistämisessä.

16.05 Lauri Ihalainen sd: Arvoisa puhemies! Oli varmasti hyvä, että sieltä yön pimeiltä tunneilta siirrettiin tämän asian käsittely tähän päivään. Mitä pidemmälle tätä valmistelua on tehty, sitä sotkuisemmalle tämä alkaa näyttää. Ponsia ilmaantuu päivä toisensa jälkeen [Naurua] ja nimenomaan hallituspuolueiden toimesta. Tässä on opposition edustajan vai-

Pöytäkirja PTK 54/2017 vp

kea enää pysyä perässä, [Kaj Turusen välihuuto] mikä tässä esityksessä on hallituksen esitys ja mikä on sitten jotakin muuta. Ja sanon tämän senkin vuoksi, että Kaj Turusen esityksissähän on myönteisiä elementtejä, ilman muuta, [Toimi Kankaanniemi: Nimenomaan!] eihän siitä ole kysymys. Toinen on enempi hygieeninen, toinen on sitten merkityksellisempikin esitys.

Ja jottei tulisi unohduksiin se asia, että talousvaliokunnassa olevat oppositiopuolueet ovat jättäneet yhteisen vastalauseen, joka lähtee siitä, että tämä esitys tässä muodossaan on järkevä ja tarpeellinen hylätä, halusin tämän vielä toistaa. Ne perusteet liittyvät ennen kaikkea siihen, että tämä ei pidä sisällään sitä avoimuuden, läpinäkyvyyden ja oikeudenmukaisuuden henkeä, jota on kaivattu.

Tällä viikolla ovat vielä monet pienyrittäjät ja heidän järjestönsä puhuneet siitä, että tällaista esitystä ei pitäisi tehdä, puhumattakaan nyt sitten siitä, että poliisitoimessa olevat kansanedustajat ovat käyttäneet vastaavanlaisia puheenvuoroja täällä eduskunnassa. [Välihuutoja] Kannattaa ehkä niitäkin tässä kuunnella.

Se, mikä tässä on tärkeintä, on se, että hallituksen tulisi ratkaista ennen tämän esityksen antamista nimenomaan ne riskit, jotka liittyvät veronkiertoon, läpinäkyvyyteen ja avoimuuteen. Ja tämä on tärkeä asia. Tämä ennakkoveroajatus, joka tänne sisältyy — jotenkin tulee mieleen, että hätäpäissään se tehtiin. Mutta joka tapauksessa sekään ei niitä kaikkia porsaanreikiä korjaa, joita tässä tarvitsisi korjata, muun muassa myyntivoitoista olevia tietoja. Tässä mielessä me toivoisimme, että tässä syntyisi semmoista yhteisymmärrystä, että tämä esitys voitaisiin vielä panna kokonaisuudessaan parempaan valmisteluun.

Edustaja Ojala-Niemelä tulee varmaan puhumaan tästä enempi, mutta EU:han hyväksyi viime kuussa direktiivin yritysten oikeudesta tietää omat omistajansa. Tämän direktiivin voimaanpano Suomessa on varmaan asia, jota pitäisi nyt kiirehtiä, ja se avaa tietysti monia mahdollisuuksia myös tässä avoimuuden politiikassa, jos halutaan niin toteuttaa.

Mutta kysymykseni kuuluu: Vieläkö, jos tätä keskustelua jatketaan, tulee huomenna uusia ponsia? Eikö tämä kerro myös jotakin, jos hallituksen sisällä joka ponnesta pitää kuitata poliittinen kuittaus, [Välihuutoja] ainakin yhdestä, eli kertooko se jotakin hallituksen sisäisestä ja keskinäisestä luottamuksesta? Onko tämä haurasta asioitten esittelyä? On, kun on tällainen, miten minä sanoisin... [Olavi Ala-Nissilän välihuuto] Eikö olekin sivistynyt, huomaavainen kysymys kuitenkin, joka ei loukkaa ketään?

16.09 Ville Skinnari sd: Arvoisa puhemies! Kuten edustaja Ihalainen totesi, meille talousvaliokunnan jäsenille ei kovin paljon annettu aikaa valmistautua tähän asiaan, ja itsekin olin silloin Yhdysvalloissa perustuslakivaliokunnan matkalla. Toki olimme iloisia, että te, arvoisa ministeri, olitte yhteydessä silloiseen edustaja Häkkäseen, jonka kutsuite ministeriksi — onnittelut vielä kerran siitä.

Mutta näistä lausumaehdotuksista vielä:

Kiitos ensimmäisestä, joka koskee listaamattomia yrityksiä. Se on hyvä asia, ja sen olisi itse asiassa pitänyt selkeämmin olla mukana jo alusta asti. Eli se on kannatettava.

Mutta sitten tämä toinen lausumaehdotus, arvoisa puhemies, itse asiassa on melkein samanlainen kuin aiempi 2. ponsi. En itse näe siinä kovin paljon sisältöeroa. Mitä tämä lausumaehdotus oikeasti pitää sisällään? Miten tämä pitäisi osata lukea, ja mitä sen rivien välistä pitäisi jälleen kerran löytää? Eli mitä te olette ajatelleet tämän pohjalta, arvoisa hallitus, oikeasti tehdä? Onko tämä nyt se kuuluisa omistajarekisteri, mistä on ollut paljon puhetta? Jos se sellainen on, milloin se tehdään, miten se tehdään, ja mitä se kaikki maksaa?

Pöytäkirja PTK 54/2017 vp

[Kaj Turunen: Hallitus selittää!] Tälläkö te turvaatte omistuksen julkisuuden? Kaikki tämä, arvoisa puhemies, tähtää vain ja ainoastaan siihen, että tämä hallituksen esitys nyt vieään väkisin ja pakolla huomenna läpi.

Vielä palaan tähän itse asetukseen, josta valiokunnan puheenjohtajakin mainitsi. EU-tason asetukset on pakottavaa lainsäädäntöä. Kyllä, pitää paikkansa. Mutta esitän nyt neljä kohtaa, jotka itse asiassa ovat ne neljä kohtaa, jotka vain ja ainoastaan olisi pitänyt ottaa Suomessa käyttöön eli implementoida:

Ensinnäkin Suomen tulee määritellä kansallisesti toimivaltainen viranomainen. Ilman muuta.

Toiseksi Suomen tulee poistaa vaatimus osakkeen ja osuuden liikkeellelaskusta arvo-osuusjärjestelmässä.

Kolmanneksi Suomen tulee tarkentaa, että arvo-osuusjärjestelmällä voidaan tarkoittaa sekä ulkomaista että kotimaista arvo-osuusjärjestelmää.

Neljänneksi Suomen tulee tarkentaa, että ulkomaalaisessa arvo-osuusjärjestelmässä toimittaessa osakasluettelon ylläpito on yhtiön hallituksen vastuulla, ja se, kuinka usein sitä on ylläpidettävä.

Elikkä on syytä kysyä, mitä tässä oikeastaan halutaan tehdä, jos ja kun tämä kokonaisuus kuitenkin halutaan viedä läpi, kun itse asiassa olisi päästy paljon pienemmillä muutoksilla. Onko tässä taustalla jopa se, että halutaan ajaa arvopaperikeskukset sivuliikkeiksi, mikä olisi helppo tapa tällaiseen niin sanottuun forum-shoppailuun eli paikanetsintään, kuten Nordea on meille hyvin osoittanut. Näin toki voidaan kiertää suomalaista Arvopaperikeskusta koskevaa sääntelyä. [Olavi Ala-Nissilän välihuuto] — En väitä, että tällaisia suunnitelmia olisi, mutta sellaiset olisi lainsäätäjän syytä ottaa huomioon.

Arvoisa puhemies! Miksi verosääntelyä ja muiden viranomaisten tiedonsaantia ei aikaisemmin ole otettu huomioon? Eikö hallituksella ole ollut tietoa siitä, että nämä muutokset vaikuttavat viranomaisten toimintaan? Me kaikki muistamme aikaisemmat viranomaislausunnot ja ne prosenttiluvut siitä, kuinka moni oli niitä muutoksia ja koko esitystä vastaan. Kuinka puutteellisesti ja kiireellisesti esitykset voidaan valmistella, ja ne ovat silti hyväksyttävissä hallituksen mielestä? Kenen etu tämä on? Ja missä välissä saadaan tehtyä nyt ehdotettavia sääntelyitä koskevat vaikutusarviot?

16.14 Martti Mölsä ps: Arvoisa puhemies! "Hallintarekisteri olisi syytä säilyttää", kirjoittaa Arto J. Heinämäki Aamulehden mielipidepalstalla 10. toukokuuta. Samalla hän jatkaa: "Nyt jo Alexander Stubbin aikana (pysyvästi) kuopattu hallintarekisterilaki on jälleen pulpautettu pintaan." Eipä tätä asiaa enempää väärin voisi ymmärtää. Siksi on syytä kerrata vielä, mistä on kysymys. [Välihuutoja — Naurua]

EU:n arvopaperikeskusasetus tuli voimaan jo vuonna 2014. Siihen suomalaiset mepit yhdessä muun muassa itävaltalaisien kanssa saivat neuvoteltua poikkeuksen, joka mahdollistaa jäsenvaltion pitämään kiellettyinä hallintarekisterin omassa maassaan. [Eduskunnasta: Toistaiseksi!] Suomessa ei ole ollut, eikä nytkään tänne tule hallintarekisterimallia. Jos asia olisi ollut kiinni silloisesta valtiovarainministeri Antti Rinteestä, niin sitten olisi tullut, ja sama koskee Alexander Stubbia, joka hallintarekisteriä ajoi voimakkaasti Suomeen ilman poikkeuksia. Tämän saimme estettyä.

EU-asetuksista johtuen Suomen on kuitenkin korjattava kansallista lainsäädäntöä asetusten mukaisesti arvo-osuusjärjestelmän ja monen muun lain osalta. [Olavi Ala-Nissilä: Totta kai!] Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki arvo-osuusjärjestelmästä ja ku-

Pöytäkirja PTK 54/2017 vp

mottavaksi voimassa oleva samanniminen laki. Esityksessä ehdotetaan lisäksi muutettavaksi osakeyhtiölakia ja osuuskuntalakia sekä Finanssivalvonnasta annettua lakia. Lisäksi ehdotetaan teknisiä muutoksia useaan lakiin.

EU-asetuksessa on siis poikkeussääntö, jonka mukaan yksilöllistä asiakaserottelua voidaan tietyin edellytyksin vaatia jäsenvaltiossa pakollisena. Esityksessä ehdotetaan, että asetuksen sallimaa poikkeussääntöä käytetään Suomessa, jotta säännellyllä markkinalla kaupankäynnin kohteena olevien osakkeiden yleisöjulkisuus voidaan ylläpitää Suomessa vähintään nykytasolla. Ehdotuksessa ehdotetaan siten, että suomalaisen yhtiön Suomessa toimivassa arvopaperikeskuksessa liikkeeseen laskemat osakkeet tulee jatkossakin kirjata suoralle arvo-osuustilille, jos osakkeet ovat suomalaisen luonnollisen henkilön tai suomalaisen yhteisön taikka säätiön omistamia.

Käsillä olevan hallituksen esityksen pääasiallisena tavoitteena on tehdä kansalliseen lainsäädäntöön asetuksen voimaantulosta johtuvat muutokset, mutta emme voi ryhtyä säätelemään muiden maiden hallintarekisterilainsäädäntöä. [Li Andersson: Mitä kukaan ei ole esittänyt!] Omaisuuden piilottaminen on Suomessa estetty omalla arvo-osuusjärjestelmällä. [Vasemmalla: Mitä sanoo poliisikansanedustajat?]

Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys on vietävä läpi eduskunnassa, koska syksyllä EU-tuomioistuin puuttuu siihen, jos Suomi ei ole määräaikaan mennessä korjannut kansallista lainsäädäntöä asetuksen mukaisesti. Hyvin tiedetään, että jos ei näin menetellä, seuraa Suomelle 1,5 miljoonan euron kertasanctio ja edelleen 20 000—60 000 euroa sakkoa päivässä. Suomalaisten omistuksesta ulkomailla saadaan tietoa verottajalle kansainvälisen verotietovaihdon ansiosta. Nämä verottajalle tulevat tiedot olisikin hyvä saada yleisöjulkisiksi. Asetus on jo sallinut vuodesta 2014 asti suomalaisille yrityksille laskea liikkeelle osakkeitaan ulkomaisissa arvopaperikeskuksissa. Suomalaiset yritykset eivät ole kuitenkaan tätä mahdollisuutta käyttäneet. Nyt asetuksesta johtuen Suomen on siis korjattava omaa lainsäädäntöään, mutta emme salli edelleenkaan sitä, että suomalaiset voisivat ulkomaisen hallintarekisterien kautta piilottaa tuloja. [Eduskunnasta: Höpö höpö!] Siksi perussuomalaiset saivat lakiin 50 prosentin ennakoveron, joka tekee ulkomaisen hallintarekisterin käytön täysin kannattamattomaksi, ja verotulot tulevat suoraan Suomen valtiolle. [Antti Lindtman: Missä laissa se on?] Suomeen ei siis tule hallintarekisteriä. — No, tulette näkemään, että se on laissa sitten ihan varmaan.

Siksi kannatankin näitä edustaja Turusen tekemiä molempia lausumia vielä liitettäväksi tähän. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Aiemmin sovitusti tässä yhteydessä voidaan käydä pieni debatti, ja pyydänpä nyt niitä edustajia, jotka haluavat käyttää vastauspuheenvuoron, nousemaan ylös ja painamaan V-painiketta.

16.19 Olavi Ala-Nissilä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ei ole kovin rehellistä esittää, että Suomen ei pitäisi omaa lainsäädäntöään sopeuttaa EU-lainsäädäntöön. Me olemme EU:n jäsen, mihin sosiaalidemokraattinen puolue meitä myöskin johdatteli.

Mutta minä olen huolestunut kyllä tästä keskustelun sävystä, mitä oppositio esittää. Minulle tulee se mielikuva, että suomalainen sijoittaja, suomalainen yrittäjä yritetään esittää niin kuin se olisi lähtökohtaisesti hämärä yrittäjä, hämärä sijoittaja. [Välihuutoja vasemmalla] Minulta on jo useampi yrittäjä kysynyt, tuleeko tällainen ajattelu Suomessa voimaan pitemmältä ensi vaalikaudella, kannattaako tänne Suomeen sijoittaa ja kannattaako

Pöytäkirja PTK 54/2017 vp

täällä yrittää, kannattaako täällä työllistää. Kyllä minusta niin suurella puolueella kuin sosiaalidemokraattinen puolue on myös vastuu tässä EU-maailmassa edistää yrittäjyyttä ja työllisyyttä sillä tavalla kuin lainsäädäntö asettaa tässä meille nämä rajoitteet. [Timo Heinen: Pelkällä suklaarasialla ei pärjää!] Eli minä hämmästyin tätä tällaista, että pitäisi rakentaa sellainen variksenpelätin tähän, että ei vaan kukaan Suomeen sijoita ja täällä yritä — jos minä nyt hiukan kärjistän.

16.20 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämäkin keskustelu osoittaa sen, että oli erinomaisen hyvä, että oppositio sai siirrettyä illan hämäristä tämän hallituksen, voi sanoa, oikein Turmiolan Tommin tänne päivänvaloon käsittelyyn. Itse asiassa tämänkin jälkeen, niin kuin valiokunnan puheenjohtaja äsken tunnusti, edelleen näihin ponsiin jäi virheitä, joita täällä tänään piti oikoa. Tämä on vähintään se tulos, mikä oli sen ansiota, että oppositio oli hereillä silloin, kun hallitus yritti illan hämärässä runtata tätä keskustelua läpi.

Mutta, arvoisa puhemies, ongelma tässä nyt on se, että erityisesti perussuomalaiset ovat hyväksymässä sellaisen lain, joka antaa enemmän työkaluja heille, jotka haluavat välttää lakeja ja haluavat välttää veroja, [Kaj Turusen välihuuto] ja vähemmän työkaluja poliisille. Ja nyt tätä perustaltaan vinossa olevaa taloa te yritätte korjata maalarinteipillä, ja se ei tule onnistumaan. Teen tarjouksen: hylätään tämä laki, laitetaan se uudelleen valmisteluun, niin että, kuten esimerkiksi professori Mäenpää on tänään viimeksi sanonut, Suomessa ei ole esteitä sellaisesta omistusten julkisuudesta säätämiseen, jolla viranomaisille annetaan riittävät toimintaedellytykset puuttua esimerkiksi rahanpesuun, sisäpiiririkoksiin ja niin edespäin.

Perussuomalaiset, tämä on nyt teistä kiinni: Huomenna päätetään, sallitaanko omaisuuden piilottaminen ulkomaisten hallintarekistereiden kautta, tehdäänkö siitä laillista. Kuunnelkaa edes omia asiantuntijapoliisikansanedustajianne. [Puhemies koputtaa] Älkää hyväksykö tätä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Lindtman, seuraavalla kerralla pidämme suurin piirtein kiinni siitä minuutista. Nyt teillä oli 1 minuutti 32 sekuntia. [Antti Lindtman: Vähän innostuin! — Oikealta: Ei tunne kelloa!]

16.22 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ministerit Urpilainen ja Rinne neuvottelivat tämän EU-asetuksen, joka sellaisenaan sitoo meitä, ja se on huono Suomen kannalta, koska se sallii tämän tietojen salaamisen. Onneksi Euroopan parlamentissa suomalaiset neuvottelivat siihen poikkeaman, jota edes eivät sosiaalidemokraattiset ministerit halunneet neuvotella. [Välihuutoja] Näin on tosiasia. Nyt sosiaalidemokraatit sitten menevät kaikenlaisten selitysten taakse ja yrittävät pestä itsensä siitä virheestä, jonka heidän ministerinsä tekivät. Talousvaliokunnassa sosiaalidemokraateilla oli vuosi aikaa tehdä pykäläkohtaiset ehdotukset tähän vastalauseeseen, mutta missä ne ovat? Ei ole vielä kukaan muuta kuin huutoa, että kaadetaan, kaadetaan, eikä vaihtoehtoa. Käsittämätöntä.

Arvoisa puhemies! Otin tämän sitoumuksen muilta hallituspuolueilta sen takia, että en luota oppositioon, joka puhuu mitä tahansa, jos ei ole näyttää faktaa.

16.23 **Harri Jaskari kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tätä keskustelua kun olen jo pidempään seurannut, niin kyllä kieltämättä opposition näkökulmat siinä väitteessä, että hallitus suosisi veronkiertäjiä ja hallitus haluaisi pimittää jotakin omistuksia johonkin taakse... Että hallitus haluaisi sellaista, eikö ole aivan uskomatonta väitettä tämännätyyiset kuviot? Aivan uskomatonta väitettä. Voi todellakin kysyä: miksi te edes tällaista väitätte? Me yritämme löytää matalaa verotasoa ja laajaa veropohjaa, ja sitten te mietitte tämännätyyisiä näkökulmia. Me vain toteutamme arvopaperiasetuksen täytäntöönpanoa niin hyvin kuin me pystymme avoimuuden mukaan tekemään.

Mielenkiintoinen kommentti oli — jos te olette lukueneet Juhana Vartiainen blogia — kun hän vertaili Ruotsia ja Suomea: Ruotsissa veroviranomaiset sanoivat, että he pystyvät saamaan tietoa, se vain vähän hankaloittaa. Myöskin talousrikosviranomaiset sanoivat, että he pystyvät selvittämään. He miettivät yritysten pääomahuollon kannalta. [Puhemies koputtaa] Ja Juhana Vartiainen lopputulema oli se, [Puhemies koputtaa] että Ruotsi on maa, jossa lähtökohtaisesti ei pidetä kanssaihmistä rikollisena ja maailmaa pahana.

16.25 **Touko Aalto vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallintarekisterin ympärillä käyty keskustelu on itsessään jo niin käsittämätöntä, että erillistä retoriikkaa ei enää tarvita. Menen suoraan asiaan. Kuten kaikki varmaan hyvin tiedämme, hallituksen esitys ei suoraan mahdollista hallintarekisterin käyttöä Suomessa. Se kuitenkin mahdollistaa omaisuuden piilottamisen hallintarekisteröinnin kautta suomalaisille sijoittajille ulkomaisissa arvopaperikeskuksissa. Koska hallituksen esitys muuttaa vallitsevaa oikeustilaa, Suomen EU-asetukseen neuvotteleva poikkeus ei enää suojaa Suomen suoraa ja avointa omistusrakennelmaa. Yksikin valitus EU-tuomioistuimeen käytännössä riittää, että tämän esityksen jälkeen hallintarekisteröinti katsotaan sallittavaksi myös Suomessa. Kysynkin arvoisalta ministeriltä: Miksi Suomi kulkee taaksepäin, kun koko muu Eurooppa on kulke-massa kohti Suomen järjestelmää, ja miksi hyvää tarkoittavia toivomusponsia ei kirjattu itse lakiin? [Harri Jaskari: Miten ne menee toiseen suuntaan?]

16.26 **Kaj Turunen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä käytetään, niin kuin edellinen puhuja tässä, tällaisia sanoja kuin "piilottaa". Täytyy nyt muistaa, että tämän vuoden alusta on tullut voimaan direktiivi, joka velvoittaa kaikki finanssilaitokset tunnistamaan asiakkaansa. Kaikki varmaan tietävät, että kun on käynyt pankissa, teiltä on kysytty erilaisia kysymyksiä. Pankit, niin arvopaperikeskukset kuin kaikki muutkin, joutuvat tunnistamaan asiakkaansa. Mistään piilottamisesta ei ole kysymys. Ja sitten täällä käytetään tällaisia sanoja kuin "edistää rikoksia".

Edustaja Andersson puhui täällä, että nyt tämä lakiesitys edistää rikoksia, hallintarekisteri edistää rikoksia. Väitänkö, Andersson, että kaikki saksalaiset ovat rikollisia? Siellä ei ole mitään muuta säilöntämahdollisuutta kuin hallintarekisteri, se on ainut, siellä ei ole suoran omistuksen järjestelmää ollenkaan. Ovatko kaikki saksalaiset rikollisia? Ja onko puolet ruotsalaisista rikollisia? Siellä on hallintarekisteri tai suoran omistuksen järjestelmä, onko puolet ruotsalaisista rikollisia sinun mielestäsi?

16.27 **Li Andersson vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En ole väittänyt näin. Mutta väitänkö sinä, edustaja Turunen, että tämä porsaanreikä, mikä nyt sisältyy tähän esitykseen, ei helpota rikosten tekemistä ja omistusten piilottamista niille, jotka sitä haluavat? Kyllä minä kehottaisin hallituspuolueiden edustajia nyt kuuntelemaan esimerkiksi suoma-

Pöytäkirja PTK 54/2017 vp

laisten poliisien ja viranomaisten esittämiä huolia siitä, mihin tämä teidän ajamanne esitys käytännössä johtaa.

Ja toistan vielä kerran: Vuosi on ollut aikaa hallituksella [Toimi Kankaanniemi: Ja oppositiolla!] valmistella mahdollisia lakiesityksiä, tämä esitys on ollut vuoden valiokunnan käsittelyssä, mitään ei ole tapahtunut. Ja mitä tapahtuu nyt? Ekalla viikolla tehdään päätös lähdeverosta, sitä hehkutetaan. Seuraavalla viikolla lähdevero ei käykään enää, silloin sitä haukutaan. Sitten päätetään ennakonpidätyslausumasta, ja nyt kolmannella viikolla valiokunnan puheenjohtaja tuo vielä uuden lausumaesityksen, jolla hän haluaa korvata valiokunnan mietintöön [Puhemies koputtaa] sisältyvän lausuman johtuen siitä, että yhden yhdyssanan loppuosa on väärin. [Puhemies koputtaa] Vaikuttaako tämä teidän mielestänne oudolta?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: No, nyt tulen kyllä väliin, arvoisa edustaja Andersson. Me olemme sopineet pelisäännöistä, ja niistä pidetään kiinni. Ja niin, kuinka nyt sanoisinkaan, huonotapaista on tulla väliin, mutta yhteisten pelisääntöjen pitämisen vuoksi minun on se pakko tehdä, jos te jatkatte pitkästi yli minuutin. Ja edelleen pyydän, sekä edustaja Andersson että edustaja Turunen, käyttämään edustajista puhuttaessa kohteliaisuutta: meillä on tapana teititellä eikä sinutella tässä salissa. [Timo Heinonen: Jäähylle!]

16.29 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Isä taitaa olla löytynyt salin vasemmalta reunalta, ja tämän asian äitikin taitaa olla istunut aikanaan tuolla salin vasemmassa reunassa. Kesällä 99 vasemmistoliitosta esitettiin, että Suomessakin pitäisi olla mahdollisuus osakkeiden omistamiseen hallintarekisterin kautta. Vasemmistoliitto olisi halunnut ratkaista asian jo yli 17 vuotta sitten. Suora lainaus, sitaatti: "Asia täytyy ratkaista kuluvalla vaalikaudella." Esitys olisi sallinut hallintarekisterin myös suomalaisille sijoittajille. Vasemmistoliitto olisi halunnut siis ratkaista asian jo 17 vuotta sitten [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] ja tuoda Suomeen hallintarekisterin. Eikö tämä hallituksen esitys nyt ole paljon parempi kuin se, mitä vasemmistoliitto jo vuonna 99 Suomeen taivoitteli?

16.30 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Heinonen joutuu kaivamaan esimerkkejä vuodesta 99 löytääkseen vasemmistoliittolaisen, entisen sellaisen nykyään, joka on halunnut hallintarekisteröintiä Suomeen. Mikä on viimeisin esimerkki kokoomuslaisesta, joka on ajanut hallintarekisteröinnin sallimista Suomeen? Milloin tämä tapahtui? Vuonna 2015. Siitä ei olekaan niin kovin pitkä aika, mikä kyllä asettaa myöskin tämän hallituksen esityksen ja siihen sisältyvän porsaanreiän, [Timo Heinosen välihuuto] hallituksen haluttomuuden tukkia tämä porsaanreikä, varsin kyseenalaiseen valoon.

16.30 Olli-Poika Parviainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Turunen, te viittasitte siihen, että uudet kansainväliset säädökset parantavat tiedonsaantia. Minä muistutan Verohallinnon lausunnosta teidän omalle valiokunnallenne, jossa todetaan kansainvälisestä tiedonsaannista: "Saatavat tiedot eivät miltään osin korvaa olemassa olevia vuosi-ilmoituksia tai muuta verotuksen kansallista tiedonsaantitarvetta." Nämä ovat siis eri kysymyksiä. Teidän omaa valiokuntaanne on informoitu siitä, että tar-

Pöytäkirja PTK 54/2017 vp

vitaan edelleen toimenpiteitä. Nyt minä ihmettelen sitä, miksi ponsilla yritetään ratkaista näitä kysymyksiä. Varmasti me kaikki pitkään politiikassa tavalla tai toisella mukana olleet tiedämme, mikä ponsi tosiasiallisesti on. Ponsi on helposti laastari, jolla yritetään paikata asiaa, joka olisi muuten vaikea hyväksyä. [Toimi Kankaanniemi: Ei pidä paikkaansa!]

Viimeisenä palaisin siihen, mitä edustaja Aalto jo totesi. Pyytäisin valtiovarainministeri Orpoa vielä selventämään, onko niin, että jos Suomen päätöksistä jatkossa valitetaan, niin hallintarekisteröinti voidaan sallia Suomessa EU-tuomioistuimen kautta olotilan muuttuessa.

16.31 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Turuselle tosiaankin: Tähän asiaan ei kannata tätä asiakkaitten tunnistamista sotkea, koska arvopaperikeskuksen asiakas on hallintarekisteröintimallissa se pankki eikä suoraan osakkeenomistaja. Se ei sinällensä tuo tähän turvaa. [Kaj Turusen välihuuto]

Mutta on hyvä muistaa, että kristillisdemokraattien esitys, josta eduskunta äänestää, on nimenomaan se, että me vaadimme sijoittajille ja heidän käyttämilleen säilyttäjille velvollisuutta ilmoittaa omistuksensa julkiseen omistusrekisteriin. Tämä on oikeastaan ainoa tapa, millä me pystymme varmistamaan sen, että nämä tiedot tulevat julkisiksi, koska tämän asian ytimessä ei kuitenkaan niinkään ole se, mikä se osakesäilytyksen muoto on, vaan ennen kaikkea avoimuus ja tiedonsaanti, paitsi tiedonsaanti verottajalle niin myöskin tämä julkinen tiedonsaanti.

On hyvä, että täällä on nyt tämä ensimmäinen ponsi. Kun EU-asetus ei kuitenkaan edes vaadi sitä, että listaamattomien yhtiöitten osakkeet oltaisiin voitu viedä ulkomaisiin hallintarekistereihin, niin jostakin kumman syystä hallitukselta [Puhemies koputtaa] tällainen lapsus pääsi läpi. Hyvä, että tällä sitä korjataan.

16.33 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Asian käsittely täällä eduskunnassa koko tämän hallituskauden aikana osoittaa sitä, että tässä on kyllä avoimuuden ja läpinäkyvyyden kannalta hirvittävä sekamelska, oikein ponsisekamelska, lausumasekamelska, näitten viimeisten vaiheitten jälkeen. Ei tässä kannata hirveästi peruutuspeiliin katsoa [Leena Meri: No ei tietenkään! — Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] vaan kannattaa katsoa eteenpäin. Kun tätä esitystä katsoo tarkalleen ottaen, niin tämä esityshän osoittaa selkeästi sen, että avoimuudessa ja läpinäkyvyydessä on ongelmia. Tämä mahdollistaa, siis en sano, että tulee lisäämään, mutta mahdollistaa rahanpesun, omistuksen salaamisen, sisäpiiririkosten piilottamisen — nämä mahdollistuvat tämän lainsäädännön kautta.

Nyt minä kysynkin, ministeri Orpo: olisiko kuitenkin nyt järkevää, ihan tämän koko eduskuntakäsittelynkin perusteella, se, että tämä asia otettaisiin uudelleen valmisteluun ja tehtäisiin niin kuin useammat edustajat ovat täällä esittäneet, että viedään tämä asia uudella tavalla, niin että otetaan yhtiöitten [Puhemies koputtaa] oikeus omistajien julkisuuteen julkisuuden kautta uudelleen oikealla tavalla esille?

16.34 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta edustaja Ala-Nissilä käytti täällä kiihkottoman puheenvuoron ja ihmetteli hieman sitä tyyliä, millä koko tätä hallituksen esitystä on käsitelty. Nimittäin Helsingin pörssin osakkeista puolet on omistettu hallintarekisterin kautta. Jos Suomen keskustelu siirretään esimerkiksi Saksaan

Pöytäkirja PTK 54/2017 vp

ja Ranskaan, niin sehän tarkoittaa, että siellä ovat kaikki hämärämiehiä — hämärämiehet pitävät Helsingin pörssiä pystyssä, hämärämiehet pitävät suomalaisia finanssialan työpaikkoja pystyssä. Onhan tämä aika erikoinen keskustelu.

Toisaalta hallituksen esitys on siinä mielessä armelias, että se antaa itse kullekin mahdollisuuden väittää ihan mitä tahansa riippumatta siitä, mitä täällä papereissa lukee. Meidän täytyy ymmärtää, että tämä ei ole hämärärekisteri eikä hämärä lakiesitys, tämä on vain puhtaasti EU:n jäsenmaan noudatettava, [Antti Rinteen välihuuto] velvoittava, asetukseen liittyvä tekijä: meidän täytyy tehdä tämä lainsäädäntö. Ja tässähän annetaan suomalaisille yritykselle mahdollisuus siirtyä minkä tahansa arvopaperikeskuksen [Puhemies koputtaa] asiakkaaksi, niin kuin asetus edellyttää.

16.35 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mielenkiinnolla seuraan tätä keskustelua, ja tosiaan ihmetyttää tämä, että täällä on jo lähes puolet Euroopasta omittuisia ihmisiä, kun uskaltavat sijoittaa. Olen itsekkin — kun täällä korostetaan eri viranomaisia — tuomarinvalan vannonut ihminen ja näin poispäin, mutta ymmärrän silti, kun rautalangasta väännetään, miten ne asiat ovat, enkä yritä vääristellä asioita.

Ihmettelen sitä, että kun oppositio puhuu täällä kiireestä ja siitä, että tämä asia pitäisi myös haudata, niin mitä varten teillä on täällä teidän lausumaehdotuksessanne siitä, että tämä palautetaan kiireelliseen valmisteluun taas takaisin, elikkä te haluatte sen kiireesti tänne takaisin. [Välihuutoja] Sitten minä haluaisin nyt kuulla — en ollut täällä eduskunnassa 2014: kertokaa nyt SDP:n edustajat, miksi Urpilainen ja Rinne sitten neuvottelivat tämän asetuksen. Käydään nyt sitten tämä läpi kokonaan, ja kertokaa vielä, mistä otamme sitten nämä sakkorahat, jos nämä tulevat EU:lta maksettavaksi. Leikkaammeko ehkä toimeentulotuesta? [Timo Heinonen: Se on niin sanottu eri asia!]

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Jaha, ministeri Orpo, pöntöstä. Lähdetään nyt siitä, että 3 minuuttia.

16.36 Valtiovarainministeri Petteri Orpo: Arvoisa puhemies! Ihan muutamia asioita:

Ensinnäkin, kerrataan taas, että tämä esitys ei siis tuo hallintarekisteriä Suomeen, ja toiseksi, ei ole löytynyt tapaa, jolla voisimme kiertää, estää suomalaisia käyttämästä hallintarekisteriä muualla Euroopassa, jos tuossa maassa hallintarekisterit ovat käytössä. Mutta tämän ponnen myötä, tunnen sen tahtotilan selkeästi, valmistelemme verolainsäädännön muutoksen, jolla nämä omistukset, jotka ovat ulkomaisessa hallintarekisterissä ja joista jää omistajatiedot saamatta, tuodaan 50 prosentin ennakkoveron piiriin, joka tekee siitä hyvin, hyvin kannattamatonta.

Mutta nyt yksi asia, minkä haluaisin tähän sanoa, on se, että näköjään nyt tässä keskustelussa vallan jää huomaamatta se, että EU:ssa on tehty lukuisia lainsäädäntömuutoksia, joilla kansainvälisten viranomaisten yhteistyötä merkittäväällä tavalla lisätään, mikä lisää tietojenvaihtoa merkittävästi tälle vuodelle. Meidän viranomaiset tulevat saamaan aivan eri tavalla tietoa ulkomaisista sijoituksista, ulkomailla maksetuista osingoista ja myyntivoitoista kuin tänä päivänä. Tämä toivottavasti helpottaa teidän tuskaanne, jotka kritisoitte tätä. Tämä tulee olemaan suuri muutos. Meidän verottaja tulee saamaan jatkossa paljon enemmän tietoa kuin tänä päivänä. Tämä esitys ei muuta sitä olotilaa.

Sitten toinen asia: Veronkierto on rikos. Se on rikos. Me emme voi lailla estää ja kieltää rikollisia, rikollisuutta tapahtumasta. Jos se olisi mahdollista, me emme tarvitsisi poliiseja.

Pöytäkirja PTK 54/2017 vp

Se on siis rikos, ja jos siitä jää kiinni, törkeästä veronkierrosta voi saada enimmillään neljän vuoden tuomion, ja me lisäämme merkittävällä tavalla, kuten sanoin, viranomaisten tietojensaantimahdollisuuksia, ja rikollinen jää mitä todennäköisimmin kiinni. [Timo Harakka: Vähennätte poliiseja!] — Mitä todennäköisimmin jää kiinni, ja mitä tulee poliisien määrään, niin me olemme lisänneet merkittävällä tavalla rahaa poliisien resursseihin, jotta siellä ihmiset, miehet ja naiset, jotka tekevät tätä arvokasta työtä huippuammattilaisina, pystyvät jatkamaan työssään ja pystyvät suoriutumaan työstään.

Toivoisin oppositiolta [Puhemies koputtaa] myöskin hieman tolkkua siinä, mitä puhutte. Minä ymmärrän, että tämä hämmentää ihmisiä, mutta olisi hienoa, jos te myöskin perehtyisitte [Puhemies koputtaa] niihin faktoihin ja tietoihin, mitä hallituksen ja ministeriön asiantuntijoiden puolelta teille annetaan.

16.39 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen ensimmäinen esitys piti sisällään kotimaisen hallintarekisterin. Se kuopattiin. Nyt meillä on esitys, jossa on alun perin ilman näitä ponsia ollut selkeästi sisällään ulkomailla käytettäväksi hallintarekisterimahdollisuus piilottaa omaisuutta, tehdä erilaisia sisäpiirijärjestelyjä salassa ja niin edelleen. Nyt nämä ponnet sitten ovat ikään kuin vähän parantaneet tätä esitystä.

Se, mikä meillä sosiaalidemokraateilla on esityksenä nyt, on se, että palautetaan tämä asia uudelleen valmisteluun, otetaan huomioon tämä osakkeenomistajan omistuksen julkisuutta koskeva direktiivi ja rakennetaan sitä kautta lainsäädäntö samaan aikaan voimaan tulevaksi kuin tämä kokonaisuus on tulossa, jotta päästään tilanteeseen, jossa nämä ongelmat, jotka on nostettu täällä eduskunnassa esille, eivät tulisi konkretisoitumaan. Tämä lainsäädäntö, jota nyt esitätte, tulee mahdollistamaan lisää mahdollisuuksia sille, että voidaan toimia väärin.

16.40 Harri Jaskari kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Täällä on opposition toimesta syytetty, että täällä on ponsien sekamelska. Minun väitteeni on se, että täällä on erilaisten sloganeitten ja mielikuvien sekamelska, mikä tämä tilanne totuudessa on. Se on hyvin erilainen.

Viimeksi vihreiden puolella edustaja Touko Aalto sanoi, että Eurooppa menee toiseen suuntaan kuin Suomi. Voisi olla nyt mielenkiintoista tietää, miten se Eurooppa nyt toiseen suuntaan menee, kun jo 2014 esimerkiksi talousvaliokunta sanoi, että edellytetään ja toivotaan, että kaikki menevät arvo-osuusjärjestelmään Euroopassa. Se ei vain toteutunut siinä suhteessa. Euroopassa edelleenkin on tämä hallintarekisterisysteemi, niin kuin tiedätte. Ja sen voin sanoa, niin kuin ministeri Orpokin sanoi, että jos haluaa todellakin salata ja pimentää, ei kyllä Eurooppaan kannata jäädä jatkossa, kun tulee se aito tietojenvaihto, mikä nyt tulee. Eurooppa on aika hyvä, ja Suomi on siitä vielä paras esimerkki, kun meille ei tule edes hallintarekisteriä.

16.41 Ville Skinnari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin täytyy oikeastaan kiittää edustaja Jaskaria. Tässä on viikonlopun aikana menty paljon eteenkinpäin, eli kehitys kehitty, ja esitys on hieman parantunut. Viittaani siis tähän listaamattomien yhtiöiden asemaan, se jostain syystä sinne oli jonkun tahdosta saatu. Nyt se halutaan sieltä pois, hyvä niin.

Mutta sitten edustaja Kankaanniemi: Puhuitte siitä, miksi me SDP:n jäsenet talousvaliokunnassa emme ole tässä kuluneen vuoden aikana tämän enempää muka tehneet. Mi-

Pöytäkirja PTK 54/2017 vp

ten me olisimme voineet tehdä, kun tämä yllättäen, täysin yllättäen, puolentoista vuorokauden varoitusaajalla tuodaan valiokunnan käsittelyyn? Miten me olisimme sen voineet tehdä? Siinä mielessä koko prosessi on ollut parlamentarisminkin kannalta hyvin ala-arvoinen. Eli kysyn teiltä: missä se on se kolmio, [Puhemies koputtaa] missä on se vallan kolmio, [Puhemies koputtaa] mistä me olemme tänäänkin puhuneet, jonka pitäisi jalallaan seisoa?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vastauspuheenvuoro: valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Turunen.

16.42 Kaj Turunen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Skinnari tässä kertoi tyytyväisyytensä siitä, että nyt on tuotu tämä ponsi koskien listaamattomia yhtiöitä, mutta kertoi sitten, miksi se otetaan nyt pois. Se on tänään tuotu tänne, se on esitetty ja sitä on kannatettu. Toivon, ettei sitä pois siitä oteta. Viittaan Skinnarin aiempaan puheenvuoroon, kun hän kertoi neljä asiaa, mitkä kannattaa tästä arvopaperikeskusasetuksesta ottaa. Neljä asiaa. Mutta ei, ei, näinhän se ei tietenkään toimi. Emme voi poimia rusinoita pullasta EU-asetuksista. Jos on EU:n jäsen, niin kyllä nämä EU:n jäsenasetukset tulee täysimääräisesti viedä läpi.

Ja sitten minä ihmettelen kyllä toisaalta sitä, että täällä väheksytte näitä ponsia: että ponsilla ei ole mitään merkitystä. Silloin jos näitä ponsia väheksyy, väheksyy myöskin eduskuntaa, koska ponsi alkaa aina: "Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto..." Jos tällainen teksti ponnassa, jonka eduskunta hyväksyy, on jotenkin väheksyttävä, niin kyllä silloin väheksytään eduskunnan arvovaltaa. Ja minä en missään tapauksessa yhdy tämän tyyppiseen toimintaan, että kansanedustajat tässä salissa väheksyvät eduskunnan arvovaltaa. [Välihuutoja — Puhemies koputtaa]

16.44 Jari Myllykoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Nyt kun on tosiaan tätä, voisiko sanoa, ponsien sekamelskaa tai vaikka sitten sloganien sekamelskaa, niin aloitetaan nyt niin, että tämä tuntuu vähän sille, kun kuuntelee perussuomalaisten toiveita ja kokoomuksen harrasta tahtoa, että etana, etana näytä sarvesi, tuleeko huomenna hallitusrekisteri. Että kyllä tämä on semmoista.

Minun mielestäni on hirvittävän vaikeaa... Minä en ole ainakaan yhtään suomalaista yrittäjää moittinut täällä rikolliseksi. En yhdestäkään saksalaisesta yrittäjästä sanonut, että he ovat rikollisia. [Välihuuto] Eivätkä puolet ruotsalaisista. Ei suinkaan, kysymys on siitä, että me oppositiossa haluamme tilanteen jatkuvan siten, että ei mahdollisteta sitä omaisuuden piilottamista. Ei mahdollisteta sitä omaisuuden piilottamista. Ei tuomita yrittäjiä eikä suomalaisia siitä, että he ovat rikollisia. [Välihuutoja]

16.45 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On tärkeää, että Euroopan unionin antamat asetukset — meidän on pakko tunnustaa se — ovat meillä sovellettavaa oikeutta sellaisenaan ja menevät suomalaisen lainsäädännön yli aina. Meillä ei ole siinä valitettavasti pelimerkkejä.

Suomi on kunnostautunut aivan varmasti oman lainsäädäntönsä kuntoon viilaamisella sillä keinoin, että hyvin monta veroparatiisia ja monta muuta asiaa on saatu poistettua, esimerkiksi Espanjan verosopimus, Portugalin verosopimus, jotka hiersivät tässä talossa ja ovat hirtäneet pitkään kuin kivi kengässä, ja on puhuttu, että sinne menevät veropakolaiset ja saavat eläkkeensä verotta. Nyt se ongelma on poistumassa. En ole ihan varma, tuliko

se jo voimaan, onko toinen osapuoli sen hyväksynyt jo parlamentissaan, mutta kuitenkin ne sopimukset on tehty ja ne tulevat voimaan. Elikkä aitoa työtä veronkierron torjumiseksi on tehty ja vakavalla naamalla, ihan tosissaan.

Sellaista menettelyä minä en oikein ymmärrä, että heitetään viime kädessä aina kiviä ja kapuloita rattaisiin, että olette toimineet väärin. Veronkierto, aivan kuten ministeri Orpo sanoi, on rikoslaissa suoraan, ja kuka siihen syyllistyy, [Puhemies koputtaa] niin ei muuta kuin tuomioistuimen kautta.

16.46 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on kyllä vakava asia, koska eduskunnan työjärjestyksen mukaan lakiesitykset on tuotava kokonaisina, sellaisina paketteina, joissa kaikki huomioon otettavat on otettu huomioon. Huolimatta kaikesta siitä, mitä hallitus puhuu, että miten erinomainen tämä laki on, tässä päivittäin tulee uusia ponsia ja paikkausyrityksiä, jotka dramaattisesti muuttavat tätä koko lopputulemaa.

Lähtökohta on kuitenkin se, kuten tässä juuri äsken kuultiin, että EU pakottaa ja EU määrää, [Timo Heinosen välihuuto] mutta minun vastaukseni on, että me voimme huolehtia omistusten julkisuudesta ja verotulojen saamisesta. Vastaus on "yes we can". Kun kysyttiin, mitä viime kaudella tehtiin, niin se on tässä: Talousvaliokunnan lausunto juuri direktiivistä, joka edellyttää, että yritykset tietävät omistajiensa omistukset. Tähän talousvaliokunnan puheenjohtaja Pekkarinen, edustajat Jaskari, Lehti, Mölsä, Pirttilahti ja Turunen ovat panneet nimensä alle, että varmistetaan, [Puhemies koputtaa] "että omistusta koskevat tiedot ovat myös viranomaisten käytettävissä". [Puhemies koputtaa] Tässä on teille se suunta, mihin teidän pitäisi edetä.

16.47 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä epäillään ponsien merkitystä. Kyllä ne ovat sellaisia, jotka hallitus joutuu tuomaan kertomuksessaan eduskunnalle, ja silloin ne käsitellään, ja hallitus ei selviä siitä pelkällä selittelyllä, jos ei eduskunnan tahtoa noudata. Meillä on parlamentarismi käytössä.

Arvoisa puhemies! Edustaja Rinteeltä kysyn nyt kuitenkin: Miksi te hyväksyitte tällaisen EU-asetuksen, silloin kun olitte vastuussa, joka mahdollistaa salaisen omistuksen näissä hallintarekistereissä EU:n alueella? Miksi? Miksi te näin teitte? Kenen etua te silloin ajoitte?

Tässä on kaksi pontta, jotka ovat tavattoman tärkeitä. Tämä 50 prosentin ennakkovero, joka tulee, tuottaa valtiolle veroja mittaamattomasti, jos ei tietoja anneta. Ja listaamattomien ulos jättäminen on erittäin tärkeä asia.

16.48 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on käyty keskustelua näistä ponsista ja niiden merkityksestä. On hyvä nähdä, että tämä prosessi on juuri oiva esimerkki siitä, mikä niiden merkitys on: niitä ponsia, jotka olivat viime viikolla voimassa, on nyt korjattu, ja niitä, jotka olivat sitä edellisellä viikolla voimassa [Välihuutoja] tai joita oli esitetty tänne, korjattiin viime viikon ponsilla.

Arvoisa puhemies! Tämä on juuri se ongelma, kun hallitus on hämärässä yrittänyt runkata tätä läpi ilman sitä mahdollisuutta, jolla tämä asetus voitaisiin laittaa voimaan niin, että varmistaisimme riittävän tason julkisuuden, jotta nimenomaan viranomaisilla — poliisilla, syyttäjällä — olisi riittävät edellytykset puuttua.

Pöytäkirja PTK 54/2017 vp

Arvoisa ministeri Orpo, te sanotte, että tämä on nyt välttämätöntä eikä Suomi tee tässä poikkeusta. Tänään teidän oma puoluetoverinne Euroopan parlamentissa on todennut, että hän pitää tätä hanketta virheenä ja että kasvava paine on Euroopassa juuri toiseen suuntaan. Haluaisin uskoa teitä [Puhemies koputtaa] mutta valitettavasti uskon keskusrikospoliisia ja poliisia, jotka ovat sanoneet, että tämä esitys heikentää heidän mahdollisuuksiaan paljastaa rikoksia.

16.50 Kaj Turunen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käytän nyt lyhyen puheenvuoron tässä, kun täällä on nyt arvosteltu näitä ponsia ja ponsien määrää. Tässä on neljä pontta, minun mielestäni neljä tärkeätä ja hyvää pontta. Mutta mitä tulee sitten energia- ja ilmastostrategiamietintöön, niin siinä on 10 pontta. Onko se muka ponsien sekamelskaa, kun sosiaalidemokraatit esittivät siihen kolme pontta? [Kokoomuksen ryhmästä: Oijoi!] Kolme pontta yhteen mietintöön, ja he olivat tekemässä tätä strategiaa. Se ei ole ollenkaan niin kuin ponsisekamelskaa, mutta sitten neljästä ponnesta saadaan jotenkin sekamelska aikaiseksi ja 10 pontta on jotenkin loogista ja järkevää. [Hälinää — Puhemies koputtaa] Tässä energia- ja ilmastostrategiassa on muun muassa vasemmistoliitto mukana. Haluan vain sanoa sen, että ponnet mietintöön on aivan normaali käytäntö eduskunnassa ja ponsilla on merkitys. [Puhemies koputtaa] Myös demarit uskovat siihen.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vastauspuheenvuoro talousvaliokunnan jäsenellä, edustaja Ihalaisella.

16.51 Lauri Ihalainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se on totta, että talousvaliokunnan mietintöön koskien energia- ja ilmastostrategiaa tuli meidän aloitteestamme kolme pontta lisää muihin ponsiin nähden. Se johtuu siitä, että ne olivat hyviä ponsia ja koko valiokunta pystyy niihin yhtymään, [Naurua] toisin kuin näihin ponsiin. Tässä on se suuri ero. Siellä käsien taputuksien kanssa hyväksyttiin porukalla ne ponnet, koska ne olivat hyviä, eikä niin? [Toimi Kankaanniemi: Miten te uskotte, että ne toteutuu?]

16.51 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Näiden ponsien ongelma on oikeastaan näiden ponsien sisältö, koska se, mitä näistä ponsiesityksistä käy ilmi, on se, että siitä huolimatta, että kokoomuslaiset yrittävät luoda kuvaa siitä, että tässä ei olisi mitään ongelmaa ja tämän porsaanreiän jättäminen tähän ei johda minkäänlaisiin ongelmiin, niin näiden ponsien, lausumien, sisällön perusteella on selvää, että myöskin hallituspuolueissa nähdään niitä epäkohtia ja mahdollisia ongelmia, joihin johtaa tämä, jos me hyväksymme tämän lakiesityksen nyt esitetyssä muodossa. [Kaj Turunen: Ei puhuttaisi enää porsaanrei'istä!] Sehän tässä on ongelma. Mikäli te tunnustatte niitä epäkohtia, uhkia ja ongelmia, jotka liittyvät tähän esitykseen, niin miksi niitä ei korjata suoraan lainsäädännön kautta, niin että tuodaan tämä kokonaisuus eduskunnan käsittelyyn kerralla?

Ja mitä tulee tähän kiireellisyyteen, niin toistan vielä kerran, että tässä olisi mahdollista toimia myöskin niin, että hallitus päättää tämän toimilupaviranomaisen ja tämä muu paketti tuodaan yhtenä kokonaisuutena, [Puhemies koputtaa] kun omistuksen avoimuuden turvaamat esitykset ovat olemassa ja valmiina.

16.53 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kristillisdemokraatit ovat koko tämän prosessin ajan yrittäneet ja pyrkineet toimimaan realistisesti. Hallintare-

Pöytäkirja PTK 54/2017 vp

kisteröinti on se omistuksen muoto, mikä on kaikkein yleisin tällä hetkellä Euroopassa. Me vaikutimme siihen, että pystymme saamaan tämän Suomi-poikkeuksen aikaiseksi. Nyt me pystymme täällä vaikuttamaan siihen, että me sijoittajalle säädämme sen velvollisuuden ilmoittaa omistuksensa julkiseen omistusrekisteriin, koska, niin kuin olen monta kertaa todennut, tämän asian ytimessä on todellakin tämä avoimuus ja tiedonsaanti — ei pelkästään verottajalle, vaan myöskin sitten se niin sanottu julkinen tiedonsaanti. Toivon, että huomenna eduskunta äänestää tämän kristillisdemokraattien ponnen puolesta. Minun mielestäni on ihan hyvä, että tämä 50 prosentin ennakonpidätyskin on tänne tuotu ja esitelty. Erityisesti pidän hyvänä tätä Turusen ensimmäistä pontta, jossa nyt nämä listaamattomat osakkeet otetaan pois — käsittämätön lapsus, mikä sinne mietintöön oli jäänyt. Toivon, että näillä tätä saataisiin parannettua, mutta moite hallitukselle: [Puhemies koputtaa] nämä asiat olisi toki pitänyt tuoda lainsäädännössä.

16.54 Simon Elo ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuntuu sosiaalidemokraateilla vähän olevan hakusessa tämä ponsiasia kokonaisuudessaan. Edustaja Ihalainen tässä antoi ymmärtää, että tämä onkin subjektiivinen kysymys: että jos ponnet ovat hyviä, niin silloin ne ovat ihan tärkeitä ja vievät asioita eteenpäin, ovat merkittäviä, ja jos ne eivät olekaan subjektiivisesta näkemyksestä hyviä, niin sitten ne ovat turhia ja merkityksettömiä — hyvin erikoinen näkemys. Toisaalta edustaja Rinne totesi, että nämä ponnet vähän niin kuin parantavat tätä esitystä. Toisaalta edustaja Harakka sanoi, että ne dramaattisesti muuttavat esitystä. Yrittäkää nyt, hyvänen aika, päättää, mitä merkitystä näillä teidän mielestänne on. Olen kyllä edustaja Harakan kanssa samaa mieltä: dramaattisesti muuttavat esitystä — parempaan suuntaan.

Täytyy vielä lopuksi sanoa suuren valiokunnan jäsenenä, että huolestuttaa demareiden EU-linja. Haluatteko te erota EU:sta vai mitä te haluatte tehdä, kun teillä nyt on tällainen linja, että EU-asetuksia ei pitäisi millään tavalla täällä soveltaa?

16.55 Johanna Ojala-Niemelä sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kyllä tämä keskustelu osoittaa, että, voi sanoa, pakka on sekaisin ponsineen päivineen hallituksen esityksen osalta.

Edustaja Turunen istui vuoden talousvaliokunnan puheenjohtajana tämän esityksen päälle, ja siihen eivät edes opposition kynnet kyenneet, kunnes sitten [Kaj Turunen: Siis mihin ei kyenneet kynnet?] puolivälitarkastelun jälkeen puolessatoista vuorokaudessa tämän esityksen ykskaks olisikin pitänyt käydä prosessin läpi. Eli se ei kyllä hyvää tapaa noudattanut ollenkaan. Voi sanoa näin, että teillä olisi nämä ponnet ollut tämä vuosi aikaa viedä sinne esitykseen sisälle. Näin ei kuitenkaan tapahtunut.

Asiantuntijat ja viranomaiset ovat sanoneet, että tällä ratkaisulla ei turvata osakeomistusten riittävää yleisöjulkisuutta tai tiedonsaantia. Ja halusipa hallitus sitä tai ei, niin tämä mahdollistaa nykyistä laajamittaisemman rahanpesun, rikoshyödyn piilottamisen, veronkierron ja sisäpiirikaupat. Tämä ei ole opposition keksimää, tämä on tullut viranomaisilta asiantuntijakuulemisissa esille.

16.56 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puheenjohtaja! Edustaja Myllykoski totesi täällä, että hän ei ole ketään syyttänyt hämärämieheksi, ja se todella pitää paikkansa, mutta, edustaja Myllykoski, teidän edustamanne puolueen puheenjohtaja on täällä käyttänyt useaan otteeseen termiä, jolla alkaa tavallaan luokittelemaan näitä hallin-

Pöytäkirja PTK 54/2017 vp

tarekisterin takana olevia pääoman edustajia, jotka pitävät Helsingin pörssiä pystyssä. Te, edustaja Andersson, olette käyttänyt nimitystä "hämärärekisteri" — minkälaisia ihmisiä on hämärärekisterin takana? Voitteko kertoa minulle, minkälaisia ihmisiä on hämärärekisterin takana? Te olette käyttänyt hallintarekisteristä nimitystä "porsaanreikä" — minkälainen porsaanreikä? Onneksi panitte sen "porsaan" siihen eteen.

Minun mielestäni tämä asia pitäisi nähdä oikeassa valossa: että mitä tämä hallituksen esitys sisältää? Se sisältää suomalaiselle yhtiölle mahdollisuuden ja oikeuden laskea liikkeelle arvopapereita ja osakkeita siinä ulkomaisessa arvopaperikeskuksessa, minkä he itse haluavat valita, ettei ole pakko mennä monopolistiseen Euroclear Finlandiin. [Puhemies koputtaa] Ja kun Euroopan unionissa on vapaa pääomien liikkuvuus, niin miksi suomalainen sijoittaja ei voi operoida teidän mielestänne Euroopassa?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoisat edustajat, olen havaitsevani niin, että intohimot tämän asian tiimoilta debattiin alkavat kuivua. [Naurua — Eduskunnasta: Oikein havaittu!] Sain herätettyä joukon puheenvuoroja, otetaanpa ne, ja sen jälkeen mennään sitten listaan.

16.57 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vastaan mielelläni edustaja Eestilän väitteisiin. Tämä "hämärärekisteri"-nimitys, mitä nyt on käytetty tästä esityksestä, liittyy ennen kaikkea siihen poliittiseen prosessiin, joka on ympäröinyt tätä. Onhan tässä ollut hyvin monta outoa käännettä. [Välihuuto] — Se pitää muuten paikkansa, että Timo Soini taitaa olla se henkilö, joka on ensimmäisenä käyttänyt tätä nimitystä siinä vaiheessa, kun perussuomalaiset vielä vastustivat tätä tismalleen samaa esitystä, jota nyt käsittelemme.

Mitä tulee "porsaanreikään", niin sillä viitataan siihen, että tämä nyt käsitellyssä oleva esitys, mikäli hyväksytään hallituspuolueiden äänillä, tarkoittaa sitä, että suomalaiset jatkossa voivat käyttää hallintarekisteriä ulkomailla sijaitsevan arvopaperikeskuksen kautta.

Edelleen toistan kysymyksen: Miksi Suomi ei halua pitää kiinni tähän asetukseen itse neuvottelemastaan poikkeuksesta, joka mahdollistaisi tämän suoran omistuksen mallin säilyttämistä? Ja miksi ei tuoda tätä kokonaisuutta kerralla eduskuntaan niin, että näitä epäkohtia, jotka hallituspuolueiden edustajat itsekkin näkevät tässä esityksessä — se käy lausumista ilmi — on korjattu lainsäädännössä, [Puhemies koputtaa] niin kuin kuuluu tehdä, jos haluamme pitää huolta laadukkaasta lainvalmistelusta?

16.59 Markku Eestilä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Andersson, minä arvostan sitä, että te toitte puheessa julki, että se, mitä te puhutte, on poliittista retoriikkaa. On hyvä, että te tunnustatte sen.

Minusta ministeri Orpo toi täällä esille tärkeän tosiasian, [Antti Lindtmanin välihuuto] joka ei ole poliittista retoriikkaa, että EU:ssa ja OECD-maissa on tämän vuoden alusta tehty järjestelyjä, jotka pakottavat verotietojen vaihtoon. Eli me saamme, suomalainen verottaja saa, tiedon sieltä pankeilta, koska ne ovat velvoitettuja sopimuksen perusteella antamaan tiedot.

Mitä tulee sitten hallintarekisteriin, niin se ei missään nimessä ole rikos. On normaali tapa Euroopassa omistaa arvopapereita pankin kautta. Mutta jos näitä tietoja joko osingoista tai sitten erinäköisistä voitoista ei ilmoiteta verottajalle, niin se on rikos. Nyt pitää erottaa kaksi asiaa: normaali taloudellinen toiminta, pääoman normaali sijoitustoiminta, joka

Pöytäkirja PTK 54/2017 vp

pitää yllä työpaikkoja ja elinkeinoelämää ja yrityksiä, ja sitten on rikollisuus, ja rikollisuutta yksikään puolue käsittääkseni ei tässä salissa halua edistää.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Olen vielä merkinnyt tänne vastauspuheenvuorot edustajille Lindtman, Pirttilahti, Andersson, Parviainen ja kaikki muut.

17.00 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Voidaan varmaan noissa pitkissä puheenvuoroissa käydä läpi tätä, mutta esimerkiksi Rinne on johdonmukaisesti vastustanut sellaista linjaa, että on yritetty mahdollistaa, että näitä omistuksia voitaisiin piilotella. Meiltä löytyy kyllä mustaa valkoisella täältä, mutta, arvoisa puhemies, täällä hallituspuolueet ja Turunen sanoivat, että tämä on ikään kuin normaalia vain, että istunnosta toiseen aina tulee uusia ponsia. Ette te tästä käsittelystä normaalia saa. Kyllähän se tilanne on tämän hallintarekisterin kanssa niin, että nämä puheet on kuultu aikaisemmin. 2015 sanottiin, että Suomessa on pakko sallia hallintarekisteröinti, ja sen jälkeen, kun oppositio kiinnitti asiaan huomiota, esitys vedettiin pois. Nyt tätä taas viettiin hämärässä, ja taas kun oppositio laittaa valokeilat kohti hallitusta, niin tulee korjauksia ja korjauksien korjauksia. Hallitus on yrittänyt hämärässä viedä läpi tätä, ja aina kun valot on laitettu päälle, niin hallitus on ollut kuin jänis ajovaloissa, joka on ryhtynyt tekemään korjauksia omiin, jo aikaisempiin, korjauksiinsa. [Puhemies koputtaa] Tilanne on se, että tämä voitaisiin säätää niin, että julkisuus tulee.

17.01 Arto Pirttilahti kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puheenjohtaja! Täytyy kiittää ensin edustaja Essayah’a työskentelystä silloin EU-parlamentissa ja edelleenkin erittäin rakentavasta oppositiotyöstä. Mutta muusta oppositiotyöstä nyt ei voi oikein rakentavasti sanoa, kun täällä sanotaan, että on hämärässä tehty Turmiolan Tommia — illan hämärässä päätetty, sisäpiirikaupat lisääntyvät, salassapito, hämärärekisteri, korruptio, rahanpesu, veronkierto, omistusten piilottaminen, laiton, rikos ja niin edelleen — eli hyvin, hyvin voimakkaasti. Mikä mielikuva tulee yleisölle tästä meidän keskustelustamme? Meillä on todellakin 130 pörssiyritystä, ja puolet niitten pääomista tulee erilaisten rekistereitten kautta jo tällä hetkellä.

Ja pikkuisen tarkkuutta. Varmaan aikaisemmin moni toimittaja ja myös edustajat ovat tsekanneet Stubbin esityksen ja tämän hallituksen nykyisen esityksen, ja näillä on huomattava ero.

Sitten tarkkuutta myös päivään. Ei tämä prosessi ole kestänyt vuotta täällä eduskunnassa. Sen kesto on ollut 1 vuosi, 1 kuukausi ja 17 päivää, ja meillä on tarkalleen nyt aikaa kolme ja puoli kuukautta, 20 päivää saada [Puhemies koputtaa] tämä eteenpäin, saada Suomeen Euroclear Finlandille... [Puhemies keskeyttää puheenvuoron puheajan ylityttyä]

17.03 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vasemmistoliitolle ei ole kyse poliittisesta retoriikasta, kun me olemme huolissamme veronkierrosta ja aggressiivisesta verosuunnittelusta, [Timo Heinonen: Miksi aikanaan esititte?] vaan me haluamme aidosti tehdä politiikkaa, jolla me pystymme puuttumaan tähän ongelmaan, jonka laajuutta ei ehkä täysin edes tiedosteta hallituspuolueiden keskuudessa.

Kukaan ei myöskään ole väittänyt, että kaikki hallintarekisteriä käyttävät olisivat rikollisia. Tällaista väitettä ei ole esitetty tässä salissa. Sen sijaan me olemme sanoneet, että hallintarekisteröinnin salliminen, [Välihuutoja] jopa ulkomaiden kautta, niin kuin nyt esite-

Pöytäkirja PTK 54/2017 vp

tään, helpottaa omistusten piilottamista ja veronkiertoa sellaisille henkilöille, jotka sitä haluavat tehdä. Meidän huolestamme tästä jakavat myös esimerkiksi asiantuntijat, veroviranomaiset ja poliisit, jotka tekevät töitä tämänkaltaisten rikosten torjumiseksi.

Toistan vielä kerran kysymykseni siitä, että kun kerran tämä poikkeus on asetukseen neuvoteltu, niin miksi ei haluta pitää kiinni siitä, ja kun selvästi tiedostetaan ne riskit, epäkohdat ja ongelmat, jotka tähän esitykseen liittyvät, niin miksi niitä ei korjata lainsäädännöllä niin, että tuodaan tämä paketti kerralla, kokonaisuutena tänne saliin.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vielä olen merkinnyt vastauspuheen-
vuorot edustajille Lindtman, Turunen ja Rinne. Mennäänkö nyt sitten eteenpäin.

17.04 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on oppositioita syytetty pelottelusta, kun me olemme olleet huolissamme esimerkiksi siitä, mitä vaikutuksia tällä lakiesityksellä on viranomaisten mahdollisuuksiin paljastaa esimerkiksi rahanpesurikoksia.

Ensinnäkin on todettava, että sellaista retoriikkaa — on hallituspuolueiden omasta rivistä käytetty — jossa on todettu, että he eivät ole tulleet valituksi eduskuntaan edistämään rikoksia, edustaja Pirttilahti, on kuultu hallituspuolueiden rivistä, perussuomalaisten rivistä, jotka tosin nyt eivät tänään täällä ole puolustamassa.

Ja toisekseen: minä luotan nyt, valitettavasti enemmän kuin teidän poliittisiin arvioihinne täällä, onneksi keskusrikospoliisiin ja poliisiin, jotka ovat lausunnoissaan nimenomaan tähän lakiesitykseen todenneet, esimerkiksi keskusrikospoliisi, että tämä sisältää vaaran siitä, että tämä avaa rikoksentekijöille kanavan esimerkiksi [Puhemies koputtaa] laajamittaiseen rahanpesuun. [Puhemies koputtaa] Ei tämä ole pelottelua. Nämä ovat viranomaisten huolia.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Nyt totean vielä pyydetty vastauspuheenvuorot, jotka myönnän, enempää en tässä vaiheessa. Totta kai edustajat saavat sitten niin paljon puheenvuoroja kuin haluavat. Edustajat Turunen, Rinne, Kopra, Vähämäki, Parviainen, ja sitten ministeri halutessaan saa 3 tai 5 minuuttia, mitä hän pyytääkin.

17.06 Kaj Turunen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niin kuin täällä edustaja Heinonen toi esille ja mikä minulle oli tosi yllätys, vasemmistoliitto on ajanut hallintarekisteröintiä Suomeen vuonna 1999. Tämä oli minulle oikeasti yllätys, ja minun täytyy katsoa ne perusteet, että mitkä ne silloin ovat olleet. Tämä on ihan mielenkiintoinen asia.

Toisaalta sitten valtiovarainministerinä olivat Rinne ja Urpilainen, [Li Anderssonin välihuuto] ja demareille ei ollut väliä.

Minun mielestäni tämä on hyvä juttu, mitä me olemme nyt tehneet: me olemme tästä arvopaperikeskusasetuksesta ottaneet minimin ja sitten avoimuuden ja rikoksientorjunnan kannalta me teemme maksimin kansallista lainsäädäntöä. Kysynkin nyt, valtiovarainministeri Orpo: eikö se ole näin, että me otamme nyt minimin tuosta asetuksesta, käytämme sen poikkeuksen hyväksemme, [Puhemies koputtaa] ja teemme maksimin sitten kansallista lainsäädäntöä, joka turvaa avoimuuden ja rikoksieneston?

Pöytäkirja PTK 54/2017 vp

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Turusen mainittua niin vahvasti vasemmistoliiton myönnän vastauspuheenvuoron edustaja Anderssonille. [Timo Heinonen: Ja Heinosen!]

17.07 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Turuselle haluan todeta, että se, että Suvi-Anne Siimes vuonna 99 on todennut kannattavansa hallintarekisteriä, ei tarkoita sitä, että vasemmistoliitto olisi ajanut hallintarekisteriä Suomeen. Se ei pidä paikkaansa. [Timo Heinonen: Eikö hän ollut puheenjohtajana?]

Kokoomus ajoi hallintarekisteröinnin sallimista Suomessa vielä 2015 eli tämän hallituskauden alussa. Onko tämä jo kokonaan unohtunut edustaja Heinosen tai edustaja Turuselta? Lisäksi totean, että jos tämä esitys menee läpi nyt esitetyssä muodossa, perussuomalaiset tulevat jäämään historiaan puolueena, joka tosiaan salli hallintarekisteröinnin suomalaisille sijoittajille ulkomaiden kautta. Siihen ei ole pystynyt mikään muu puolue aikaisemmin.

17.08 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt toivon, että edustaja Kankaanniemi kuuntelee sitten tarkkaan. Kun tämä arvopaperikeskusasetus oli valmistelussa Kataisen hallituksessa, vastuuministerinä oli ministeri Vapaavuori. Nämä asiat oli jaettu sillä tavalla, että arvopaperiasiat kuuluivat ministeri Vapaavuorelle. Nämä siirtyivät minulle sen jälkeen kun tämä koko paketti oli kasassa ja voimaantuloasetusta alettiin Suomeen määrittelemään. Tuosta lähtien olen tyrmännyt hallintarekisterimahdollisuuden Suomeen, siis suomalaisen hallintarekisterin ja sen mahdollisuuden, että suomalaista omistusta voisi piilottaa ulkomaille hallintarekisterien kautta. Tämä on siis se fakta, mitä tässä on tapahtunut. Elinkeinoministeri Vapaavuoren vastuulla olivat nämä arvopaperikeskukset liittyvät asiat silloin, ja hän ollut tässä valmistelussa mukana, ei sosiaalidemokraattinen ministeri Urpilainen eikä Rinne. [Toimi Kankaanniemi: Ette olleet edes hallituksessa vai?]

17.09 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kyllä itse olen ymmärtänyt, että puolueen puheenjohtajilla on aika iso asemavaltuutus sanoa tällaisia asioita, mitä vasemmistoliiton puheenjohtaja silloin esitti, ja hän olisi nimenomaan halunnut Suomeen hallintarekisterin, mitä nyt ei siis nykyhallitus ole Suomeen tuomassa. [Välihuutoja vasemmalta]

Tässä keskustelussa on kyllä hämmäntänyt se, että eduskunta itse opposition toimesta haluaa jollain tavalla painaa näiden ponsien merkitystä pienemmäksi. Ne ovat tärkeä osa suomalaista parlamentarismia. Itse olen tottunut siihen, että eduskunta käyttää sitä valtaa, mikä eduskunnalla on, eikä tyydy aina siihen, mitä hallitus esittää. Tässä on nimenomaan toimittu sillä tavalla eli korjattu tätä esitystä eduskunnassa paremmaksi, ja eduskunta käyttää sitä valtaa, mikä sille on vaaleissa annettu.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vielä viimeisen kerran tähän teemaan, edustaja Andersson, teille vastauspuheenvuoro.

17.10 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vielä kerran: Kun edustaja Heinosen edustama puolue vielä tämän vaalikauden aikana, tämän hallituksen istuessa on ajanut hallintarekisteriä Suomeen, niin pidän aika outona ja suoraan sanoen naurettavana kaivaa tällaisia esimerkkejä [Kaj Turusen välihuuto] ikään kuin keinona kääntää

Pöytäkirja PTK 54/2017 vp

huomio pois siitä tosiasiasta, että teidän edustamanne puolue vielä tämän vaalikauden alussa perusteli hallintarekisterin tuomista Suomeen tällä samalla EU-asetuksella. Nyt teidän kantanne on muuttunut, mutta tämä hallitus on edelleen se, joka tulee sallimaan hallintarekisterin käytön suomalaisille omistajille ulkomaalaisten arvopaperikeskusten kautta, ja sitä tosiasiaa ei muuta mikään vanha esimerkki, mitä edustaja Heinonen [Puhemies koputtaa] sieltä historian syövereistä kaivaa. [Timo Heinonen: Minä vain kysyinkin, kenen idea tämä on ollut!]

17.11 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllähän tämä Heinosen käymä keskustelu osoittaa, että hallitus on todella hädässä tämän asian kanssa. Luulen, että jos tämä keskustelu jatkuisi vielä vähän pidempään, kohta oltaisiin jo 60-luvulla ja sieltä haettaisiin sitaatteja. Fakta on se, että tämä hallitus kokoomuksen johdolla, ja niin, että perussuomalaiset ministerit hyväksyivät hallituksessa, esitti hallintarekisteröinnin sallimista Suomessa [Li Andersson: Näin on!] ja se olisi mennyt läpi ilman opposition ja laajan kansalaisten piirin vastustusta. Joka kerta hallitus on tuonut uuden esityksen ja perustellut sitä EU-pakolla, ja joka kerta, kun oppositio on sen läpivalaissut, se esitys on muuttunut. Niin kävi vielä viime viikolla, kun tämä esitys pelastettiin illan hämärästä päivänvaloon. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] Tästä te ette pääse irti, ja te ratkaisette, mahdollistetaanko se, että viranomaisilla on entistä heikommat mahdollisuudet torjua rikoksia, [Puhemies koputtaa] tämä on perussuomalaisista kiinni.

17.12 Jukka Kopra kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Nyt, kun on todettu, että hallintarekisteriä ei tule, kun on todettu, että on tehty ja tehdään verotietojen vaihtosopimuksia, kun on todettu, että tulee 50 prosentin ennakonpidätys sääntöjen kiertäjille, niin varmaan voidaan myös todeta, että ei tämä lakiesitys tarjoa uusia keinoja rötöstelylle. En ole rötöstelyn ammattilainen, mutta poliisien kanssa keskusteltuani tiedän, ja varmasti moni muukin tietää, että näitä keinoja rahan piilottamiselle kansainvälisesti on paljon muita, jotka ovat helpompia kuin se, missä viitekehyksessä me tämän lakiesityksen tiimoilta liikumme.

Meidän on kehitettävä meidän finanssijärjestelmäämme, meidän on kehitettävä pääomien liikkumista. Me tarvitsemme ulkomaisia pääomia Suomeen, suomalaisten on voitava sijoittaa ulkomaille. Tämä ymmärrys on minusta perinteisesti ollut myös SDP:llä. [Oikealta: Ei ole enää!] On ymmärretty pääomien liikkumisen merkitys ja sen vaikutus työlle. Se on 60-luvulla ainakin ollut selvillä [Puhemies koputtaa] ja 70—80-luvuilla, [Puhemies koputtaa] nyt se tuntuu kadonneen. Ja minusta vähän tuntuu siltä, että te haluatte estää tämän kehityksen, te haluatte estää sen, että raha [Puhemies koputtaa] voi liikkua vapaasti, jotta voidaan kehittää Suomea. Te haluatte tehdä Suomesta Impivaaran, pääoman Pohjois-Korean, jossa ei [Puhemies koputtaa] tehdä töitä kuin omilla rahoilla.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Kopra, nyt olette ylittänyt aikanne oikein kirkkaasti.

17.13 Ville Vähämäki ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oikeastaan tässä on keskiössä tämä fakta, tietojenvaihtosopimus, jonka mukaan pankkien ja sijoituspalvelulaitosten tulee tunnistaa asiakkaansa ja asiakkaan kotivaltio sekä vuosittain toimittaa kotivaltioon tiedot asiakkaista ja tilien saldoista. Eli siis jos joku ajattelee niin, että hän myy osak-

Pöytäkirja PTK 54/2017 vp

keet ennen osingonmaksua ja ostaa ne takaisin osingonmaksun jälkeen edullisemmin, niin sinne tilille tulee saldoa ja ne saldomuutokset sitten ilmoitetaan kotivaltioon. Kaiken lisäksi on tämä tunnistaminen, eli listattujen yhtiöitten tulee tunnistaa omistajansa. Tämäkin uusi lainsäädäntö on tulossa EU:sta. Tämä tänään esitetty ponsi 2 on yleisöjulkisuusponsi, ja tämä on todella hyvä, lisää yleisöjulkisuutta suhteessa tämän päivän tasoon huomattavasti.

Nyt kiinnostaakin se, mitä oppositio aikoo näitten ponsien osalta äänestää. [Puhemies koputtaa] Vuosi on mennyt, te ette omia ponsia ole tuoneet. [Puhemies koputtaa] Mitä aiotte äänestää?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Aiemmin toteamallani tavalla seuraava vastauspuheenvuoro on edustaja Olli-Poika Parviaisella ja sen jälkeen myönnän vielä vastauspuheenvuorot kahden oppositiopuolueen puheenjohtajille eli edustaja Rinteelle ja edustaja Anderssonille, mutta en muille. Sitten on ministerin puheenvuoron aika.

17.15 Olli-Poika Parviainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Palaan edelleen siihen, mikä meitä vihreitä erityisesti nyt huolettaa: Kaikki me varmasti haluamme tehdä tästä esityksestä mahdollisimman vedenpitävän. Eli me tiedämme, että Suomi on neuvotellut poikkeuksen EU-asetukseen omistusjärjestelmistä. Me tiedämme, että tämä poikkeus on sidottu nykyiseen laintilaan. Kun laki muuttuu, poikkeus lakkaa olemasta voimassa. Toisin sanoen, jos vaikkapa nyt sitten joku suomalainen taho valittaa tulevaisuudessa EU-tuomioistuimelle siitä, että suomalaisia sijoittajia kohdellaan eriarvoisesti, niin voiko EU-tuomioistuin tuomita, että hallintarekisteröinti tulee sallia suomalaisille myös Suomessa nyt, kun neuvottelemme poikkeus ei enää jatkossa ole voimassa? Näin tämä päätös, joka tehdään nyt tämän lain myötä, johtaisi välillisesti hallintarekisterin hyväksymiseen myös Suomessa myöhemmin. Pyytäisin, että tähän kiinnitetään huomiota, sillä meillä kaikilla on varmasti tavoitteena huolehtia siitä, että porsaanreikiä on mahdollisimman vähän.

Ja itse prosessista: Kun ihmetellään, miksi kansa tästä kovasti kohkaa ja ihmiset ihmettelevät ja me täällä eduskunnassa ihmettelemme, voi katsoa peiliin. Menettelytapa on ollut todella erikoinen.

17.16 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Kopralle haluan todeta sen, että ei SDP vastusta millään tavalla pääomahuollon vahvistamista yritysten näkökulmasta. Ne toimenpiteet ovat järkeviä ja hyviä aloitteita ja toimenpiteitä tässä kokonaisuudessa. Me vastustamme sitä, että omistusta salataan. Me vastustamme sitä, että se mahdollistaa sen, että tulee uusia keinoja kiertää verotusta, uusia keinoja omistuksen salaamiseen ja uusia keinoja korruptioon, uusia keinoja sisäpiiririkoksiin. Tämä hallituksen esitys tarkoittaa sitä.

Nämä ponnet parantavat tätä tilannetta jonkin verran, mutta meidän mielestämme olisi järkevää nyt tehdä sillä tavalla, että tämä kokonaisuus palautetaan uudelleen valmisteluun. Tuotaisiin sitten nämä lakiesitykset kokonaisuutena niin, että ei jäisi epäilystäkään siitä, että tämä ongelma syntyisi.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vielä viimeinen vastauspuheenvuoro tähän debattivaiheeseen, edustaja Andersson, ja sitten ministeri.

Pöytäkirja PTK 54/2017 vp

17.17 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten edustaja Rinnekin tässä toi esille, kyllä siinä päällimmäisessä huolessa tässä on kyse nimenomaan omistustietojen julkisuudesta ja siitä, ettei luoda käytäntöjä, jotka helpottavat veronkiertoa verrattuna siihen, mitä se on tällä hetkellä. Myöskään nämä mainitut esimerkit verotietojen vaihdosta eivät takaa omistustietojen yleisöjulkisuutta, mikä on äärimmäisen tärkeää erilaisten viranomaisten, poliisin mutta myöskin esimerkiksi tutkivien toimittajien, näkökulmasta, joilla pitää olla mahdollisuuksia tehdä oma työnsä niin, että voivat kaivaa mielenkiintoisia tietoja puolueiden puheenjohtajien tai vastuuministereiden taloudellisista yhteyksistä ja mahdollisista rahoittajista.

Toistan vielä kerran myöskin sen, että ongelma tässä ei ole nämä lausumat sinänsä vaan se, että vaikka näistä lausumista käy ilmi se, että myöskin hallituspuolueissa tiedostetaan niitä epäkohtia ja riskejä, jotka liittyvät tähän nyt käsitellyssä olevaan esitykseen, niin miksi näihin epäkohtiin ei puututa lainsäädännöllä. Kysyn ministeriltä vielä kerran: voidaanko toimia niin, että tuodaan tämä koko paketti [Puhemies koputtaa] kerralla tänne käsittelyyn?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ministeri, ja pyynnöstä 3 minuuttia.

17.18 Valtiovarainministeri Petteri Orpo: Arvoisa puhemies! Edustaja Anderssonista aloitan: Kyllähän me tiedostamme sen, että meillä ei ole keinoa estää esimerkiksi Saksassa hallintarekisteröintiä heillä käytössä olevana järjestelmänä emmekä voi kieltää Suomessa asuvaa silloin käyttämästä sitä Saksassa, mutta me olemme tehneet siitä kannattamattoman. Tiedostamme tämän, ja oikeastaan tämä koko keskustelu on pyörinyt tämän tiedostamisen ympärillä, ja hallituspuolueet ovat yhdessä hakeneet siihen loppuun asti keinoja, joilla me teemme siitä mahdollisimman kannattamattoman. Kuten täällä talousvaliokunnan puheenjohtaja totesi, me olemme maksimoineet avoimuutta tässä EU-lainsäädäntöympäristössä ja maksimoineet myöskin verottajan tietojensaantia ja sitä kautta suomalaisen verottajan oikeussuojaa siinä, että Suomeen kuuluvat verot pystytään keräämään maksimaalisesti. Me olemme siis tehneet kaiken, mitä mielestäni ja mielestämme tässä on voitavissa.

Mitä tulee tähän keskusteluun siitä, kenen vastuulla tämä on ollut, niin se pitää paikkansa, minkä edustaja, puheenjohtaja Rinne totesi. Tämä oli Kataisen hallituksessa ministeri Vapaavuoren vastuulla silloin, kun tätä EU-asetusta tehtiin — toki samassa hallituksessa, jossa olitte. Sen jälkeen siirtyivät teille, te ette varmasti sitten ehtineet tekemään Suomeen sitä lainsäädäntöä, joka olisi kieltänyt tämän, vai oliko niin, että ei löytynyt sellaista tapaa, millä voidaan kieltää? Siitähän on kyse. Taas tullaan samaan asiaan: ei ole löytynyt tapaa, millä estetään tämä hallintarekisteröinti.

Mutta siis vielä kerran perusasioihin: On EU-lainsäädäntöasetus taustalla, joka luo raamin. Me emme salli hallintarekisteröintiä Suomeen. Suomi on maailman huippumaita avoimuudessa, tietojensaannissa. Siinä, miten tutkiva journalismi, viranomaiset saavat tietoja, olemme maailman huippumaita. Tämä tosiasia ei tule muuttumaan, olkaa huolehti.

Niistä lausunnoista, joihin täällä useasti viitataan, suurin osa minun käsitykseni mukaan viittaa siihen aikaisempaan pois vedettyyn esitykseen, joka piti hallintarekisterin sisällään, suurin osa siis näistä. Myöskään väite siitä, että Suomi menee eri suuntaan kuin Eurooppa, ei perustu ainakaan mihinkään minun saamiini tietoihin. Onko Saksa muuttamassa järjestelmäänsä? Ei minun tietääkseni. Onko Ranska muuttamassa järjestelmää? Ei minun tietääkseni. Suomi on avoimuudessa huippua. Kun me saamme nyt vielä sen yhteisen lainsä-

Pöytäkirja PTK 54/2017 vp

dännön voimaan, joka on voimassa, joka vielä lisää viranomaisten ja verottajan tietojensaantia, niin kuten kerroin, meidän tilanteemme on itse asiassa vielä parempi ja edelleenkin veronkiertäminen on rikos. Meillä on myöskin maailman parhaat poliisit ja muut viranomaiset, veroviranomaiset, jotka pystyvät näitä asioita hyvin jatkossakin selvittämään. Suomi on lisäksi Euroopan unionin jäsenmaa. Meitä sitoo eurooppalainen lainsäädäntö. Tämän talon ja hallituksen vastuulla on tuoda tämä eurooppalainen yhteinen lainsäädäntö myöskin kotimaahan.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ymmärtääkseni tämä on ollut varsin pitkä debatti, joten montaa vastauspuheenvuoroa en tässä vaiheessa enää myönnä, mutta annan vastauspuheenvuorot edustajille Lindtman ja Andersson.

17.21 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan nyt sanoa, kun valtiovarainministeri hiukan vihjasi, että nämä siteeratut asiantuntijalausunnat eivät olisi koskeneet tätä lakiesitystä, ja sitten myöhemmin korjasi, kun pyysin vastauspuheenvuoron: Nämä siteeraamani keskusrikospoliisin ja poliisin antamat lausunnot ovat nimenomaan tähän lakiesitykseen, joka täällä tänään on käsittelyssä. Ja niissä yksiselitteisesti poliisit toteavat, että tämä sisältää vaaran — kun täällä on päivitelty näitä sanoja, edustaja Pirttilahti — esimerkiksi rahanpesun ja rikoshyödyn laajamittaiseen piilottamiseen.

Ja mitä tulee vielä tähän suuntaan, mihin suuntaan Suomi on menossa, niin teidän oma puoluetoverinne, Euroopan parlamentin Sirpa Pietikäinen, on tänään lehdessä todennut: "Tämä hanke on virhe ja tämä on poikkeama eurooppalaisesta linjasta. Kasvava paine on juuri toiseen suuntaan." Teidän oma puoluetoverinne on tänään kumonnut juuri ne puheet, [Puhemies koputtaa] jotka te äsken piditte tuossa pöntössä, arvoisa valtiovarainministeri.

17.23 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Konkretisoin vielä kerran esimerkin kautta opposition esittämää kritiikkiä ja vaihtoehtoa, koska me emme ole esittäneet senkaltaisia ratkaisumalleja kertaakaan tämän käsittelyn yhteydessä kuin mihin ministeri nyt tässä viittasi: [Toimi Kankaanniemi: Ei mitään mallia teillä ole!] Me ihmettelemme sitä, miksi meillä ei ole täällä nyt käsittelyssä lakiesitystä tästä 50 prosentin ennakonpidätyksestä vaan ponsi. Me ihmettelemme sitä, miksi täällä ei nyt ole käsittelyssä lakiesitystä tästä julkisesta omistajarekisteristä vaan ponsi. Kuten tiedämme, nämä verosopimusten kautta saadut tiedot menevät ainoastaan verottajalle. Eli se malli, minkä hallitus nyt esittää, ja ne ratkaisut, mitä esitetään, eivät turvaa tätä yleisöjulkisuutta. Me ihmettelemme sitä, miksi täällä ei ole käsittelyssä nyt esitystä suomalaisten velvoittamisesta omistamaan suomalaisia osakkeita suoraan ja miksi ei ole esitystä näiden listaamattomien yhtiöiden osalta ja niiden poisjättämisestä tästä esityksestä vaan ainoastaan ponsi. Tähän se kritiikki liittyy. Miksi hallitus tuo tätä esitystä eteenpäin tällä tavalla? [Puhemies koputtaa] Miksi tämä ponsisekamelska eikä kunnollista lainsäädäntöprosessia?

Toinen varapuhemies Arto Satonen: No niin, ja nyt on sen verran vielä vastauspuheenvuoropyyntöjä, että annan vastauspuheenvuorot edustajille Pirttilahti ja Turunen. Sen jälkeen ministerin vastauspuheenvuoro, ja sen jälkeen puhujalistaan.

17.24 Arto Pirttilahti kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tuossa edustaja Lindtman mainitsi nimeltäkin. Ainakaan siellä poliisien listauksissa ei tästä hämä-

Pöytäkirja PTK 54/2017 vp

räillasta kuulu mitään, eikä Turmiolan Tommista eikä hämärärekistereistä. Kyllähän nämä ovat ihan teidän omia keksintöjänne sieltä opposition suunnasta, ja se mielikuva, mitä täällä nyt tehdään, että me teemme hämää töitä. Me teemme täällä aitoa lainsäädäntöä suomalaiselle finanssialalle, joka pohjautuu rehelliseen toimintaan pääosin. Ja kuten sanoinkin, suomalaisessa pörssissä on puolet hallintarekisterirahoitettua ulkomaista pääomaa tällä hetkellä.

Ongelmakohtahan todellakin on tämä viranomaisjulkisuus, jota on parannettu tällä hetkellä automaattisella verotietojärjestelmällä, BEPSillä ja muilla kansainvälisillä sopimuksilla. Se on tuonut EU:ta avoimemmaksi, mutta yleisöjulkisuuden osuus on meillä ongelma. Ei EU tule kääntämään kovin helposti siellä omaa suuntaansa yleisöjulkisuuden osalta, he ovat hyvin yksityisen suojan alla. Tällä hetkellä siellä on oikeastaan tämä liputusjärjestelmä ainoa, [Puhemies koputtaa] millä me saamme tietoa.

17.25 Kaj Turunen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En tiedä, mitä lausuntoja nyt edustaja Lindtmanilla on tuossa käsissään ollut, mutta voitte uskoa sen, että minä olen yrittänyt katsoa tähän hallituksen esitykseen liittyviä lausuntoja — niin poliisin, oikeusministerin kuin syyttäjälaitoksenkin — mutta sieltä ei löydy sellaista tukea sille, että tämä lisäisi jotenkin harmaata taloutta tai rikollisuutta.

Ja sitten, mitä tulee meppi Sirpa Pietikäisen lausuntoon, niin sehän tuli talousvaliokuntaan puhelimen välityksellä ja nätisti sanottuna oli miedoin tai vähemmän asiapitoinen kaikista lausunnoista, mitä oli.

Miksi ponnet ovat nyt tässä, niin kyllä tämä totuus on vain se, että hallitus pääsi yksimielisyyteen tämän hallituksen esityksen eteenpäinviemisestä sen takia, koska aikataulupaine on kova, ja pääsi sopimukseen sillä edellytyksellä, että me muutamme sitä muuta lainsäädäntöä. Siitä päästiin sopimukseen, ja nämä ponnet ovat nyt niitä.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ministeri Orpo, 2 minuuttia.

17.26 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vielä näihin lausuntoihin: Kun esitys pohjautuu siihen EU-asetukseen vuodelta 2014, josta tulee se, että hallintarekisteröinti on käytössä niissä Euroopan maissa, jotka niin haluavat, niin siitä syntyy se ongelma, josta täällä on nyt päiväkausia puhuttu. Ja kyllä, tässä on ongelma, ja siihen olemme pyrkineet etsimään ratkaisuja. Mutta me emme ole löytäneet ratkaisua, jolla voisimme kieltää sen. Ja tämä on se viranomaisongelma. Siksi tämä ennakkoero, kova sellainen, ja maksimaalinen tietojen avoimuus ja julkisuus ovat ne meidän vastauksemme siihen.

Vielä mitä tulee parlamentaarikko Pietikäiseen, niin hän on sanonut, että Euroopassa paine kasvaa avoimuuden suuntaan eli siis Suomen perinteisen kannan suuntaan, ja se on hyvä asia. Minä toivon, että tässä suunnassa Euroopassa lainsäädäntöhankkeet menevät eteenpäin, kuten ovat menneet nytkin, viitaten tietojenvaihtosopimuksia ja tietojen vaihdon avoimuutta edistävään lainsäädäntöön, ja toivon, että tämä kehitys jatkuu. Suomi on siis kärkimaa avoimuudessa ja tietojensaannissa ja sitä kautta myöskin verovarojen keräämisessä.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Nyt tässä vaiheessa otamme muutaman listapuheenvuoron, ja debattia voidaan tarpeen mukaan jatkaa myöhemmin.

Pöytäkirja PTK 54/2017 vp

17.28 **Simon Elo ps:** Arvoisa puhemies! Hallintarekisteröinti on Euroopassa yleisesti käytössä. EU-asetus sallii pörssiyhtiön laskea osakkeitaan liikkeeseen muuallakin kuin kotimaansa arvopaperikeskuksessa, niin illan hämärässä kuin päivänpaisteessakin.

Tämä EU-asetus on ollut Suomen osalta voimassa jo vuodesta 2014 lähtien. Asiassa aktiivinen oli silloinen valtiovarainministeri ja sosiaalidemokraattien puheenjohtaja Jutta Urpilainen. Suomalaiset europarlamentaarikot saivat neuvoteltua poikkeuksen, kuten täällä on todettu, joka mahdollistaa jäsenvaltion pitämään kiellettyä hallintarekisterin omassa maassaan. [Antti Rinne: Olisit kuunnellut koko puheen!]

Perussuomalaiset ovat tyytyväisiä saavuttamaansa neuvotteluratkaisuun hallintarekisteriäsiassa. Suomessa asuvilla ulkomailla hallintarekisterin kautta sijoittaville lätkeistään ankara — niin kuin valtiovarainministeri sanoi — 50 prosentin ennakonpidätys, jos osakkeiden omistustiedot eivät ole käytettävissä. Sosiaalidemokraatit ovat pitäneet tätä perussuomalaisten neuvottelemaa 50 prosentin ennakonpidätystä merkityksettömänä. Voi olla, että sosialistille 50 prosentin ennakonpidätys ei ole riittävästi, mutta meille muille se on kova. Jos ilmoitusta ei tee, keppinä on siis tämä korkeampi veroaste. Kova ennakkovero tekee ulkomaisen hallintarekisterin käytön täysin kannattamattomaksi, ja verotulot tulevat suoraan Suomen valtiolle.

Arvoisa puhemies! Toisin kuin oli Stubbin alkuperäisessä esityksessä vuonna 2015, jota silloin puheenjohtaja Soini kutsui hämärärekisteriksi, hallintarekisteröinti on Suomessa jatkossakin kiellettyä. Tämä oli ja on perussuomalaisten ehdoton vaatimus.

Aiemmin esillä ollut lähdevero ennakonpidätyksen sijaan olisi aiheuttanut vaikeuksia pääomamarkkinoille ja elinkeinoelämälle, sillä se olisi koskenut myös suomalaisten yritysten ulkomaisia omistajia.

Hallituksen esityksessä ei ole porsaanreikiä, jotka mahdollistaisivat hallintarekisteröinnin kiellon kiertämisen ulkomaiden kautta. Veroviranomaisten automaattinen tietojenvaihto on jo vähentänyt ratkaisevasti suomalaisilta ulkomaisten sijoitusten salaamismahdollisuuksia — viittaan tällä muun muassa Ylen uutiseen 14. helmikuuta 2017. Pian tulevan automaattisen tietojenvaihdon laajentumisen myötä pankkien on tunnettava ja tunnistettava asiakkansa ja heidän kotimaansa.

Mahdolliset yritykset rajoittaa sitovan EU-säännöksen soveltamista katsottaisiin todennäköisesti EU-oikeuden vastaisiksi. Suomalaisilla yhtiöillä on vuodesta 2014 ollut valinta-oikeus laskea osakkeitaan liikkeeseen muuallakin kuin kotimaansa arvopaperikeskuksessa. Tämä tilanne ei muutu mitenkään, vaikka tämä hallituksen esitys ei tulisi voimaan.

Sosiaalidemokraattinen retoriikka arvo-osuusjärjestelmästä on ollut yhtä värikästä kuin sosialistien vappupallot. Kerrataanpa hieman: Edustaja Urpilainen oli aktiivinen, kun Suomelle neuvoteltiin tämä EU-asetus hallintarekisteristä vuonna 2014. Silti suomalaiset yritykset eivät ole käyttäneet mahdollisuuttaan laskea liikkeelle osakkeitaan ulkomaisissa arvopaperikeskuksissa. Jotta näin on myös jatkossa, tunnistamattomiksi jääville osakkeille lätkeistään ankara 50 prosentin ennakonpidätys. Vero menee suoraan Suomen valtiolle, sillä osakkeiden kotimaa kyllä saadaan tietää. Lisäksi automaattinen tietojenvaihto laajenee ja parantaa oleellisesti tilannetta.

Arvoisa puhemies! Oppositiopuheet sikseen. Totuus on, että "hallituksen esityksessä ehdotettu kansallinen lainsäädäntö ei lisää mahdollisuuksia veronkiertoon", kuten valtiovarainministeriön lainsäädäntöneuvos Armi Taipale kirjoittaa. EU-asetuksen vuoksi tehtävät lakimuutokset tekevät ulkomaisen hallintarekisteröinnin nykyistä kannattamattommaksi.

Pöytäkirja PTK 54/2017 vp

Näistäkin lähtökohdista edustaja Turusen tänään tekemät lausumaesitykset ovat erittäin kannatettavia.

Ja täytyy vielä sosiaalidemokraattien suuntaan sanoa, että, kuten edustaja Harakka tänään sanoi, tämä ponsien kokonaisuus "dramaattisesti muuttaa" tätä lakiesitystä. Ja se muuttaa sitä paremmaksi ja hyväksyttäväksi.

17.33 Antti Rinne sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä, minä haluan nyt vielä kerran uudelleen edustaja Elolle ja kaikille tässä salissa todeta sen, että tämä asiakokonaisuus, arvopaperiasetus, oli ministeri Vapaavuoren vastuulla aina tuonne elo—syyskuuhun vuoteen 2014 asti. Ei ole millään tavalla ollut vastuuministerinä eikä innokkaana ajamassa valtiovarainministeri Urpilainen tätä asiaa, niin että ei nyt puhuta puolilotuoksia näitten asioitten ympärillä.

Tosiasia on se, että sosiaalidemokraatit ovat vastustaneet kaikissa tilanteissa semmoista hallintarekisteröinnin mallia Suomeen tai Suomen ulkopuolella käytettäväksi, joka vähentää avoimuutta, vähentää yleisöjulkisuutta, ja näitten asioitten puolesta tässä on kamppailut sekä valtiovarainministeri Urpilainen että Rinne.

17.34 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos puhutaan EU:n tasolla tehtävistä päätöksistä ja tästä asetuksesta, niin fakta on myöskin se, että edellinen hallitus oli se, joka neuvotteli asetukseen tämän poikkeuksen, koska se halusi säilyttää ja mahdollistaa suoran omistuksen säilyttämisen Suomessa.

Tämä hallitus on se, joka ei uskalla pitää kiinni Suomen tulkinnasta niin, että suoran omistuksen vaatimus ulotetaan myöskin ulkomailla sijaitseviin arvopaperikeskuksiin, niin kuin esimerkiksi Norja on tehnyt. Tämä hallitus on se, joka menee EU:n selän taakse, kun edellinen hallitus oli se, joka uskalsi myöskin EU:n suuntaan neuvotella Suomen edun mukaisia poikkeuksia.

17.34 Simon Elo ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pidän hellyttävänä, että edustaja Andersson haluaa puolustaa nykyistä Helsingin pormestaria Jan Vapaavuorta ja ilmeisesti nyt tässä sitten vähemmän aktiivisia Jutta Urpilaista ja Antti Rinnettä. Täytyy sanoa, että edustaja Rinne täällä aikaisemmin kommentoi, että nämä ponnet vähän niin kuin parantavat tätä esitystä. Seuraavaksi hän kommentoi, että nämä ponnet jonkin verran parantavat tätä esitystä. Ehkä kohta hän jo myöntää seuraavassa puheenvuorossa saman kuin edustaja Harakka, että ne "dramaattisesti muuttavat" tätä lakiesitystä — ja niin kuin totesin, dramaattisesti paremmaksi ja hyväksyttäväksi.

Vuonna 2014, Stubbin aikana vuonna 2015, esitettiin, että myös Suomessa suomalaisille tulisi hallintarekisteröinti mahdolliseksi. Perussuomalaiset ovat saaneet tässä hallituksessa aikaan sen, mitä te ette saaneet aikaan, että se ei tule suomalaisille. Se nyt on ainakin selvä, ja voisitte siitä vaikkapa kiitoksen lausua.

17.35 Arto Pirttilahti kesk: Arvoisa herra puhemies! Johan tässä on useampia puheenvuoroja asian tiimoilta tänä iltanakin käytetty.

Tuohon, kuinka dramaattisesti muuttaa: Se todellakin muuttaa. Nämä ponnet ovat aivan erinomaisia. Oikeastaan yhdyin tässä opposition kritiikkiin siinä mielessä, että nämähän olisi voinut prosessissa aikanaan sisälle luoda, mutta nämä hyvät asiat syntyvät hiljakseen

Pöytäkirja PTK 54/2017 vp

hyvän keskustelun kautta, ja olemme tähän nyt päätyneet, ja asia on käsillä. Eli täällä edustaja Turunen esitti hyvät ponnet, ja kannatan niitä lämpimästi tähän mukaan eli muutosta tähän kakkoskohtaan eli toteutumistavan osalta mutta sitten myös sitä, että me otimme mukaan tähän lainsäädäntöön ja tutkimme tämän listaamattomien yritysten osuuden. Kumminkin muutokset ovat erinomaisia.

Täällä aikaisemmin myös Harri Jaskari on esittänyt lausuman ennakonpidätyksestä ja sen suunnasta. Ennakonpidätys puree paljon paremmin kuin lähdeveropohja, ja löydetään sieltä hallintarekisterin takaa näitä suomalaisia sijoittajia, jotka todennäköisimmin myös asuvat Suomessa. Malli toimii silloinkin, kun yhtiö on valinnut suomalaisen arvopaperikeskuksen, piilottautu suomalaisen hallintarekisterin taakse, ja silloin, kun pörssiyhtiö valitsee ulkomaisen arvopaperikeskuksen EU-asetukseen tulevan oikeuden myötä. Vero pidätetään pörssiyhtiön osingonmaksuhetkellä. Selkeä asia.

Kaikkienensa tähän probleemaa: Meillä on Suomessa hieno järjestelmä, hyvä järjestelmä, ja Suomen pörssin omistuksen yleisöjulkisuusjärjestelmä on kansainvälisesti poikkeuksellinen. Pohdin tuota, kun keskusteltiin siitä, mihinkä suuntaan on EU menossa ja mihinkä Suomi. Suomihan itse pyrki näillä omilla toimillaan ja edustaja Essayahin mukana siihen, että EU olisi mennyt Suomen suuntaan. Saatiin kumminkin poikkeus Suomessa sijoitettaville pörssiosakkeille ja pörssiyhtiöiden toiminnalle, niin että meillä on oma, avoin järjestelmä Suomessa.

EU:ssa on hyvin tiukka yksityisyydensuoja, ja myös se, että siellä on oikeastaan ainoastaan tämä liputusjärjestelmä: jos osakkeiden osuus muuttuu 5 prosenttia suuntaan tai toiseen, niin silloin vaaditaan säädöksiä. Mutta tämän vuoden alusta on tullut voimaan tämä veroviranomaisten automaattinen tietojenvaihto, joka on merkittävästi parantunut tämän vuoden alusta lukien. Sillä saadaan tietoa myös hallintarekisterin takaa.

Tässä aika paljon puhuttiin rikollisesta toiminnasta ja siihen liittyvästä harmaasta taloudesta. Se on todellakin rikoksien takana. 55 maata on jo allekirjoittanut tämän verosopimuksen. Mutta sitten tämä rikollinen toiminta: meillä on tälläkin hetkellä, edelleen, niin, että viranomaisten tietojensaanti ulkomailla perustuu nykyisinkin kansainvälisiin sopimuksiin, EU:n sääntelyyn ja oikeusapupyynnöihin, niin että löydetään tietoja kyllä sitä kautta, mutta se on työläämpää, kuten on todettu. Lisäksi on tämä PEP-järjestelmä meillä menossa ja sitten rahanpesulainsäädäntö, millä tähän keinotteluun ja näihin opposition mainitsemiin erilaisiin rikollisiin toimintoihin voidaan vaikuttaa. EU on siinä kehittynyt tämän vuoden aikana, se on todettava.

Tähän hallintarekisterin yleisöjulkisuuteen: Se on ehkä probleemallisempaa, niin kuin tuossa aikaisemminkin totesin, että siellä on vahva yksityisyydensuoja. Sen eteen meidän täytyy myös tehdä vahvasti töitä, ja sen takia nämä ponnet ovat olemassa, että myös tähän paneudutaan ja laitetaan hallitus työskentelemään.

Tässä on kysytty siitä, kuinka vahva ponsi voi olla. Sehän on eduskunnan osoitus hallitukselle, että teette näin. Siinä täytyy olla kovat perustelut hallituksella, jos ei niin toimita kuin eduskunta on edellyttänyt. [Kaj Turunen: Juuri näin!] Siinä on kova selvitys ja selitys, jos hallitus ei mene siihen suuntaan, mitä eduskunta on edellyttänyt, ja senhän takia näitä tehdään. Tämä on vähän erilainen ponsi kuin kunnan hallinnossa. Älkää verratko siihen. Se on vähän kuin toivomusponsi, jos kunnanvaltuustossa asetetaan ponsi. Tämä on toisenlainen foorumi, missä me nyt olemme, ja puhumme samalla nimellä olevasta asiasta. [Kaj Turunen: Hyvä puhe, asiantunteva!]

17.40 Johanna Ojala-Niemelä sd: Arvoisa puhemies! Viime viikolla tätä hallintarekisteriä vietiin eteenpäin illan viimeisinä tunteina. Ilolla kyllä tervehdin sitä ratkaisua, että asia saatiin näin päivänvaloon. Tämä keskustelu on osoittautunut hyödylliseksi varmasti myös kansalaisten näkökulmasta.

Tällä esityksellä sallitaan suomalaisille ulkomaisten hallintarekisterien käyttö. Niin kuin asiantuntijoilta ja viranomaisilta on kuultu, tämä ratkaisu ei turvaa osakeomistusten riittävää yleisöjulkisuutta tai tiedonsaantia. Oli kyllä havaittava, että edeltävällä puhujalla, edustaja Pirttilahdella, oli jäänyt kotiläksyt tekemättä. Nimittäin poliisin lausunnosta on suoraan luettavissa: "Arvioinnin kohteena oleva esitys sisältää nykymuodossaan perustelun vaaran siitä, että ehdotettu mahdollisuus moniportaiseen ja hajautettuun säilytykseen avaa rikoksenteijöille nykyistä turvatumia kanavia esimerkiksi laajamittaiseen rahanpesuun ja rikoshyödyn piilottamiseen." Eli eivät nämä asiat ja nämä huolet ihan opposition omia keksintöjä ole.

Kysymys on siitä, haluammeko huolehtia omistamisen julkisuudesta ja verottajan tiedonsaannista. Kysymys ei ole siitä, että EU pakottaisi meidät hallintarekistereihin tai että emme voi säätää ulkomaita koskevia lakeja. Viime kuussa hyväksyttiin osakkaiden oikeuksia koskeva direktiivimuutos, jolla annettiin yhtiöille oikeus tunnistaa kaikki osakkaansa, myös hallintarekisterin takana piilottelevat. Ja direktiivi kyllä tukee pyrkimyksiä läpinäkyvyyden lisäämiseksi, kun sitten meillä Suomessa tämän hallintarekisterin myötä mennään päinvastaiseen suuntaan ja, kuten edustaja Pietikäinen on tänään parlamentissa todennut, meillä kavennetaan näitä tiedonsaannin mahdollisuuksia. Sen vuoksi olen edelleen tämänkin keskustelun jälkeen sitä mieltä, että paras tapa ja ratkaisu olisi ollut, että tämä esitys olisi vedetty pois ja valmisteltu uudelleen.

17.42 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! On erittäin tärkeää, että tähän talousvaliokunnan mietintöön sisältyvien kolmen lausumaehdotuksen pääasiallinen sisältö ja henki toteutuvat mahdollisimman tehokkaasti ja nopeasti. Siten veronkierron edellytyksiä saadaan tilkittyä. Tässä mietinnön ensimmäisessä lausumaehdotuksessa mainittu lähdeveroprosentti on nyt täsmentymässä ennakonpidätykseksi ja sen arvo tarkentumassa 50 prosentiksi, millä turvataan rehellisten veronmaksajien etu. Nimenomaan tämä korkea ennakonpidätysprosentti on se uhka, joka muodostaa korkean esteen veronkierrolle. Rehelliset omistajat selviävät jatkossakin normaalilla osinkoverolla.

Kuten edustaja Elo totesi, automaattisen tietojenvaihdon laajenemisen myötä osakkeiden säilyttäjän tulee tuntea ja tunnistaa asiakkaansa. Säilyttäjällä on tällöin tieto asiakkaan verotuksellisesta asuinvaltiosta, ja juuri siihen lausumaehdotuksen mukainen 50 prosentin ennakonpidätys perustuu. Vastaava toteutus lähdeveroa käyttäen olisi ongelmallinen, koska se kohdistuisi ennen kaikkea ulkomaisiin omistajiin ja aiheuttaisi ongelmia lähdeveron palautusten osalta. Näin ollen lausumaehdotuksen mukainen toteutustapa on huomattavasti järkevämpi, mutta silti se toteuttaa talousvaliokunnan mietinnön hengen erittäin hyvin.

Edustaja Turusen tänään esittämät kaksi lausumaa parantavat edelleen omistustietojen julkisen saatavuuden edellytyksiä sekä estävät verokeinottelun suomalaisen listaamattoman osakeyhtiön liittämällä ulkomaiseen arvo-osuusjärjestelmään. Varsinkin tämä listaamattomia yhtiöitä koskeva lausuma on verotuksen yhdenvertaisuuden kannalta hyvin merkittävä ja tukkii julkisessa keskustelussa esiin nousseita porsaanreikäepäilyjä. Tätähän oppositiokin on tänään täällä kilvan kiitelty.

Pöytäkirja PTK 54/2017 vp

Näiden muutosten ja tarkennusten myötä ulkomaisen hallintarekisterin käyttö suomalaisten osakeyhtiöiden osakkeiden säilyttämiseksi muuttuu aiempaakin epätodennäköisemmäksi ja kannattamattommaksi, kun omistaja on Suomessa verovelvollinen.

17.45 Jari Myllykoski vas: Arvoisa herra puhemies! Mielenkiintoista keskustelua ja värikästä keskustelua. Oikein täytyy sanoa, että ei ole kyllä tullut mieleenkään nukahtaa, kyllä sanan peistä on sen verran vilkkaasti heilutettu.

Nyt ihan ensimmäiseksi haluan todeta, että toivotaan, että tästä kunnialla selvitaan, sillä kyllä näitten ponsien muuttamisen yhteydessä saattaa olla nyt sellainen ristiriita, että puhemies joutuu pohtimaan, onko Turusen 1. lausumaehdotus esityksen ja mietinnön kanssa ristiriidassa, kun listautumattomia yhtiöitä ei ole siis suljettu pois esityksessä. Onko nyt käynytkin näin ikävästi, että tässä kohtaa 1. lausuma on ristiriidassa sen kanssa, missä nyt halutaan listautumattomat pois, kun se on edelleen esityksessä mukana, niin että niitä ei ole suljettu pois? Mutta tämä varmaan sitten... [Kaj Turunen: Ei kun se on eri laissa, osakeyhtiölaissa voidaan tehdä se!] — No, kunhan nyt toin esille, että tässä tämmöinen pieni terminologianäkemys on. [Kaj Turunen: Jos olisit kysynyt minulta, niin olisin aikaisemmin voinut tähän kommentoida!]

Kuitenkin voidaan todeta, kun näitä tietoja on annettu, kuinka velvoittavaa se on. Edellytetään, tai kerrotaan meille täällä, että on pakko antaa tietoja, näillä pankkiiriliikkeillä on oikeus saada niitä tietoja. Ne ovat kaksi ihan eri asiaa, ja minua kiinnostaa se yksi perustavaa laatua oleva seikka, kun en tunne tätä direktiiviä niin perusteellisesti, [Mauri Pekkari: Asetusta!] — anteeksi, asetusta — että mitä jos tätä ei noudateta. Minkälaisia sanktioita siinä kohtaa on näillä toimijoilla? Sen kysymyksen toivottavasti valiokunnan puheenjohtaja osaa minulle paremmin kertoa.

17.47 Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! Se, mikä tässä keskustelussa edelleen hämentää, on ne ristiriitaiset viestit, mitä tulee hallituksen suunnasta, jotka eivät lisää luottamusta siihen, että tässä tosiaankin päädyttäisiin sellaiseen ratkaisuun, joka myöskin tyydyttäisi oppositiota ja jonka kautta puututtaisiin kaikkiin niihin ongelmiin, jotka tähän liittyvät. Yksi hallituspuolue haluaa antaa kuvaa siitä, että tähän esitykseen ei sisälly minkäänlaisia ongelmia, koska ei liity minkäänlaisia ongelmia siihen, että omistajat käyttävät hallintarekisteriä osakeomistusten hallinnoimiseksi. Toinen hallituspuolue taas on tehnyt kovasti työtä saadakseen luotua sellaisia lausumaesityksiä, joilla nimenomaisesti halutaan puuttua epäkohtiin, jotka liittyvät hallintarekisterin käytön helpottamiseen, eli selvästi näkee, että tähän liittyy epäkohtia ja mahdollisia riskejä, joihin pitää puuttua.

Toinen ristiriita on se, että vastuussa oleva ministeri tässä sanoo, että kaikki on tehty, mikä on voitavissa. Siitä huolimatta meillä on nyt täällä pitkä liuta erinäisiä lausumia, jotka velvoittaisivat hallitusta valmistelemaan aika paljonkin lakiesityksiä, joiden kautta sitten puututtaisiin osakeomistusten avoimuuteen ja esimerkiksi siihen, että suoraan jätettäisiin pois listaamattomia yhtiöitä tämän järjestelmän piiristä, mikä siis tosiaankin edelleen sisältyy tähän esitykseen. Nämä ristiriidat eivät herätä minussa luottamusta sen suhteen, että tämä kokonaisuus olisi hallituksen hanskassa.

Edelleen esitän kysymyksen: miksi meillä ei ole täällä esityksiä näistä korjaavista toimenpiteistä? [Kaj Turunen: Kyllä ne tulee!] Miksi täällä ei ole esitystä ennakonpidätyksestä, julkisesta reaaliaikaisesta omistajarekisteristä, miksi ei ole esitystä suomalaisten velvoittamisesta suoraan omistukseen tai näiden listaamattomien yhtiöiden pois jättämiseen,

kun hallituksella on ollut vuosi [Puhemies koputtaa] aikaa valmistella juurikin näitä esityksiä?

17.49 Mauri Pekkarinen kesk: Arvoisa puhemies! Annan jälleen käyttäytymisselityksen, miksi olen täällä äänessä. Kun joskus aikaisemmin keskusteltiin energiasta, eräästä energiaan liittyvästä tärkeästä uudistushankkeesta, olin ollut sen valmistelussa mukana aikaisemmin, käytin siitä syystä puheenvuoron. Tämä asia oli viime vaalikaudella, niin kuin täällä edustaja Harakka viimeksi tänä päivänä kertoi, silloisen talousvaliokunnan käsittelyssä, ja olin itse kirjoittamassa suorastaan sitä lausuntoa, minkä silloinen talousvaliokunta antoi, ja se lausunto meni EU-ministerivaliokuntaan, josta EU-ministerivaliokunnan kanta oli se viesti ja terveinen, jolla Suomen ministerit neuvottelivat Brysselissä. Ylipäänsä, kun ministeri antaa jonkun esityksen, EU-säädöstöön kuuluvan esityksen, se on ministerin esitys mutta viime kädessä koko se kaikki muukin hallitus, valtioneuvosto, kantaa siitä vastuun, koska se esitys tänne tullessaan on valtioneuvoston esitys eikä yksittäisen ministerin esitys.

Yksi yksityiskohta liittyy listaamattomiin yrityksiin. On varmaan ihan hyvä, että tällainen ponsi tässä nyt sitten huomenna hyväksyttäisiin. Mutta sitä mahdollisuutta, mikä poraanreikä siinä tukitaan, kuvaisin suurin piirtein sillä tavalla, että todennäköisyys, että suomalainen yritys, listaamaton yritys, menisi Ranskaan ja lähtisi siellä sikäläiseen arvopaperikeskukseen ja lähtisi hakemaan listaamattomalle yritykselle sieltä Ranskasta rahaa sikäläisessä arvopaperijärjestelmässä, se todennäköisyys, että suomalainen listaamaton niin tekisi, on yhtä pieni kuin että M. Pekkarisesta tulisi joku päivä Yhdysvaltain presidentti. Suurin piirtein samaa luokkaa se kaiken kaikkinsa on. [Harri Jaskari: Se taas on aika todennäköistä!] Ei nyt kovin suuri kuitenkaan ole tuo todennäköisyys.

Arvoisa puhemies! Lueskelin viikonlopun aikaan yhteenvetoa siitä, mitä lehdistössä kerrottiin hallintarekisteristä — huomaatte, ei sillä otsikolla olevasta asiasta, mikä on nyt käsittelyn pohjana, vaan siitä, mitä kirjoitettiin hallintarekisteristä. Monet arvovaltaisetkin lehdet päätoimittajaa myöten kirjoittivat, kuinka eduskunta on tekemässä nyt hallituspuolueiden toimesta huonon ratkaisun, joka on toista suuntaa edustava kuin on se suunta, mihinkä EU:ssa ollaan menossa, tai että Suomessa ollaan ottamassa hallintarekisteri käyttöön. Eilen aamulla Yleisradiossa, jota ei saa arvostella enkä arvostele, en tietystikään, välitettiin samaa viestiä, hyökättiin nyt tässä nimeltä mainitsemattoman puolueen kimppuun ja kerrottiin, kuinka se teki takinkäännöksen vastustaessaan vielä vuonna 2015 tätä esitystä ja nyt sitten kannattaa tätä esitystä.

Mitä yritän tällä sanoa? Kyllä, jos ei muuta eduskunnan varapuhemiehen tehtävänä ole, niin on ainakin se, että yrittää kertoa edes ne faktat istunnossakin esille, mitkä tähän asiaan liittyvät. Se fakta on nyt vain se, että tämä esitys ei ole sama kuin silloisen ministeri Stubbin allekirjoittamana tänne tullut hallituksen yhteinen esitys, ei ole. [Johanna Ojala-Niemelä: Kuka on väittänyt?] — Vielä edellisen viikon istunnossa täällä suurin piirtein siltä ilmansuunnalta väitettiin, että hallintarekisteri on tulossa Suomeen. Ei ole tulossa, ei ole tulossa. Edes tämän uuden esityksen, jota nyt käsitellään, nimessä ei puhuta mistään hallintarekisteristä. Sellainen ei Suomeen tule.

Suomalaisen yrityksen Suomessa liikkeelle laskemat osakkeet on kirjattava suomalaiseen arvo-osuusjärjestelmään henkilökohtaiselle, ei yksilöeritellylle vaan henkilökohtaiselle, arvo-osuustilille. Siinä on muuten käsite-ero, yksilöeritelty ja henkilökohtainen arvo-osuustili. Yksilöeritelty voi pitää sisällään, esimerkiksi englantilainen Barclays voi omis-

Pöytäkirja PTK 54/2017 vp

taa vaikka tuhannen osakkeenomistajan osakkeita ja kuitenkin brittiläisessä arvo-osuushallintarekisterissä ne on kaikki kirjattu Barclaysin nimeen eikä ollenkaan yksittäisten tuhannen omistajan nimeen ja niin poispäin. Suomeen ei tule hallintarekisteriä. Se on fakta, jonka tässä salissa nyt varsinkin ne edustajat, te, arvoisat edustajat, jotka olette täällä paikalla, kaikki tämän tiedätte, ettekä kukaan teistä tällä hetkellä tätä väitä. Mutta tässä salissakin vielä muutama aika sitten puhuttiin siihen tapaan, että ikään kuin hallintarekisteri tulisi nyt Suomeen.

Toinen väite, mikä kerta toisensa jälkeen tulee: no niin, sitten nyt se, meneekö Euroopan unioni toiseen suuntaan. Euroopan unioni säätämällä tällaisesta asetuksesta menee väärään suuntaan. Jos me olisimme saaneet edellisen vaalikauden talousvaliokunnan ja, ymmärrän näin, koko eduskunnan tämänhetkisenkin asenne- ja mielipideilmaston valossa tehdä ratkaisut koko Euroopan unionissa, emme tämmöistä asetusta olisi säätäneet vaan olisimme säätäneet kutakuinkin sellaisen järjestelmän kuin meillä Suomessa on. Mutta emme me nyt vaan mitään voi sille, että se asetus tuli 2014 voimaan.

Edustaja Andersson, olette oikeassa, että siinä asetuksessa on Suomi-poikkeus. Mutta se Suomi-poikkeus koskee sitä, että Suomen ei tarvitse Suomessa ottaa käyttöön hallintarekisteriä. Mutta edustaja Andersson, te ette ole kyennyt täällä minun mielestäni kertomaan, millä tavalla te voitte perustella, että se Suomi-poikkeus koskisi myöskin sitä, että suomalainen yritys ei voisi laskea liikkeelle muun Euroopan maan, vaikkapa Ranskan, järjestelmässä osakkeita ja siellä asiat hoitaa sikäläisen lainsäädännön mukaisessa järjestelmässä ja sikäläisessä arvopaperikeskuksessa ja sikäläisen hallintarekisterin kautta. Me emme valitettavasti — valitettavasti ja valitettavasti — voi kieltää sitä, etteikö suomalainen yritys voisi mennä ulkomaille. Itse asiassa koko tämän asetuksen toinen tärkeä tukijalka onkin tässä — se huono tukijalka, mutta se nyt vaan säädettiin — eikä siellä ole sellaista poikkeusta.

Sivumennen sanoen: Jos tämä Suomi-poikkeus koskisi myös kieltä mennä ulkomaille, kysyn: mitä tästä asetuksesta Suomeen jäisi jäljelle? Ei mitään. Koko asetusta ja mitään siitä ei sen jälkeen Suomessa itse asiassa tarvitsisi hyväksyäkään, koska nämä ovat ne kaksi olennaista asiaa. Sen toimivaltaisen viranomaisen määrittely, mistä laki puhuu, on kolmas asia, mutta mihin sitä toimivaltaista viranomaista tarvittaisiin sen jälkeen jos Suomeen ei otettaisi käyttöön ollenkaan tätä Euroopan unionin asetusta tästä asiasta? Näin kuvaisin tämän.

Kun olin epävarma vielä joitakin aikoja sitten, että onko niin, että koskeeko sittenkin tämä Suomi-poikkeama myös suomalaisten yritysten menoa ulkomaille, luin alan kuuden johtavan yliopistojuristin lausunnot tästä asiasta: yksikään heistä ei ollut sitä mieltä, että Suomi-poikkeus koskee mahdollisuutta kieltää suomalaisten yritysten maailmalle menon ja suomalaisten kansalaisten omistuksen niissä suomalaisissa yrityksissä, jotka ovat tuonne maailmalle menneet. Nyt toivonkin, ja oikeastaan hyvän lainsäädännön pelisääntöjen kannalta olisi erittäin arvokasta, että se tuotaisiin esiin, jos täällä on edustajia, jotka voivat tukeutua johonkin juridiseen dokumenttiin, joka sanoo, että "kyllä vain, voidaan kieltää". Minä luin myöskin oikeusministeriön lausunnon tästä asiasta erittäin tarkkaan, eikä sekään tulkitse niin, että Suomi-poikkeus koskisi suomalaisten yritysten ja suomalaisten sijoittajien menemistä maailmalle.

Arvoisa puhemies! Vähän poikkeuksellisesti todellakin halusin nämä seikat tuoda esille.

Mitä vielä tulee nyt sitten siihen, mikä meno Euroopassa on: Täällä on erinomaisesti monessa puheenvuorossa tuotu esille tämä tietojenvaihtojärjestely, joka lähti muuten

Pöytäkirja PTK 54/2017 vp

OECD:stä liikkeelle ja jonka Euroopan unioni osaltaan on kuitannut ja joka nyt taitaa olla 55 tai 56 maassa. Tämän vuoden 2017 lopulla ensimmäisen kerran Suomen verottaja saa kaikista Euroopan unionin maista paitsi Itävallasta — Itävalta ei ole järjestelmässä vielä mukana — tiedot niistä suomalaisista yrityksistä ulkomailla, jotka ovat maksaneet osinkoa Suomessa asuvalle kansalaiselle. Ihan tasan tarkasti määritellen se menee tällä tavalla. Ja vaikkapa Ranskassa se menee sillä tavalla, että vaikkapa esimerkiksi Lyon Credit Bankilta suomalainen yritys saa tietoon, ketkä ovat ne kansalaiset, jotka omistavat jotain suomalaisista yritystä siellä vaikkapa nyt Ranskassa, ja tämän yrityksen kautta tiedot menevät Ranskan viranomaisille ja Ranskan viranomaisten kautta tulevat Suomen verottajalle. Kaiketi näin tämä asioiden kulku taitaa kulkea.

Kun tämä on uusi järjestelmä ja tähän voi liittyä näitä aukkoja, niin siltä varalta, että se ei välttämättä ole niin hirveän vedenpitävä tässä alkuvaiheessa — ja yhdellä kertaa kuitaan — on hyvä, että nämä erilaiset ponnet täällä nyt hyväksytään, koska ne kertovat siitä samasta tahtotilasta: Suomi — ensin oli ajatus, että tällä lähdeverolla tai nyt sitten tällä ennakoperintäjärjestelyllä — kuitenkin tarttuu niihin, jotka eivät ole rehellisiä ja kerro, että minä omistan tuossa tai tuossa maassa yritystä, josta saan osinkoa näin ja näin paljon tai myyntivoittoja näin ja näin paljon. Siltä varalta, että tällaisia ei niin hirveän rehellisiä on ja että tämä tietojenvaihtojärjestelmä ei toimi, on hyvä, että nämä ponnet ovat olemassa.

18.00 Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! Vastaan suoraan edustaja, puhemies Pekkarisen pitämään puheenvuoroon. Se ratkaisumalli, mitä oppositio on ajanut tässä, ei ole sellainen, missä estettäisiin yrityksiä laskemasta liikkeelle arvopapereita ulkomaille, emmekä me ole myöskään asettaneet sellaista lainsäädäntöä, joka jollain tavalla velvoittaisi ulkomaalaisia viranomaisia ryhtymään tietyn tyyppisiin lainsäädäntötoimiin. Se on tietenkin mahdotonta.

Ne ratkaisut, joiden puolesta oppositio tässä on puhunut, ovat ensinnäkin sellaisia malleja, joissa velvoitetaan suomalaisia sijoittajia omistamaan suoraan esimerkiksi sanktion uhalla myöskin silloin, kun käytetään ulkomailla sijaitsevia arvopaperikeskuksia. Toiseksi olemme myöskin peräänkuuluttaneet ratkaisuja, joilla velvoitetaan suomalaisia yrityksiä — huom., velvoitetaan — tunnistamaan kaikki omistajansa suoraan. Esimerkiksi Norja on tulkinnut juuri tätä EU-asetuksen poikkeusta sellaisella tavalla, että on ulotettu tämä suoran omistamisen malli myöskin ulkomailla sijaitseviin arvopaperikeskuksiin norjalaisten omistajien ja yritysten osalta. Sen lisäksi oppositio on myöskin peräänkuuluttanut reaaliaikaista ja julkista omistajarekisteriä siitä syystä, että tämä automaattinen verotietojen vaihto veroviranomaisten välillä ei vielä takaa omistusten yleisöjulkisuutta, mikä on tämä toinen iso huolenaihe, joka liittyy tähän hallituksen esitykseen.

18.01 Kaj Turunen ps: Arvoisa puhemies! Viitaten puhemies Pekkarisen, jolla oli todella hyvä puhe, puheeseen siitä, kuinka paljon oikeasti tiedetään tästä asiasta, mistä keskustellaan: kun tässä salissa vähän aikaa sitten puhuttiin jotain sellaista, jota ei ole edes esitetty, niin kuinka tämän salin ulkopuolella tästä asiasta tiedetään?

Kuvaavaa minun mielestäni on seuraava: Eilen illalla minä olin Savonlinnan kaupunginvaltuuston kokouksessa, joka oli sen valtuuston viimeinen kokous ja jossa sitten vähän ärhenneltiin. Ottamatta esille ajanpuutteen vuoksi, miksi ärhenneltiin, siellä puhui vasemistoliiiton pitkäaikainen valtuutettu, joka jää nyt pois valtuustosta, kymmeniä vuosia ollut politiikassa, kymmeniä vuosia ollut valtuutettuna. Koska valtuustosalin on julkinen tila, niin

Pöytäkirja PTK 54/2017 vp

voin kertoa tämän. Hän puhui Sipilän hallituksen kaatamisesta mutta lisäsi siihen vielä, että kun niitä omistuksiakin piilotetaan sinne hallintolain taakse. Minä istuin siinä etupenkissä ja kysyin, että anteeksi, minkä lain taakse? Hallintolain, hän vastasi voimakkaasti. [Li Anderssonin välihuuto]

Tämä on esimerkki, tämä kertoo oikeasti siitä, miten tämä asia on sisäistetty. Kyllä minullakin on tässä mennyt useita kuukausia, ennen kuin tietää, mistä on kysymys. Tämä ei ole yksinkertainen asia. Se voidaan otsikoida helposti, sanoa jollakin kahdella kolmella sanalla, mutta näinhän tämä asia ei kuitenkaan ole.

Tämän arvopaperikeskuksen yksi tämmöisistä tärkeimmistä elementeistä, miksi tämä asetus on tehtykin: tämä on tehty EU:ssa sen vuoksi, että yrityksille annetaan oikeus valita arvopaperikeskus. Tämä on komission ajatus ollut tässä.

Haluaisin ottaa tässä esille kaksi asiaa oikeastaan. Toinen on tämä kirjeenvaihto komission kanssa, ja toinen asia on sitten nämä lausunnot.

Niin kuin minä tässä aiemmin päivällä kyllä sanoin jo, minä olen katsonut tähän hallituksen esitykseen annetut lausunnot erittäin tarkasti, jokaista pienintä pilkkua myöten, ja etsinyt sieltä vain yhtä asiaa: että minä saisin jostakin lausunnosta juridisen selkänöjan sille, että ei tarvitsisi tätä hallituksen esitystä hyväksyä. Minä olen vuoden istunut tämän asian päällä ja etsinyt sitä. Mutta valitettavasti se on niin kuin puhemies Pekkarinen sanoi: sitä ei ole löytynyt, ei oikeusministeriön lausunnoista, [Li Anderssonin välihuuto] ei poliisin, ei syyttäjän. Ja tämä on muodostunut ongelmaksi.

Jossain vaiheessa sitten tartuin siihen, että okei, tämä täytyy nyt sitten selvittää komissiosta. Olen käynyt kirjeenvaihtoa komission kanssa. Kysymykset, mitä olen esittänyt komissiolle: Edellyttääkö tämä asetus, arvopaperikeskusasetus, suomalaiselta lainsäädännöltä jotakin? Kieltääkö se jotakin? Komissio on vastannut käytännössä, että he eivät sano sitä, miten Suomen täytyy lainsäädäntö tehdä. Ja olen tulkinnut sen vastauksen niin, että jos komissio sanoo, ettei se sanele, miten Suomessa lainsäädäntö tehdään, me voimme tehdä sen sitten, miten haluamme. Tämä on ollut minun tulkintani.

Ja myös komission vastauksessa on se, että lopullisen ratkaisun tekee EU-tuomioistuin. Minulla on ollut valmiutta myös katsoa lopputulos EU-tuomioistuimesta. Mutta sen katsominen EU-tuomioistuimessa käytännössä olisi tarkoittanut sitä, että Suomessa yksi ainoa arvopaperikeskus, joka täällä toimii, ei käytännössä olisi saanut toimilupaa. Tähän sakkomenettelyyn henkilökohtaisesti en niinkään usko. Se voi olla mahdollista, mutta se sakkoprosessi on kyllä kuitenkin pitkä. Mutta täytyy muistaa, että asetus tuli voimaan jo 2014 ja me elämme vuotta 2017. Tämä sakkomenettelykin olisi ollut täysin mahdollista.

Edustaja Andersson tässä sanoi, että me voisimme tehdä lainsäädäntöä siten, että me rajoitamme suomalaisten sijoittajien käyttäytymistä ulkomailla. Minä olen yrittänyt tätä valaista kansanomaisella esimerkillä tähän alkoholilainsäädäntöön viitaten, mutta totuus on kuitenkin se, että me emme voi suomalaisella lainsäädännöllä myöskään sijoittajia säädellä, jos he toimivat siinä maassa, jossain toisessa maassa, sen toisen maan lain mukaan. Emmekä pysty kyllä yrityksiäkään säätelämään esimerkiksi kieltämällä suomalaisia yrityksiä käyttämästä tietynlaista arvopaperikeskusta, kun tämä asetus lähtee nimenomaan siitä, että yrityksillä on oikeus valita arvopaperikeskuksensa.

Ja ihan lopuksi vielä tähän Norjaan: Minä sain Norjan lausunnon, miten Norja aikoo menetellä. Heilläähän on samanlainen systeemi kuin mikä meillä on nyt tässä. Olennainen ero Suomella ja Norjalla on EU-jäsenyys. Ja minä olen tämän aikaisemmin sanonut, että Norjaa ei koske pakottava EU-lainsäädäntö, koska he eivät ole jäseniä. EU-asetukset eivät pa-

Pöytäkirja PTK 54/2017 vp

kota Norjaa. Ja sitten, kun tämän sanoin kerran tässä salissa, niin sieltä takaa kuului semmoinen, että joo joo, mutta Norjahan on Eta-jäsen. Mutta Eta-jäsenyys perustuu taas sopimuksiin. Heillä on tältä osin omat Eta-sopimuksensa, mutta se ei ole määräävää, kansallisen lainsäädännön yli menevää asetussääntelyä, joka tulee EU:sta. EU-jäsenyys on se ero, mikä on Suomen ja Norjan välinen ero. — Ugh.

18.08 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minun täytyy sanoa, että tämä edustaja Turusen käyttämä esimerkki vasemmistoliiton paikallisaktiivin lausunnosta oli kyllä ala-arvoisin kommentti tämän koko keskustelun aikana. Voin luetella ties kuinka monta esimerkkiä perussuomalaisten eri kunnissa toimivien kunnallisjärjestöjen tai valtuutettujen erinäisistä lausunnoista eri asioihin, jotka eivät pidä lainkaan paikkaansa, mutta en tosiaankaan koe sitä minun asiakseni tässä salissa tai tällaisen käsittelyn yhteydessä tehdä enkä koe sitä ylipäätään asialliseksi. [Kaj Turusen välihuuto]

Mitä tulee edustaja Turusen kommenttiin siitä, että juridisesti mitään ei ole tehtävissä, niin sehän on mielenkiintoista ottaen huomioon, että se, [Kaj Turusen välihuuto] mitä me toivomme, että te juridisesti tässä tekisitte, on lakiesityksiä, mitä te ette ole tehneet siitä huolimatta, että teillä on ollut vuosi aikaa niitä tehdä. [Kaj Turusen välihuuto] Te olisitte voineet tuoda niitä ratkaisumalleja, joita olette tuonut nyt lausumien muodossa tänne lakiesityksenä käsiteltäväksi. [Puhemies koputtaa] Ja taas kerran tuli tämä sama ristiriita, että yhtäältä sanotaan, että tehdään, ja toisaalta, että ei voi.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Ja palaamme puhujalistaan.

18.10 Simon Elo ps: Arvoisa puhemies! Kiitän varapuhemies Pekkarista syvällä kokemuksen rintaäänellä pidetystä puheenvuorosta. Olisitte voinut alussa sanoa, että antakaa, kun kerron tämän asian alle kymmenessä minuutissa — niinhän se meni. Ja samoin kiitän, totta kai, talousvaliokunnan puheenjohtaja Turusta hyvästä puheenvuorosta näin illan alkukahämärissä. Tosin en ole yhtä kaino kuin varapuhemies Pekkarinen. Totean, että se, mitä hän sanoi viitaten nimenomaan perussuomalaisiin, että tämä hallituksen lakiesitys ei ole sama kuin se, mitä Stubb esitti vuonna 2015, pitää paikkansa. Siksi me emme tietenkään suhtaudu siihen samalla tavalla kuin suhtauduimme silloin Stubbin esitykseen. Tässä on varsinkin näiden ponsien myötä paljon parempi esitys kuin silloin.

Ja kyllä minuakin häiritsee se, että varsin monessa yhteydessä kuulee sekä kansalaisilta palautetta että jopa mediassa otsikoiden tasollakin, että hallitus hyväksyy hallintarekisterin. Tämähän ei pidä paikkaansa. [Li Andersson: Pitää paikkansa!] Täytyy sanoa, että vaikka nyt Yleisradiota ei ilmeisesti saa kritisoida, niin tätä se englanniksi sanottuna fake news, virheellinen uutisointi, kansalaiskeskusteluun aiheuttaa. Tosin täytyy sanoa, että kokemuksellani toriparlamenteista ei siellä hallintarekisteri ykkösasia ole, mutta kun oppositio riittävästi lietsoo tätä tietämättömyyttä erityisesti, niin kyllähän siitä isokin kysymys voi tulla.

Mutta oleellista on tosiaan tehdä tietäväksi se, että hallintarekisteriä ei Suomessa hyväksytä. Tehdään ehdot ja tietojen julkisuus niin koviksi, että tämä asia pysyy suomalaisien käsissä ja suomalaisten veronmaksajien puolella.

18.11 Arto Pirttilahti kesk: Arvoisa puhemies! Kiitän puhemies Pekkarista hyvästä puheenvuorosta ja erittelystä. Ja kiitän myös siitä työstä puhemiehen osalta, että hän teki tässä laajan selvitystyön, mikä on tässä esityksessä myös pohjana.

Pöytäkirja PTK 54/2017 vp

Tuossa kerkesi edustaja Myllykoski lähteä pois, mutta oli kysymys siitä, mitä se merkitsee sitten, jos Suomi ei ota käyttöön tätä asetusta. Ensimmäinen asiahan meillä on se, että meidän arvopaperikeskuksellamme ei ole toimilupaa. Meidän täytyy ensin ottaa uusi lainsäädäntö voimaan, ja sen jälkeen arvopaperikeskus Euroclear Finlandin täytyy hakea toimilupaa. Siihen on nyt tarkalleen tänä päivänä laskettuna noin 3,5 kuukautta. Eli lokakuun alkuun mennessä tulee olla lupa haettuna, ja tässä on vielä kesäloimat välissä, ja menee varmaan joku päivä, kun tämäkin lainsäädäntö vahvistuu. Jos ei tehdä mitään, meillä ei ole Suomessa arvopaperikeskusta, suomeksi sanottuna.

Toinen asia on tietenkin, että kun asetusta ei oteta käyttöön Suomessa, tulee sanktiot. Ja niistä edustaja Mölsä pitikin erittäin hyvän puheenvuoron.

18.13 Mauri Pekkarinen kesk: Arvoisa puhemies! Edustaja Anderssonille: Ensinnäkin on hyvä, että täsmennätte sanomaanne niin, että ette väitä — niin kuin ainakin minä ymmärsin teidän väittäneen — että Suomi voisi kieltää sen, että suomalainen yritys voisi mennä esimerkiksi Ranskaan ja suorittaa siellä annin ja operoida siellä sikäläisen arvopaperikeskuksen kanssa. Nyt ymmärsin niin, että te tulkitsette, että Suomi-poikkeus ei suinkaan koske tätä — hyvä niin. Mutta sitten te sanotte, että laissa pitäisi säätää, että sen suomalaisen omistuksen, suomalaisen kansalaisen omistamisen vaikkapa nyt siellä Ranskassa, pitäisi olla suoraa omistusta ja että tuo Suomi-poikkeus koskisi tätä. Minä en löydä, eivätkä nuo asiantuntijat löydä, mistään sellaista mainintaa, että tuo Suomi-poikkeus liioin koskisi tätä. Ei siellä sellaista ole. Siellä asetuksessa sanotaan, että jokaisessa maassa pitää olla tarjolla yksilöeritelty ja yhteisöeritelty vaihtoehto. Ja yksilöeritellyn vaihtoehdon käsitesisältö ei ole sama kuin henkilökohtaisen arvo-osuustilin. Me emme löydä asetuksesta sellaista kohtaa, joka sanoo, että suomalainen voi mennä esimerkiksi Ranskaan vain silloin, kun hän siellä tekee sijoituksensa, joka näkyy ranskalaisella arvo-osuustilillä. Oikeastaan tekisikin mieli vielä kysyä edustaja Anderssonilta, että oletteko sitä mieltä, ihan oikeasti, että me voimme säätää, että suomalainen Ranskassa omistaessaan voi tehdä sen vain niin, että se näkyy Ranskassa henkilökohtaisella arvo-osuustilillä, vaikka Ranskassa sellaista ei ole — tai jos Saksassa sellaista ei tule, miten sen henkilökohtaisen arvo-osuustilin saa olemaan esimerkiksi Saksassa, kun sikäläinen järjestelmä ei sellaista tunne.

18.15 Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin liittyen niihin huomioihin, joita tässä nyt on tuotu esille tämän toimilupa-ajankohdan osalta ja aikarajoitteisiin siltä osin: Oppositio on myöskin esittänyt, että Suomen viranomaiset ja hallitus voisivat osoittaa tämän toimilupaviranomaisen ennen syyskuuta, ja tältä osin ei olisi tätä aikataulullista ongelmaa tai riskiä, ja muutoin tuoda sitten tämän kokonaisuuden valmisteltuna niin, että myöskin nämä muut ratkaisumallit, joita tässä nyt ajetaan, tuotaisiin lakiesitysten muodossa tähän.

Sitten, mitä tulee edustaja Pekkarisen esille nostamiin seikkoihin, niin se, miten tätä poikkeusta tulkitaan — tähän on tulkintakysymys. Tähän se kiteytyy: miten tämän asetuksen poikkeama tulkitaan? Siis esimerkiksi tämän yksilöeritellyn tilin osalta, kuinka suoraa omistusta voidaan tulkita, mitä pitää sisällään? Kyllä meidän mielestämme Suomen kannattaisi tässä pitää kiinni siitä mallista, mitä me olemme ajaneet — tai ainakin osa puolueista täällä — myöskin sisäisesti, kun puhutaan näistä ulkomaalaisista arvopaperikeskuksista, niin että me tosiaankin velvoitamme suomalaisia omistamaan suoraan suomalaisten yritysten osakkeita ja sitten myöskin suomalaisia yrityksiä tunnistamaan suomalaiset

omistajansa suoraan. Tältä osin Norja — ja kyse ei ole siitä, onko Norja tämän asetuksen lainsäädäntövallan piirissä samalla tavalla kuin Suomi, vaan juuri siitä, miten Norjassa on tulkittu tämän poikkeuksen sisältö ja miten Suomi voisi siinä Norjasta ottaa mallia, jos me haluamme säilyttää tämän mallin samankaltaisuuden siihen verrattuna.

Sitten, mitä tulee edustaja Elon kommentteihin, niin toteanpa vain, että perussuomalaisen kanta tähän esitykseen on siis muuttunut myöskin siitä, mitä se oli viime vuoden loppupuolella, jolloin puhuttiin tismalleen samanlaisesta esityksestä [Puhemies koputtaa] kuin mitä nyt on käsittelyssä, minkä lisäksi on faktaa, että jos tämä esitys menee läpi, niin perussuomalaiset ovat sallineet hallintarekisterin käyttöä ulkomaalaisten arvopaperikeskusten kautta. Eli siltä osin ei ole mitään faktavirhettä.

18.17 Mauri Pekkarinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä ihailen, kun ihmisellä on oikein vahva tahto, niin kuin edustaja Anderssonilla on. Mutta mahtaako se riittää? Jos on maa, jossa esimerkiksi ei ole lainkaan olemassa järjestelmää, jossa olisi henkilökohtainen arvo-osuustilijärjestelmä, jos on arvopaperikeskus, joka ei tunne lainkaan henkilökohtaista arvo-osuustiliä, josta saadaan tarkka tieto, kuka omistaa, mitä omistaa, kuinka paljon ja niin pois päin, niin miten tämä voi kieltää sitten suomalaisen omistamisen sellaisessa maassa? Käytännössäkö niin, että sellaisessa maassa suomalainen ei voi lainkaan omistaa? Jos näin kiellettäisiin, minun ymmärtääkseni ja näitten asiantuntijoiden mielestä se on yksiselitteisesti vastoin tuon asetuksen sisältöä.

18.18 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Kuten edustaja Elo edellä, minäkin haluan kiittää varapuhemies Pekkarista hänen aiemmin pitämästään melko pitkästä ja erinomaisesta puheenvuorosta, jossa hän kuvasi todella hyvin ja laajasti tähän lakiesitykseen liittyviä yksityiskohtia ja muun muassa EU:n asetuksen meille lainsäätäjille asettamia reunaehdoja talousvaliokunnassa viime kaudella hankkimansa kokemuksen turvin. Varsinkaan emme voi puuttua täällä Suomen eduskunnassa muiden maiden lainsäädäntöön, vaikka sitäkin ilmeisesti täällä eräiden edustajien toimesta on haluttu tehtävän. [Li Anderssonin välihuuto] Mielestäni keskustelu on kuitenkin tänään ollut yleisesti ottaen huomattavasti asiapitoisempaa kuin vielä viime viikolla, joten kenties meidän kansanedustajien joukossa on oppimiskykyisiäkin yksilöitä.

Olisi toisaalta hyvin toivottavaa, että myös mediassa kansalaisille annettaisiin mahdollisimman tasapuolinen ja totuudenmukainen kuva nyt käsiteltävänä olevasta asiasta, mikä lienee vähimmäisvaatimus vastuulliselle medialle. Erityisen tärkeää olisi korjata semmoinen kansalaisen mielessä edelleen kytevä harhaluulo, että Suomeen olisi nyt tulossa hallintarekisteri. Kuten täällä on moneen kertaan tänään todettu, sitä ei tule. Kuten edustaja Turunen esimerkillään osoitti, on asiasta valitettavasti suurta epäselvyyttä myös monien — tai ainakin joidenkin — poliitikkojen keskuudessa, joten ei ole ihme, että tavallinen kansalainenkin, joka ei näitä asioita päivittäin seuraa, voi olla hämillään. Siten olisikin toivottavaa, ettei kansalaisten pelkoja enää turhaan lietsottaisi tämän asian tiimoilta, varsinkin kun tämä lakiesitys on parantunut merkittävästi näiden tehtyjen lausumaesitysten myötä.

18.20 Kaj Turunen ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Anderssonille ja kaikille muillekin tiedoksi se, että tässä hallituksen esityksessä ei ole yhtään sellaista pykälää, jossa sanotaan, että suomalaiset voisivat käyttää hallintarekisteriä ulkomailla. Ei yhtään sellaista pykälää. Ja miksi siinä ei ole? Ei tähän hallituksen esitykseen ole tarvinnut eikä ole voinutkaan sel-

Pöytäkirja PTK 54/2017 vp

laista laittaa. Ja tämä on esimerkki siitä, mitä on EU-lainsäädäntö asetustasolla, tämä kertoo just siitä. [Mauri Pekkarinen: Hyvä tulkinta!]

Mutta edustaja Andersson, kun puhuitte nyt Norjasta, siitä, että Norja tulkitsee toisella tavalla tätä kuin Suomi, niin ei, Norjan ei tarvitse tulkita. Me olemme joutuneet katsomaan EU-asetuksesta jokaisen pikku pilkunkin, että miten me tämän teemme, koska me teemme minimin siitä, mitä tarvitsee tehdä, ja loput, mitä halutaan, tehdään kansalliseen lainsäädäntöön. Mutta Norjan ei tarvitse tulkita, meidän täytyy tulkita erittäin tarkasti, ja tässä on se, että me olemme EU-jäsen ja Norja ei, Etassa ollaan molemmat, mutta se tulee juurikin tästä EU-jäsenyydestä.

Ja sitten vielä, edustaja Andersson: Hallituksessa on kolme puoluetta. Kolme puoluetta on hallituksessa ja on päässyt sopimukseen tämän hallituksen esityksen eteenpäinviemisestä ja siitä, että kun tämä viedään eteenpäin, niin minkälaista kotimaista lainsäädäntöä me tarvitsemme, että me mahdollisimman pitkälle pystymme turvaamaan yleisöjulkisuuden, viranomaisten tiedonsaannin ja kaiken sen tarvittavan, mitä tähän kokonaisuuteen tarvitsee tehdä. Ja kun tästä ollaan päästy sopimukseen, niin nyt tätä voidaan viedä eteenpäin.

18.22 Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! Tässä varapuhemies Pekkarinen puhui vahvasta tahdosta. Se pitää kyllä paikkaansa, siis meidän puolueemme osalta, ja se oli myöskin se vahva tahto, jonka kautta [Kaj Turusen välihuuto] Suomen edellinen hallitus neuvotteli tämän poikkeuksen tähän asetukseen. Ja edelleen meillä on vahva tahto sen osalta, että Suomen kannattaisi edelleen tulkita sitä poikkeusta niin, että voidaan vaatia näitä suoran omistuksen malleja niin suomalaisilta yrityksiltä kuin sijoittajilta samalla tavalla kuin mitä Norjassa on tehty. Ja kyse on sen saman poikkeuksen tulkinnasta. Siis kyse on siitä, että hallitus ei uskalla pitää kiinni sellaisesta tulkintamahdollisuudesta, jolla pystyttäisiin tätä mallia edelleen säilyttämään.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

15. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi konkurssilain muuttamisesta ja eräksi siihen liitetyiksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 12/2017 vp

Valiokunnan mietintö LaVM 6/2017 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 12/2017 vp sisältyvät 1.-7. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

16. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Kevasta annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 27/2017 vp

Valiokunnan mietintö SiVM 3/2017 vp

Pöytäkirja PTK 54/2017 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 27/2017 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

17. Hallituksen esitys laeiksi biopolttoaineiden käytön edistämisestä liikenteessä annetun lain, biopolttoaineista ja bionesteistä annetun lain sekä Energiavirastosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 17/2017 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 9/2017 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 17/2017 vp sisältyvät 1.-3. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

18. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi merityösopimuslain sekä yhteistoiminnasta suomalaisissa ja yhteisönlajuisissa yritysryhmissä annetun lain 41 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 35/2017 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 5/2017 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 35/2017 vp sisältyvät 1.-2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

19. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on keskiviikkona 17.5.2017 klo 14.00. Täysistunto lopetettiin klo 18.26.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Maija-Leena Paavola